

Vergaderjaar 1996–1997

25 479

Financiële verantwoordingen over het jaar 1996

Nr. 12

**FINANCIËLE VERANTWOORDING VAN HET MINISTERIE VAN
FINANCIËN (IXB) OVER HET JAAR 1996**

Deze financiële verantwoording bestaat uit:

- de rekening van verplichtingen, uitgaven en ontvangsten, zoals blijkt uit bijgevoegde staten, voorzien van een toelichting;
- de op deze rekening aansluitende saldibalans per 31 december 1996, voorzien van een toelichting.

Den Haag, 29 augustus 1997

De Minister van Financiën,
G. Zalm

INHOUDSOPGAVE

	blz.
1. Rekening van verplichtingen, uitgaven en ontvangsten	3
2. Toelichting bij de rekening	12
2.1 Algemeen deel	12
2.2 Artikelsgewijze toelichting	52
2.3 Bijlage: productiegegevens Belastingdienst	96
3. Saldibalans inclusief toelichting	99

**Financiële verantwoording van het Ministerie van Financiën (IXB)
over het jaar 1996**

Rekening van verplichtingen, uitgaven en ontvangsten

Staat behorende bij de Wet van 1997, Stb. ... en bij de financiële verantwoording over het jaar 1996

**Rekening 1996 (inclusief slotwetmutaties),
Ministerie van Financiën (IXB)
Onderdeel uitgaven en verplichtingen (bedragen x f 1000)**

Art.	Omschrijving	(1)		(2)		(3)	
		verplichtingen	uitgaven	verplichtingen	uitgaven	verplichtingen	uitgaven
	TOTAAL		5 486 690		58 706		- 250 092
01	Algemeen		394 242				
01	Personeel en materieel kern- ministerie	236 529	236 529	2 460	2 410	- 7 437	- 7 337
02	Vervallen						
03	Loonbijstelling	0	0				
04	Prijsbijstelling	0	0	10 261	10 261	- 10 261	- 10 261
05	Onvoorzien	12 296	12 296	7 633	7 633	- 19 929	- 19 929
06	Post-actieven	24 120	24 120	- 104	- 104		
07	Vervallen						
08	Vervallen						
09	Vervallen						
10	Opsporing en ruiming van explo- sieven	8 132	8 132			68	- 3 932
11	Uitvoering van werken door Domeinen	21 004	21 004	8 890	8 890	- 5 299	- 5 299
12	Lasten en overige uitgaven van Domeinen	85 803	85 803			- 2 424	- 2 424
13	Uitgaven Bureau Schade- afwikkeling	6 194	6 194			531	531
14	Diverse uitgaven	162	164			1 806	1 806
15	Vervallen						
16	Vervallen						
02	Financiën Binnenland		120 897				
01	Muntwezen	12 097	12 097			11 098	11 098
02	Nominale waarde ontmunte munten	0	0				
03	Garanties en waarborgen binnen- land	0	0		7 000		
04	Deelneming in het kapitaal van banken	0	0				
05	(Her)verzekering schaden aan derden	0	0				
06	Vervallen						
07	Regeling Bijzondere Financiering	175 000	87 000			100 000	- 44 830
08	Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen	0	5 400				10 000
09	Kosten betalingsverkeer rijksover- heid	16 400	16 400			- 15 150	- 15 150
10	Verwerving vermogenstitels	0	0				
03	Financiën Buitenland		933 664				
01	Vervallen						
02	Garanties aan de Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden	0	0				
03	Tijdelijke financiering van de liqui- diteiten van de Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden	0	0				

(4) = (1) + (2) + (3)		(5)		(6) = (5) - (4)	
Totaal geraamd		Realisatie ¹		Slotwetmutaties (+ of -) (+ = tekortschietend geraamd bedrag)	
verplich- tingen	uitgaven	verplich- tingen	uitgaven	verplich- tingen	uitgaven
	5 295 304		5 151 536		- 143 768
	376 487		369 561		
231 552	231 602	230 483	228 065	- 1 069	- 3 537
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
24 016	24 016	23 769	23 769	- 247	- 247
8 200	4 200	8 432	3 080	232	- 1 120
24 595	24 595	26 229	25 415	1 634	820
83 379	83 379	80 370	80 370	- 3 009	- 3 009
6 725	6 725	6 747	6 747	22	22
1 968	1 970	1 978	2 115	10	145
	89 015		72 198		
23 195	23 195	22 047	21 155	- 1 148	- 2 040
0	0	0	0	0	0
0	7 000	0	7 000	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
275 000	42 170	275 000	28 264	0	- 13 906
0	15 400	0	14 683	0	- 717
1 250	1 250	1 096	1 096	- 154	- 154
0	0	0	0	0	0
	711 332		705 029		
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0

Art.	Omschrijving	(1)		(2)		(3)	
		Oorspronkelijk vastgestelde begroting		Mutaties (+ of -) op grond van eerste suppletore begroting		Mutaties (+ of -) op grond van tweede suppletore begroting	
		verplichtingen	uitgaven	verplichtingen	uitgaven	verplichtingen	uitgaven
04	Deelnemingen in het kapitaal van multilaterale ontwikkelingsbanken	188 000	526 824	778 614		- 92 068	12 966
05	Garanties inzake deelneming in het kapitaal van multilaterale ontwikkelingsbanken en garantie aan de EIB	363 884	0			- 120 000	1 349
06	Vervallen						
07	Garanties aan De Nederlandsche Bank	0	0				
08	Kredieten EU-betalingsbalanssteun aan lidstaten	0	0				
09	Vervallen						
10	Exportkredietverzekering	25 000 000	385 700		- 165 000	300	- 79 700
11	Wet Herverzekering Investerings	250 000	0			250 000	
12	Vervallen						
13	Deelneming in het kapitaal van Europese banken	0	21 140			7 371	8 053
14	Garantie inzake deelneming in het kapitaal van Europese banken	0	0				
15	Vervallen						
04	Fiscale Zaken en Belastingen		4 037 887				
01	Personeel en materieel Belastingdienst	3 152 509	3 152 509	187 616	187 616	- 7 233	- 7 233
02	Vervallen						
03	Bijdragen en staatsprijs betreffende fiscale zaken	478	478				
04	Vergoeding bij onterecht verzoek om bijstand bij invordering EU-heffingen	0	0				
05	Uitgaven heffings- en invorderingsrente	878 300	878 300			- 98 300	- 98 300
06	Garantie procesrisico's	250	100				
07	Vervallen						
08	Vergoeding proceskosten	6 500	6 500			- 1 500	- 1 500

Mij bekend,

De Minister van Financiën,

(4) = (1) + (2) + (3)		(5)		(6) = (5) - (4)	
Totaal geraamd		Realisatie ¹		Slotwetmutaties (+ of -) (+ = tekortschietend geraamd bedrag)	
verplich- tingen	uitgaven	verplich- tingen	uitgaven	verplich- tingen	uitgaven
874 546	539 790	962 331	546 982	87 785	7 192
243 884	1 349	697 322	2 297	453 438	948
0	0	601 345	0	601 345	0
0	0	55 268	0	55 268	0
25 000 300	141 000	8 872 190	126 557	- 16 128 110	- 14 443
500 000	0	244 000	0	- 256 000	0
7 371	29 193	8 450	29 193	1 079	0
0	0	205 157	0	205 157	0
	4 118 470		4 004 748		
3 332 892	3 332 892	3 374 986	3 350 257	42 094	17 365
478	478	365	365	- 113	- 113
0	0	0	0	0	0
780 000	780 000	650 260	650 260	- 129 740	- 129 740
250	100	662	21	412	- 79
5 000	5 000	3 845	3 845	- 1 155	- 1 155

**Rekening 1996 (inclusief slotwetmutaties),
Ministerie van Financiën (IXB)
Onderdeel ontvangsten (bedragen x f 1000)**

Art.	Omschrijving	(1)	(2)	(3)
		Oorspronkelijk vastge- stelde begroting	Mutaties (+ of –) op grond van eerste suppletore begroting	Mutaties (+ of –) op grond van tweede suppletore begroting
		ontvangsten	ontvangsten	ontvangsten
TOTAAL		133 750 677	1 474 141	1 091 563
01	Algemeen	904 602		
01	Ontvangsten uit verrichte werk- zaamheden, kernministerie	0		
02	Vervallen			
03	Vervallen			
04	Afdracht Staatsloterij en Instant- loterij	148 595	10 000	5 175
05	Ontvangsten uit exploitatie Domeinen	198 271	40 233	28 674
06	Ontvangsten uit verkoop Domeinen	539 600	– 69 352	418 906
07	Diverse ontvangsten Domeinen	4 200	1 000	8 900
08	Ontvangsten Bureau Schade- afwikkeling	8 500		300
09	Vervallen			
10	Diverse ontvangsten, kern- ministerie	5 436	131 000	52 962
02	Financiën Binnenland	2 101 223		
01	Winstuitkering De Nederlandsche Bank	1 825 000	225 000	21 051
02	Rente De Nederlandsche Bank– FMS account	13 090	– 2 800	5 610
03	Ontvangsten Muntwezen	1 066	1 300	13 500
04	Toename munten in circulatie	27 750		
05	Vervallen			
06	Vervallen			
07	Diverse ontvangsten financiën bin- nenland	2 847		– 642
08	Dividend uit staatsdeelnemingen	65 400	6 200	6 635
09	Vervallen			
10	Regeling Bijzondere Financiering en Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen	30 000		77
11	Opbrengst verkoop vermogens- titels	0		7 500
12	Rente en aflossing diverse leningen	136 070	890	12 669
03	Financiën Buitenland	484 558		
01	Vervallen			
02	Tijdelijke financiering van de liqui- diteiten van de Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden	0		
03	Ontvangsten Europese Investeringsbank	5 175		52
04	Kredieten EU-betalingsbalanssteun aan lidstaten	0		
05	Diverse ontvangsten financiën bui- tenland	8 683	80 000	2 736
06	Exportkredietverzekering	470 000	110 000	120 000

(4) = (1) + (2) + (3)	(5)	(6) = (5) – (4)	
Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties (+ of –) (+ = meer ontvangen)	
	ontvangsten	ontvangsten	ontvangsten
136 316 381	140 723 251	4 406 870	
1 532 400	1 514 745		
0	0	0	
163 770	171 711	7 941	
267 178	263 249	– 3 929	
889 154	862 571	– 26 583	
14 100	16 672	2 572	
8 800	9 368	568	
189 398	191 174	1 776	
2 398 213	2 418 127		
2 071 051	2 071 051	0	
15 900	18 108	2 208	
15 866	16 209	343	
27 750	30 586	2 836	
2 205	2 207	2	
78 235	79 129	894	
30 077	43 455	13 378	
7 500	7 500	0	
149 629	149 882	253	
797 346	912 268		
0	0	0	
5 227	5 227	0	
0	0	0	
91 419	91 819	400	
700 000	814 802	114 802	

Art.	Omschrijving	(1)	(2)	(3)
		Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+ of -) op grond van eerste suppletore begroting	Mutaties (+ of -) op grond van tweede suppletore begroting
		ontvangsten	ontvangsten	ontvangsten
07	Wet Herverzekering Investerings	700		
04	Fiscale Zaken en Belastingen	130 260 294		
	<i>A. Niet-belastingontvangsten</i>	<i>2 004 319</i>		
01	Ontvangsten heffings- en invorderingsrente	1 010 000		- 200 000
02	Kosten vervolging	76 900	13 000	20 100
03	Ontvangsten uit verrichte werkzaamheden, Belastingdienst	521 608	2 000	29 850
04	Bijdrage van de EU in de inningskosten van EU-douanerechten	313 500	36 500	- 14 000
27	Diverse ontvangsten Belastingdienst	10 411	21 200	3 800
28	Opbrengsten van schikkingen en administratieve boeten	71 900		102 100
	<i>B. Belastingontvangsten</i>	<i>128 255 975</i>		
05	Inkomstenbelasting	6 847 176	- 751 258	- 901 509
06	Vermogensbelasting	1 292 163	60 101	- 94 444
07	Vennootschapsbelasting	18 867 296	107 322	1 475 237
08	Loonbelasting	37 549 996	- 1 146 204	- 231 817
09	Dividendbelasting	1 979 027	- 77 272	30 050
10	Kansspelbelasting	145 959	4 293	
11	Motorrijtuigenbelasting	2 560 000	2 230 000	25 000
12	Accijns van lichte olie	4 722 024	571 122	8 586
13	Accijns van minerale oliën, anders dan lichte olie	2 809 660	354 207	8 586
14	Wijnaccijns en accijns van mouserende dranken	274 746	12 878	- 4 293
15	Alcoholaccijns	764 136	- 21 464	4 293
16	Bieraccijns	523 734	- 17 172	4 293
17	Suikeraccijns	0		
18	Tabaksaccijns	2 627 255	- 145 959	
19	Accijns van alcoholvrije dranken	0		
20	Belasting van personenauto's en motorrijwielen	3 550 228	- 4 293	- 8 585
21	Omzetbelasting	35 023 695	- 115 151	57 231
22	Belastingen van rechtsverkeer	4 095 427	- 188 888	150 252
23	Rechten van successie, van overgang en van schenking	1 635 595	- 115 908	- 8 586
24	Overige belastingontvangsten	77 272	4 293	
25	Belasting op een milieugrondslag	2 434 074	94 444	- 68 686
26	Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken en van enkele andere producten	347 725	12 879	
29	Belasting op zware motorrijtuigen	128 787		

Mij bekend,

De Minister van Financiën,

(4) = (1) + (2) + (3)	(5)	(6) = (5) - (4)
Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties (+ of -) (+ = meer ontvangen)
ontvangsten	ontvangsten	ontvangsten
700	420	- 280
131 588 422	135 878 111	
<i>2 018 869</i>	<i>2 036 333</i>	
810 000	674 916	- 135 084
110 000	111 726	1 726
553 458	555 462	2 004
336 000	326 737	- 9 263
35 411	188 468	153 057
174 000	179 024	5 024
<i>129 569 553</i>	<i>133 841 778</i>	
5 194 409	4 738 440	- 455 969
1 257 820	1 223 124	- 34 696
20 449 855	22 539 616	2 089 761
36 171 975	36 478 562	306 587
1 931 805	2 003 746	71 941
150 252	167 121	16 869
4 815 000	5 000 195	185 195
5 301 732	5 253 122	- 48 610
3 172 453	3 149 716	- 22 737
283 331	276 483	- 6 848
746 965	776 583	29 618
510 855	524 989	14 134
	- 5	- 5
2 481 296	2 529 806	48 510
0	- 159	- 159
3 537 350	3 752 085	214 735
34 965 775	36 246 215	1 280 440
4 056 791	4 513 406	456 615
1 511 101	1 674 367	163 266
81 565	48 476	- 33 089
2 459 832	2 494 233	34 401
360 604	343 614	- 16 990
128 787	108 043	- 20 744

TOELICHTING BIJ DE REKENING

ALGEMEEN DEEL

1. INLEIDING

Het ministerie van Financiën draagt verantwoordelijkheid voor de voorbereiding en uitvoering van het algemene financieel-economische beleid, het doelmatig beheer van 's Rijks financiën, de belastingpolitiek en fiscale wetgeving en de heffing, inning en controle van Rijksbelastingen.

De indeling van de memorie van toelichting is als volgt. In het algemeen deel wordt teruggeblikt op de begrotingsuitvoering (paragraaf 2), het financieel management (paragraaf 3) en het gevoerde beleid per beleidsterrein (paragraaf 4 t/m 7).

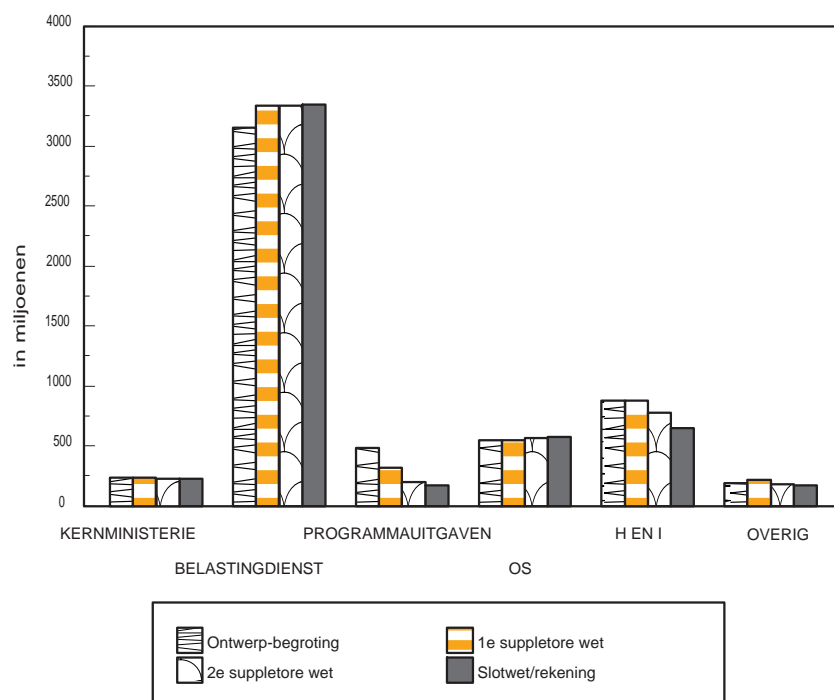
De artikelsgewijze toelichting bij de rekening bevat per begrotingsartikel een inhoudelijke toelichting bij opmerkelijke verschillen tussen de oorspronkelijke begroting en de uiteindelijke realisatie. Aangezien deze verschillen (in het merendeel van de gevallen) al in de eerdere suppletore begrotingen zijn toegelicht, heeft de toelichting bij de rekening veelal een samenvattend karakter.

2. TERUGBLIK BEGROTING

2.1. Begrotingsmutaties op hoofdlijnen

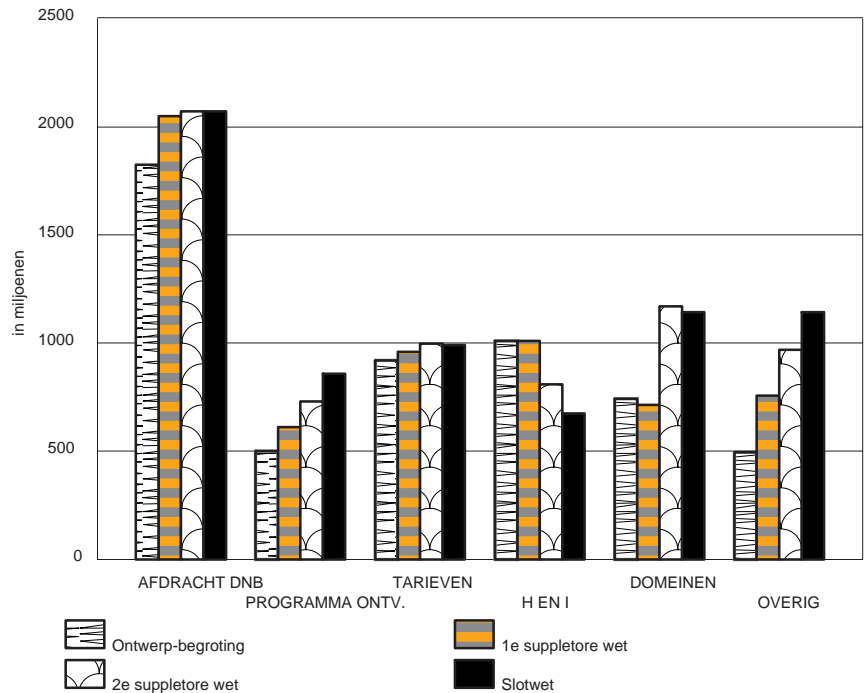
Het begrotingsjaar 1996 werd voor IXB gekenmerkt door onderschrijdingen bij de uitgaven en meevallende niet-belastingontvangsten. In totaal zijn de realisaties met f 1 722 mln. meegevallen. F 335 mln. daarvan is gerealiseerd bij de uitgaven en f 1 387 mln. daarvan bij de ontvangsten. De grafieken 2.1 en 2.2 geven de raming en realisatie van de uitgaven en ontvangsten op de IXB-begroting weer onderverdeeld naar beleidsmatige clusters.

Grafiek 2.1. Raming en realisatie uitgaven IXB

De lagere uitgaven van f 335 mln. worden met name veroorzaakt door meevallende programma-uitgaven EKI (f 259 mln.) (Exportkredietverzekering) en BF (f 59 mln.) (Bijzondere Financiering) en verder de meevallende uitgaven Heffings- en Invorderingsrente (f 228 mln.). Verder zijn de apparaatsuitgaven van de Belastingdienst in 1996 hoger uitgekomen dan bij de ontwerpbegroting was geraamd (f 198 mln.), hetgeen te maken heeft met loon- en prijsbijstelling en intensiveringen, zoals het fraudebestrijdingsplan en fiscale wetsvoorstellen.

Grafiek 2.2. Raming en realisatie niet-belastingontvangsten IXB

De ontvangstenmeevaller van in totaal f 1 387 mln. is net als bij de uitgaven voor een groot deel (f 358 mln.) opgetreden bij de programma-ontvangsten, waarbij f 345 mln. voor rekening van EKI is. Voorts zijn de verkoopopbrengsten van Domeinen met ca. f 400 mln. meegevallen en is verder de winstafdracht van DNB met f 246 mln. meegevallen. Daarnaast is de post overige ontvangsten hoger uitgevallen met als voornaamste oorzaken de verkoop van goudvoorraden (f 180 mln.), hogere ontvangsten administratieve boeten (f 107 mln.), een overboeking van een rekening buiten begrotingsverband naar het artikel diverse ontvangsten Belastingdienst (f 150 mln.) en hogere diverse ontvangsten financiën buitenland (f 83 mln.). Tenslotte zijn de ontvangsten heffings- en invorderingsrente met f 335 mln. tegenvallen.

2.2. Begrotingsuitvoering

Tabel 2.1 geeft een globaal overzicht (uitgaven en ontvangsten gesaldeerd) van de grootste afwijkingen op begroting IXB ten opzichte van ontwerp-begroting 1996.

Tabel 2.1. Begrotingsjaar 1996: afwijkingen op hoofdlijnen
(x f 1 mln., «-» = tekortverlagend; totaal kan afwijken door afronding)

Totale onderuitputting:	- 1 722
- Niet-relevant voor ijklijn:	
* Heffings- en Invorderingsrente	+ 107
* Administratieve boeten	- 107
* Winstafdracht DNB	- 246
* opbrengst goud-verkopen	- 180
* Ontwikkelingssamenwerking	+ 22
* opbrengst verkopen vermogenstitels	- 8
* Nominale waarde munten in circulatie	- 3
- Desalderingen, technische overboekingen en Middelenafspraken Domeinen	- 90
Totale relevante onderuitputting	- 1 217
Overige majeure mutaties:	
* Exportkredietverzekering	- 604
* Domeinen	- 300
* Personeel en materieel Belastingdienst	+ 198
* Kosten vervolging	- 35
* Ontvangsten uit verrichte werkzaamheden Belastingdienst	- 34
* Diverse ontvangsten Belastingdienst	- 178
* Bijzondere Financiering / Garantieregeling Particuliere Participatie- maatschappijen	- 63
* Diverse ontvangsten Financiën buitenland	- 83
* Kosten betalingsverkeer	- 15
* Vervroegde Aflossing NIC lening	- 13
* Afdracht SENS /Instantloterij	- 23
* Dividend staatsdeelnemingen	- 14
* Diversen	- 53

Van de totale afwijking (f 1722 mln.) ten opzichte van de ontwerp-begroting zijn de posten die niet relevant zijn voor de IXB uitgavenijklijn apart weergegeven. De grootste posten (> f 100 mln.) worden hieronder globaal toegelicht. Voor verdere toelichtingen wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij deze rekening.

Niet relevante onderuitputting

Bij zowel de uitgaven als de ontvangsten **heffings- en invorderings-rente** hebben zich onderschrijdingen voorgedaan (respectievelijk - f 228 mln. en - f 335 mln.) die per saldo resulteerden in een tegenvaller van f 107 mln. Oorzaken voor deze onderschrijdingen zijn de lage rentestand en maatregelen van de Belastingdienst om de doorlooptijden van de afhandelingen van aangiften te versnellen. Per saldo is er sprake van een tegenvaller door het effect van de aanscherping van het uitstel-beleid.

De hogere ontvangsten **administratieve boeten** ten opzichte van de ontwerp-begroting is ontstaan doordat in de raming rekening is gehouden met een negatief effect van de invoering van de Houderschapsbelasting op de opbrengsten van de administratieve boeten. De raming is bij 2e suppletore begroting opwaarts bijgesteld omdat dit negatieve effect kleiner bleek dan verwacht was.

De winstafdracht DNB is in 1996 f 246 mln. meegevallen ten opzichte van de ontwerp-begroting 1996, hetgeen met name voortvloeit uit door DNB gerealiseerde boekwinsten op de beleggingsportefeuille als gevolg van de in 1995 sterk gedaalde kapitaalmarktrentes.

De Staat heeft in 1996 een voorraad **goudbaren en gouden munten verkocht** die sinds de Tweede Wereldoorlog in een depot in Canada lagen opgeslagen. Destijds is tot aanschaf besloten omdat opnieuw een

situatie zou kunnen ontstaan van een regering in ballingschap, welke reden thans niet meer aanwezig lijkt. De netto-opbrengst bedroeg f 180 mln.

Voorts zijn er mutaties van technische aard geweest zoals overboekingen (van en naar andere departementen en van de aanvullende post fiscale wetsvoorstellen) en verwerking van ontvangsten die vallen onder de middelenafspraken Domeinen.

Relevante onderuitputting

Zowel de uitgaven als de ontvangsten bij de **Exportkredietverzekering** (EKI) zijn fors meegevallen. De totale uitgavenonder-schrijving bedraagt f 259 mln., waarvan f 253,5 mln. voor rekening van de schade-uitkeringen komt. Daarnaast vielen de ontvangsten f 345 mln. hoger uit: een meevaller van f 341 mln. bij de schaderestituties en een meevaller van f 4 mln. bij de premie-ontvangsten. Bij de 1e en 2e suppletore begroting was het meevallende beeld al duidelijk zichtbaar, zodat daarvan reeds f 475 mln. is ingeboekt. De realisatie is uiteindelijk nog eens f 129 mln. meegevallen.

De opbrengsten- en uitgavenrealisaties van **Domeinen** specifiek voor IXB zijn in 1996 met f 300 mln. meegevallen, waarvan het grootste deel wordt verklaard door de verkoop van agrarische onroerende goederen (ca. f 213 mln.). Er is voor f 9 mln. meer aan zand verkocht en er is een eerste termijn betaling van f 30 mln. ontvangen in verband met de verkoop van de Maasvlakte. De overige meevallers ter grootte van f 48 miljoen worden in het artikelsgewijze deel van de verantwoording verder toegelicht. Daarnaast zijn verkoopopbrengsten Domeinen uit hoofde van middelenafspraken met f 100 mln. meegevallen. De totale meevaller bij Domeinen bedraagt dus f 400 mln.

De **apparaatsuitgaven van de Belastingdienst** zijn per saldo f 198 mln. hoger uitgevallen dan aanvankelijk geraamd. De stijging heeft te maken met maatregelen in het kader van uitvoering fiscale wetsvoorstellen (+ f 71,3 mln.), overboeking naar VROM in verband met huisvesting (- f 66,8 mln.), loon- en prijsbijstellingen (+ f 34,4 mln.) en hogere uitgaven in verband met technische douane-bijstand aan Suriname en Nederlandse Antillen (+ f 25 mln.). Overigens staan hier ook even hoge ontvangsten tegenover. Daarnaast is het kader opgehoogd voor maatregelen ten behoeve van de uitvoering van het fraudebestrijdingsplan (+ f 90,8 mln.). Verder is de begroting apparaatsuitgaven Belastingdienst opgehoogd voor posten die niet in 1995 maar in 1996 tot betaling zijn gekomen (+ f 21,5 mln.) zoals met name de WOZ. Hiervoor is gebruik gemaakt van de eindejaarsmarge. Daarnaast zijn door stijgende exploitatielasten en een grotere inhuur van externen dan waarmee vooraf rekening was gehouden, hogere automatiseringsuitgaven gerealiseerd (+ f 17,3 mln.). Ten slotte is de begroting verhoogd naar aanleiding van overboekingen en desalderingen (+ f 4,1 mln.).

De hogere realisatie bij **diverse ontvangsten Belastingdienst** (+ f 178 mln.) heeft grotendeels (f 150 mln.) betrekking op een overboeking van een rekening buiten begrotingsverband naar dit artikel. Het betreft met name ontvangsten uit oude jaren van de periode voor 1993.

Daarnaast zijn er hogere ontvangsten gerealiseerd van het Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken en het ministerie van Buitenlandse Zaken (Ontwikkelingssamenwerking) in verband met technische bijstand aan de Belastingdienst in Suriname en de Neder-

landse Antillen. De daarmee samenhangende hogere uitgaven zijn toegelicht bij uitgavenartikel 04.01.

3. FINANCIËEL MANAGEMENT

In deze paragraaf wordt teruggeblikt op het financieel management in 1996. Het financieel management wordt vormgegeven op basis van een besturingsfilosofie die in 1993 is vastgesteld. Elementen van deze filosofie zijn concentratie op kerntaken, uitvoering op afstand en het realiseren van een meer resultaatgericht management op basis van planning en control. Tevens wordt ingegaan op de administratieve organisatie en financiële informatievoorziening en het gevoerde beleid inzake misbruik en oneigenlijk gebruik.

3.1. Uitvoering op afstand

Mede naar aanleiding van het rapport van de commissie Sint en het onderzoek van de Algemene Rekenkamer naar de zelfstandige bestuursorganen is binnen Financiën een nader onderzoek uitgevoerd naar de gecreëerde aansturingen terugkoppelingsmechanismen tussen het kernministerie en verzelfstandigde onderdelen. Het onderzoeksrapport is in maart 1997 aan de Tweede Kamer verstuurd. Belangrijkste conclusie is dat het huidige toezichtsinstrumentarium in het algemeen toereikend is. Aanbevolen is wel de relatie tussen het ministerie en een zelfstandig bestuursorgaan te beschrijven. Ook zal de relatie met zelfstandige bestuursorganen iedere vijf jaar onderwerp van beleidsevaluatie zijn.

3.2. Planning en control

De bij een resultaatgericht decentraal managementconcept passend planning- en controlinstrumentarium waarover in deze paragraaf verantwoording wordt afgelegd zijn beleidsevaluaties (inclusief doorlichtingen), kengetallen en de jaarplan- en verslagcyclus.

Binnen Financiën wordt vanaf 1995 in de zogeheten Zomernota gerapporteerd over de (verdere) ontwikkeling en toepassing van planning en control. Het uitgangspunt hierbij is dat, rekening houdend met de specifieke aard van het takenpakket, per dienstonderdeel wordt gestreefd naar een optimale mix van planning en controlinstrumenten. Het gaat om de goede mix van planning- en controlinstrumenten, mede gebaseerd op een afweging van kosten en nut, waarmee de eigen organisatie adequaat kan worden bestuurd en verantwoording kan worden afgelegd over de geleverde prestaties.

Net als het voorgaande jaar is in de ontwerp-begroting een rapportage over uitgevoerde, lopende en voorgenomen evaluatie-onderzoeken opgenomen. Daarbij wordt ook ingegaan op het gerealiseerde beleid ten aanzien van beleidsevaluatie. Om de kwaliteit te waarborgen wordt een deel van de afgeronde onderzoeken door de centrale directies globaal beoordeeld aan de hand van vooraf vastgestelde criteria die betrekking hebben op probleemstelling, empirisch materiaal, typering onderzoek, onderzoeksmethoden, bruikbaarheid rapport en budgettaire aspecten. Naast het waarborgen van de kwaliteit is aandacht besteed aan het stimuleren van beleidsevaluatie en aan het daadwerkelijk gebruik van de resultaten/beleidsconclusies van de evaluaties.

In de Miljoenennota 1997 is een overzicht opgenomen waarin aangegeven is welk gedeelte van de begrotingen is toegelicht met ramingskengetallen. Op dit terrein scoort Financiën relatief goed. In 1996 is vooral

gewerkt aan het ontwikkelen en verbeteren van doelmatigheids- en doeltreffendheidskengetallen bij de Belastingdienst en Domeinen.

In 1994 is een start gemaakt met het invoeren van een jaarplan- en verslagcyclus binnen Financiën. Het opstellen en (gaan) werken met jaarplannen en jaarverslagen binnen het kernministerie komt steeds meer van de grond. De meeste directies beschikken inmiddels over een jaarplan en -verslag. Ook de kwaliteit van deze stukken is sterk verbeterd. Tevens is een start gemaakt met het opstellen van overkoepelende jaarplannen en -verslagen per directoraat-generaal. De centrale directies beschikken al sinds 1995 over een overkoepelend sociaal en financieel jaarverslag.

3.3. Administratieve organisatie en financiële informatievoorziening

De bestuurlijke informatievoorziening binnen Financiën is op een voldoende niveau. In 1996 is binnen het kerndepartement een inventarisatie gehouden van de in gebruik zijnde handboeken administratieve organisatie en de actualiteit en gebruikswaarde daarvan. Dit heeft geleid tot een aantal aanbevelingen.

In 1996 is de nota «Herijking beleid bestuurlijke informatievoorziening/ administratieve organisatie» door de bestuursraad goedgekeurd. De kern van deze herijking is om, nu de rechtmatigheid van het financieel beheer op orde is, het accent meer te gaan leggen op (het ondersteunen van) de doelmatigheid. Wel blijft het waarborgen van de rechtmatigheid een belangrijke randvoorwaarde. Verdere stappen zijn gezet om uitvoering te geven aan dit beleid. Zo is er een aantal doorlichtingen op het terrein van de bestuurlijke informatievoorziening uitgevoerd.

De Algemene Rekenkamer stelde in het Rechtmatigheidsonderzoek 1995 vast dat de Rijkshoofdboekhouding geen richtlijnen heeft vastgelegd met betrekking tot het openen en sluiten van rekeningen-courant met derden. In het concept-besluit Kasbeheer zijn de uitgangspunten hiervoor op hoofdlijnen aangegeven. Een nadere uitwerking daarvan zal nog plaatsvinden.

Het Financieel Beheer Systeem (FBS) is, na een periode van systeemontwikkeling en groot onderhoud in de jaren 1992 tot 1995, in 1996 in rustiger vaarwater terecht gekomen. De kwaliteit van FBS is bevestigd in een extern onderzoek waarbij ook de interdepartementale beheer- en onderhoudsorganisatie is betrokken. Met behulp van het management-informatiesysteem EIS is een applicatie ontwikkeld, waarin personele en financiële informatie worden geïntegreerd.

3.4. Beleid inzake misbruik en oneigenlijk gebruik

3.4.1. Algemeen

De gevoeligheid van geldstromen voor misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) wordt in beginsel veroorzaakt door de wet- en regelgeving waarop deze geldstromen zijn gebaseerd. In principe zijn regelingen M&O gevoelig wanneer:

1. er sprake is van een (aanspraak op een) financiële uitkering aan of een heffing ten laste van een belanghebbende (buiten het Rijk) anders dan als betaling voor aan het Rijk geleverde goederen of diensten; en
2. de hoogte van de uitkering of heffing afhangt van gegevens die door deze belanghebbende verstrekt moeten worden.

Wanneer er echter een adequaat controle- en sanctiebeleid wordt

gevoerd, blijven de regelingen in principe wel M&O-gevoelig, maar wordt het risico van misbruik en oneigenlijk gebruik in voldoende mate beperkt.

Wat het ministerie van Financiën betreft zijn – naast de fiscale wet- en regelgeving – de volgende regelingen in beginsel als M&O-gevoelig aan te merken: de regeling Bijzondere Financiering (BF), de exportkredietverzekering (EKI), de Bijdrageregeling kosten ruiming explosieven Tweede Wereldoorlog en enkele personele uitgaven (met name de tegemoetkoming ziektekosten).

3.4.2. Kernministerie

Het M&O-beleid, met name het controle- en sanctiebeleid, is ingebed in een stelsel van organisatorische maatregelen. Dit beleid omvat dus ook het nemen van aanvullende controlemaatregelen ten aanzien van M&O-gevoelige regelingen, indien dit noodzakelijk wordt geacht. Maatregelen ter voorkoming van M&O-problematiek vormen zodoende een belangrijk en integraal onderdeel van de beheersingswerkzaamheden («control») op het ministerie.

In de Slotwet/Rekening IXB 1994 (Kamerstukken II, 1994–1995, 24 304, nr. 2) is uitvoerig ingegaan op het M&O-beleid rond de regelingen die in beginsel als M&O-gevoelig zijn aangemerkt. Aangezien het M&O-beleid op deze terreinen in 1996 niet is gewijzigd ten opzichte van 1994 wordt hier korthedshalve naar verwezen.

Alleen het M&O-beleid met betrekking tot het Besluit tegemoetkoming ziektekosten rijkspersoneel (BTZR) is op onderdelen geherformuleerd.

In de reactie op de resultaten van het Rechtmatigheidsonderzoek 1994 van de Algemene Rekenkamer (Kamerstukken II, 1994–1995, 24 275, nrs. 1–2) is reeds gemeld, dat in 1995 begonnen zou worden met een integrale controle op het gebruik van de BTZR met als uitgangspunt de voor deze controle door de Rekenkamer geformuleerde norm (opvragen van polissen en in voorkomende gevallen van samenlevingscontracten).

Het controlebeleid dat door het Facilitair Salarisbedrijf (FSB) van Financiën wordt verricht is tweeledig. In de eerste plaats worden de aanvraagformulieren en de wijzigingsformulieren door FSB intensief gecontroleerd. De formulieren geven reeds aan in welke gevallen bewijsstukken meegezonden moeten worden, zodat het opvragen van (aanvullende) bewijsstukken beperkt blijft. In de tweede plaats heeft FSB in een tijdsbestek van twee jaar (1995–1996) alle ambtenaren gecontroleerd. Maandelijks is een aantal ambtenaren schriftelijk benaderd om bewijsstukken op te sturen. Als niet aan het verzoek wordt voldaan verzendt FSB een rappelbrief met het verzoek alsnog de gevraagde bescheiden op te sturen. Indien vervolgens de bescheiden niet bij FSB binnenkomen, wordt op grond van artikel 8 van het besluit de eerstvolgende betaling opgeschort. In totaliteit werd er ca. f 262 000,- teruggevorderd en ca. f 56 000,- nabetaald. Per saldo resulteerde een opbrengst van ca. f 206 000,-. Het totaal aantal controle-uren kan worden berekend op ca. 3000 uur. Gezien de relatief beperkte resultaten van het tweejarig onderzoek wordt overwogen om de controledichtheid terug te brengen van eens in de twee jaar naar eens in de vier jaar.

3.4.3. Belastingdienst

Bij alle uit te voeren fiscale taken wordt de Belastingdienst, in meer of mindere mate, geconfronteerd met de problematiek van misbruik en oneigenlijk gebruik. Het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik bij de toepassing van fiscale wet- en regelgeving vormt een geïntegreerd

onderdeel van het door de Belastingdienst gevoerde rechthandhavingsbeleid. Ook bij een toereikend M&O-beleid blijft er sprake van inherente onzekerheid met betrekking tot de volledigheid van belastingheffing en (in mindere mate) -inning. Deze onzekerheid is niet nader kwantificeerbaar.

Een eerste aandachtspunt bij de uitvoering van het M&O-beleid betreft het beoordelen van de M&O-gevoeligheid van nieuwe wet- en regelgeving. Binnen de Belastingdienst wordt deze structureel op handhaafbaarheid beoordeeld. Naast een goede voorlichting is de aanwezigheid van een toereikend controle- en sanctiebeleid een voorwaarde voor een effectieve uitvoering van de wet- en regelgeving. Er wordt vaktechnisch toezicht uitgeoefend op de uitvoering van het controlebeleid. Op eenheden is dit de taak van de vakgroep-coördinator controle en het vaktechnisch overleg. Ook verschillende portefeuillehouders en in het bijzonder de portefeuillehouder controlebeleid, spelen een belangrijke rol hierbij. Het sanctiebeleid is wettelijk geregeld in de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen en nader uitgewerkt in de Leidraad Administratieve Boeten.

De Belastingdienst besteedt veel aandacht aan het opsporen van belastingplichtige ondernemers. Van belang in dat kader zijn onder meer de gegevensuitwisseling met andere instanties, de waarnemingen ter plaatse en de landelijke acties.

Voor aanvullende opmerkingen met betrekking tot het M&O-beleid bij de Belastingdienst wordt verwezen naar paragraaf 7.2.4.

4. BELEIDSTERREIN ALGEMEEN

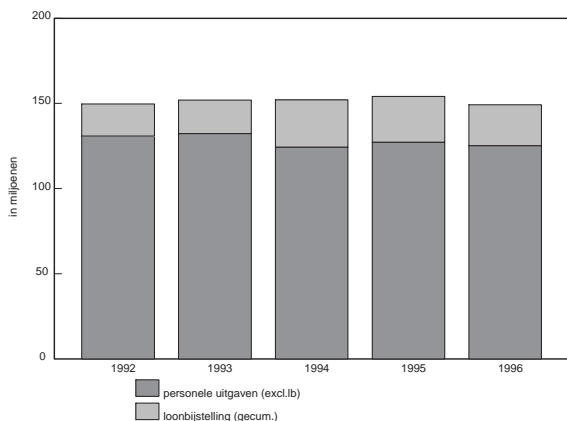
In deze paragraaf wordt allereerst gerapporteerd over de personele uitgaven en het gevoerde personeelsbeleid van het kernministerie (4.1). Vervolgens wordt ingegaan op de materiële uitgaven (4.2), de Staatsloterij (4.3), Domeinen (4.4) en het Bureau Schade-afwikkeling (4.5).

4.1. Personeel kernministerie

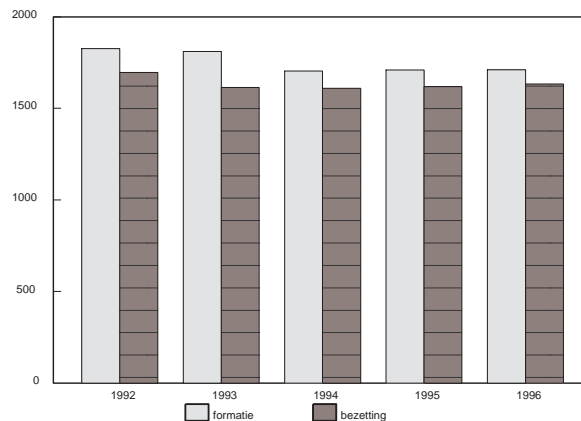
4.1.1. Personele uitgaven

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de omvang en de samenstelling van de personeelsuitgaven van het kernministerie vanaf 1992 t/m 1996. De ontwikkeling van de personele uitgaven wordt in grafiek 4.1 weergegeven. Hierin wordt de jaarlijkse loonbijstelling ten behoeve van de vergelijking in de tijd apart weergegeven. Grafiek 4.2 geeft een overzicht van de formatie en de bezetting. In grafiek 4.3 worden ten slotte de gemiddelde salariskosten per werknemer weergegeven, waarbij de gecumuleerde loonbijstelling apart is weergegeven. Door verwerking van herziene inzichten naar aanleiding van het ramingsonderzoek in 1996 kunnen de grafieken afwijken van eerder gepresenteerde grafieken.

Grafiek 4.1 Personele Uitgaven

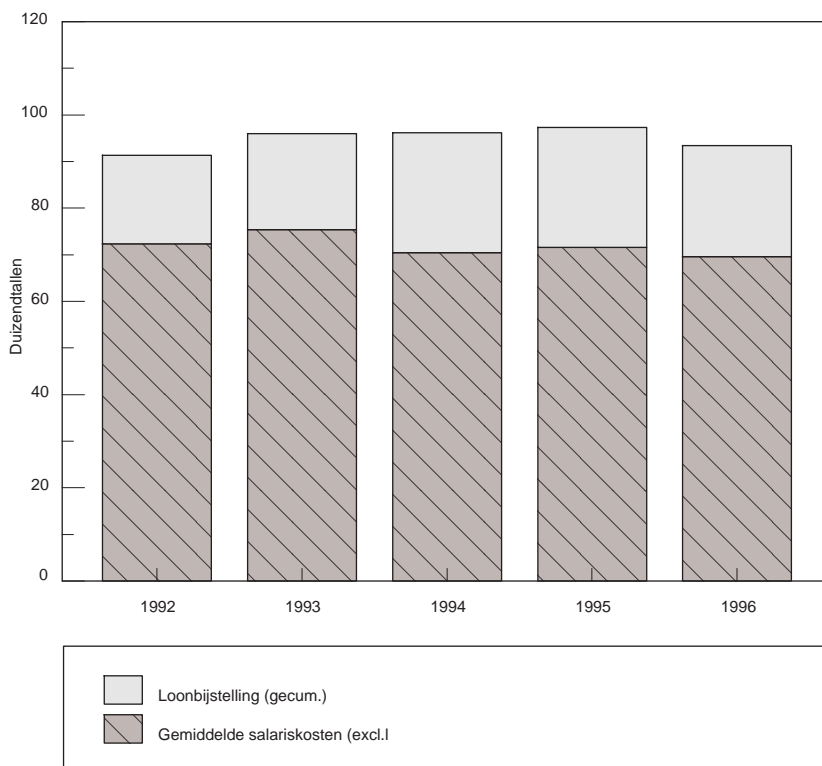

Grafiek 4.2. Formatie en bezetting

De personele uitgaven (excl. de gecumuleerde loonbijstelling) zijn in 1996 ten opzichte van 1995 licht gedaald. Dit wordt mede veroorzaakt door een daling van de gemiddelde salariskosten. Uit grafiek 4.2 blijkt dat de formatie in 1996 ongeveer gelijk is gebleven aan de formatie in 1995. In 1995 en 1996 is de bezetting relatief meer toegenomen dan de formatie waardoor per saldo het aantal vacatures (formatie – bezetting) is afgenomen.

Grafiek 4.3 Gemiddelde salariskosten

Uit grafiek 4.3 blijkt dat de gemiddelde salariskosten in 1996 ten opzichte van de voorgaande jaren zijn gedaald. De daling is het gevolg van de in- en uitstroom van personeel waarbij relatief duur personeel wordt vervangen door relatief goedkoop personeel.

4.1.2. Management Development en loopbaanontwikkeling

De belangrijkste doelstellingen van dit beleid zijn het sturen op de kwaliteiten en de ontwikkeling van medewerkers en het verbreden van de inzetbaarheid. In dit licht is besloten dat met iedere medewerker die een functie vervult vanaf schaal 10, jaarlijks een loopbaangesprek wordt gevoerd. Ten behoeve van dit gesprek zijn twee aparte basisprofielen ontwikkeld, één voor medewerkers en één voor leidinggevenden. Met behulp van deze profielen wordt een visie gegeven ten aanzien van bepaalde aspecten van het functioneren van de medewerker en op basis hiervan worden afspraken gemaakt over een mogelijke loopbaanontwikkeling. Ter ondersteuning zijn aan alle leidinggevenden die dit type gesprekken voeren, workshops loopbaan- en functioneringsgesprekken aangeboden. Verder is een brochure verschenen over de samenhang tussen beoordelings-, functionerings- en loopbaangesprekken, welke naar alle medewerkers is gestuurd. Ten slotte is in 1996 een loopbaanmodule ontwikkeld en uitgevoerd, waarin medewerkers die zich willen oriënteren op hun loopbaan, worden begeleid. Ook is in november 1996 voor het eerst een conferentie voor directeuren georganiseerd met als thema «leidinggeven aan professionals».

4.1.3. Opleidingen

Voor beleidsmedewerkers in de schalen 10 en 11 en voor leidinggevenden tot het niveau van plaatsvervangend directeur zijn afzonderlijke leergangen ontwikkeld en voor het eerst uitgevoerd. Het betreffen de Basisopleiding Financiën (BOF) en Leidinggeven als Coach (LAC).

4.1.4. Arbeidsmarktbeleid

Dit beleid is vooral gericht op een directe benadering van de voor Financiën relevante doelgroepen, die grotendeels bestaan uit jonge academici met een economische of fiscaal juridische achtergrond. Zo werden bezoeken gebracht aan bedrijvendagen op universiteiten waar informatie over het werken bij Financiën wordt gegeven. Ook is geadverteerd in media die de doelgroep (jonge academici) rechtstreeks bereiken.

4.1.5. Emancipatie

Het emancipatiebeleid van het kernministerie richt zich op vergroting van het aandeel vrouwen, en in het bijzonder het aandeel vrouwen in functies vanaf schaal 10. Met name bij de instroom van nieuw personeel en doorstroom van zittend personeel wordt hier aandacht aan besteed. Zo bestond in 1996 32% van de instroom in functies vanaf schaal 10 uit vrouwen. De instroom in functies in schalen 1 tot en met 9 bestond voor 64% uit vrouwen. Met betrekking tot stimulering van de doorstroom wordt er speciaal aan vrouwen die nog geen leidinggevende functie vervullen, maar zich er wel op willen oriënteren, een managementleergang aangeboden. Verder wordt werken in deeltijd, zowel onder mannen als vrouwen, gestimuleerd, en wordt kinderopvang aangeboden.

Onderstaand overzicht geeft de stand van zaken m.b.t. de aanwezigheid van vrouwen op het kernministerie van Financiën per 31-12-1996, gerelateerd aan de streefcijfers die het ministerie van Binnenlandse Zaken geeft en de cijfers per eind 1995.

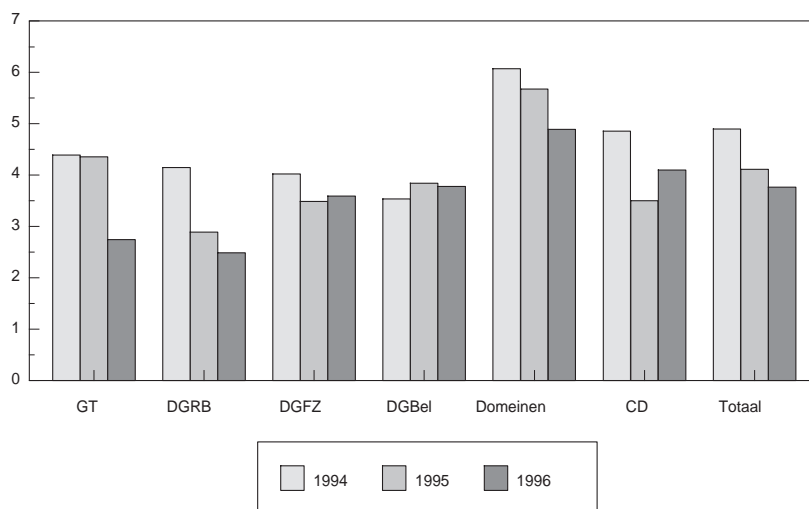
Tabel 4.1 Aantal vrouwen in personeelsbestand

	Streefcijfer	31-12-94	31-12-95	31-12-96
Aandeel vrouwen totale personeelsbestand	33%	29%	32%	32%
Aandeel vrouwen schaal 10 en hoger	20%	16%	19%	19%

Eind 1996 werkten op het kernministerie 368 medewerkers in deeltijd. Hieronder bevonden zich 117 mannen en 251 vrouwen. Daarmee werkt 10% van de mannen in deeltijd en 45% van de vrouwen.

4.1.6. Ziekteverzuim

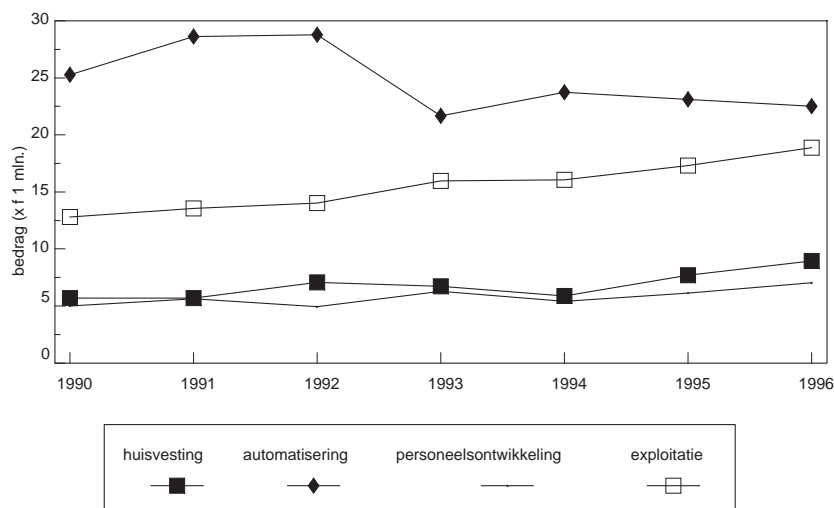
De in 1993 in gang gezette intensivering van het ziekteverzuimbeleid werpt nog steeds vruchten af. Belangrijke aandachtspunten binnen dit beleid zijn het benadrukken van de rol van de leidinggevende teneinde het kortdurend verzuim terug te dringen en het houden van vergaderingen van sociaal medische teams per directie teneinde het langdurig verzuim terug te dringen. Resultaat van dit beleid is een verlaging van het ziekteverzuimpercentage van 6,1% in 1993 tot 3,8% in 1996. Net als over 1995 kan over 1996 vastgesteld worden dat het kernministerie van Financiën het laagste ziekteverzuimpercentage binnen de rijksoverheid heeft. De daling is vooral gerealiseerd door het terugdringen van de gemiddelde verzuimduur. Ook de meldingsfrequentie is licht gedaald van 2,0 in 1995 tot 1,9 in 1996. In onderstaande grafiek is het (voortschrijdend) ziekteverzuimpercentage per dienstonderdeel te zien over de jaren 1994 tot en met 1996.

Grafiek 4.4 Ziekteverzuim (%)

4.2. Materieel

Om inzicht te geven in de ontwikkelingen van een aantal kostensoorten, die binnen het artikelonderdeel «materieel kernministerie» worden onderscheiden, is in onderstaande grafiek het nominale verloop gegeven van een aantal uitgavenclusters.

Grafiek 4.5 Materiële uitgavenclusters

De uitgaven van het automatiseringscluster betreffen onder meer aanschaf en exploitatie van apparatuur en programmatuur, alsmede onderhoud en aanschaf van meer conventionele kantoormachines. Naast de gebruikelijke werkzaamheden is in 1996 onder meer een nieuw personeelsinformatiesysteem voorbereid en ingevoerd. Voorts is een aantal specifieke toepassingen tot stand gekomen zoals een gemoderniseerd systeem voor de administratie van de staatsschuld, een toepassing waarmee de departementen op afstand elektronische betaalstukken kunnen fiatteren en een nieuwe toepassing voor betalingen vanuit het Gemeentefonds aan de gemeenten. Het cluster personeelsontwikkeling omvat onder andere uitgaven voor opleidingen, en werving en selectie. Tot slot worden in de grafiek de exploitatie-uitgaven weergegeven zoals reis- en verblijfkosten, communicatiekosten, de bureaunkosten en uitgaven voor de aanschaf van bedrijfsmiddelen. De toename van het exploitatiecluster is met name het gevolg van een verhoging van het communicatiebudget als gevolg van uitgaven ten behoeve van de Euro-voorlichting en het netwerk. Op het kerndepartement is met het oog op de integratie van dataverkeer, beeldverkeer en nieuwe vormen van telefonie in 1996 een geavanceerd netwerk aangelegd.

4.3. Staatsloterij

In 1996 zijn de besprekingen tussen de Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij (SENS) en de Stichting Nationale Sporttotalisator over de voorgenomen fusie voortgezet. Bovendien is de BankGiroLoterij die belangstelling voor aansluiting bij de fusie heeft tot de besprekingen togetreden. De besprekingen zullen naar verwachting in 1997 conclusief worden. De Raad van State is om advies gevraagd over een voor de fusie noodzakelijke wijziging van de Wet op de kansspelen. In 1996 is SENS begonnen met het ontwikkelen van een nieuwe loterij welke in 1997 zal worden geïntroduceerd.

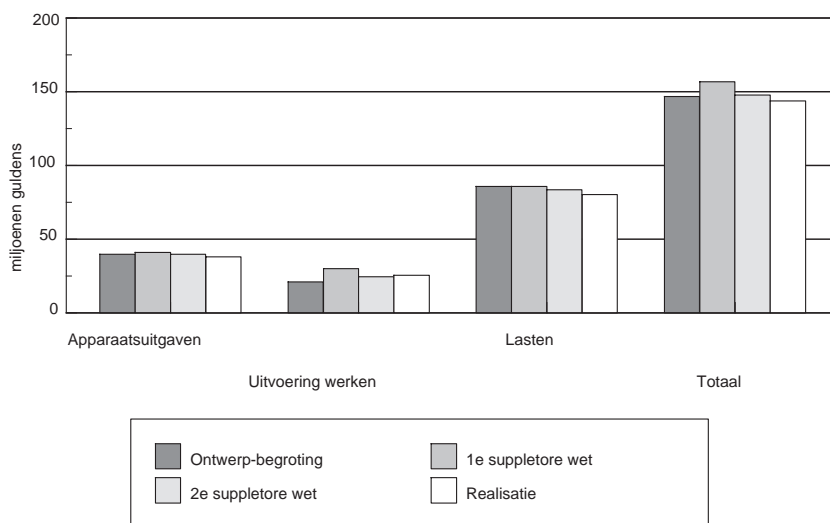
4.4. Domeinen

4.4.1. Begroting

In 1996 heeft de dienst Domeinen ten opzichte van voorgaande jaren record-ontvangsten gerealiseerd tegen gelijkblijvende uitgaven. Uit grafiek 4.6 blijkt dat ten opzichte van het bij ontwerpbegroting geraamde

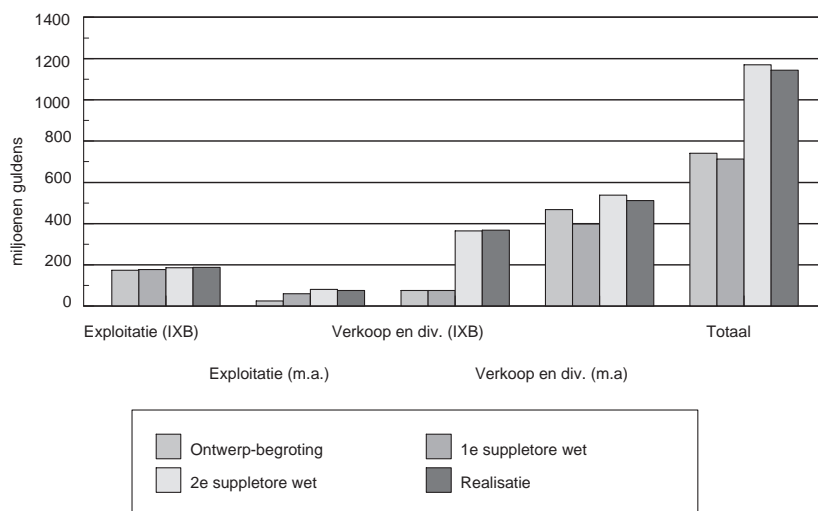
uitgavenbudget per saldo een kleine onderschrijding is opgetreden van ca. f 3 mln.

Grafiek 4.6: Uitgaven Domeinen 1996

Uit grafiek 4.7 op de volgende pagina blijkt dat ten opzichte van de totaal bij de ontwerp-begroting geraamde ontvangsten een forse meevaller van ca. f 400 mln. is opgetreden. Deze meevaller is in de verkoopsfeer (ontvangstenartikel 01.06) in hoofdzaak terug te voeren op een hausse aan verkopen van agrarische domeinen, op de omvangrijke verkopen van onroerende defensie-objecten alsmede van schoolgebouwen en van een bijzonder object als de Maasvlakte. De ontvangsten uit afstoting van roerende zaken viel mee door met name de verzelfstandiging van de Rijksdienst voor het Wegverkeer. In de sfeer van ingebruikgeving (ontvangstenartikel 01.05) zijn het vooral de huurpenningen uit Kadasterpanden en Rijksmusea geweest die aan de meevaller hebben bijgedragen.

Grafiek 4.7: Ontvangsten Domeinen 1996

4.4.2. Terugkoppeling op beleidsvoornemens en ontwikkelingen 1996

Het in de ontwerpbegroting 1996 genoemde onderzoek naar de bestaande middelenafspraken over de ontvangsten uit de afstoot van overtollige roerende en onroerende zaken is in 1996 intern afgerond. Het vervolg zal erop gericht zijn om met alle afstotende departementen/diensten middelenafspraken te maken. Daarbij gaat het met name over middelenafspraken voor roerende zaken. In dit verband kunnen de in 1996 tot stand gekomen middelenafspraken met enkele agentschappen worden gemeld. Verder is in 1996 een middelenafpraak gemaakt over de ontvangsten uit ingebruikgeving van defensie-objecten. Dit houdt in dat Defensie per 1 januari 1997 uitgaven mag doen ten bedrage van de uit ingebruikgeving te realiseren ontvangsten.

Ultimo 1996 is het besluit genomen om de voor het Rijk overtollige computers ter beschikking te stellen voor onderwijsdoeleinden. De inzameling van overtollige computers loopt via Domeinen. Domeinen draagt deze computers over aan een stichting die de distributie richting de scholen verzorgt.

De verkoopprestatie van Domeinen in 1996 met betrekking tot agrarische domeinen vond plaats in lijn met het verkoopbeleid. Naar aanleiding van het voorstel van de Staatssecretaris van Financiën om dit beleid grosso modo ongewijzigd voort te zetten, heeft de Tweede Kamer te kennen gegeven de afstoot van agrarische domeinen te willen versnellen. Eind 1996 is daarop een commissie van deskundigen ingesteld om onder meer de mogelijkheden hiervoor te onderzoeken. Verder is deze commissie belast met het onderzoek naar de voorwaarden waaronder continuering van 40-jarige agrarische erfpachtsrechten zou kunnen plaatsvinden bij het aflopen van deze rechten.

Een ander discussiepunt dat door de Tweede Kamer naar voren is gebracht heeft betrekking op de voorwaarden waaronder (her)uitgifte van concessies voor het hebben van benzinestations zou kunnen plaatsvinden. Deze discussie is nog niet afgerond, dit in afwachting van een onderzoek naar de nieuwe uitgifteregeling door externen.

4.4.3. Bedrijfsvoering

De strategie van Domeinen, die aan de reorganisatie van 1994 ten grondslag heeft gelegen, bleek mede in het licht van veranderingen in de omgeving van Domeinen aan actualisatie toe. Daarom is medio 1996 een strategie-onderzoek Domeinen opgestart. Tevens is een onderzoek naar het verbeteren van de informatiefunctie uitgevoerd. Het werken volgens de planning- en controlcyclus heeft in 1996 verder vorm gekregen in de organisatie. De kwaliteit van de in dit kader op te leveren producten is verbeterd. Ook is geïnvesteerd in structurele verbeteringen die de kwaliteit van de bedrijfsprocessen zal verhogen.

4.5. Bureau Schade-afwikkeling

In 1996 zijn de voorbereidingen getroffen om het Bureau Schade-afwikkeling van het ministerie over te dragen aan de Stichting Pensioenfonds ABP. Eind 1996 heeft de Ministerraad haar akkoord gegeven en begin 1997 is de overdrachtsovereenkomst ondertekend. Bureau Schade-afwikkeling zal naar verwachting medio 1997 definitief overgaan.

5. FINANCIËN BINNENLAND

5.1. Bijzondere Financieringen (BF)

Zoals bij de begroting 1997 werd aangegeven is de Evaluatienota van de Regeling Bijzondere Financiering 1971 aan het parlement gezonden. In de evaluatie wordt o.a. geconcludeerd dat de onder de Regeling BF in gebruik zijnde financieringsvormen nog steeds effectief zijn in het wegnemen van knelpunten in de kapitaalmarkt voor (middel-)grote ondernemingen. In algemene zin wordt geconcludeerd dat continuering van de Regeling BF gewenst is, waarbij op dit moment geen aanleiding bestaat de regeling aan te passen. Het met ingang van 1996, voor een periode van drie jaar tot f 275 mln., verhoogde garantiëplafond werd in 1996 volledig benut.

5.2. Staatsdeelnemingen

Mede naar aanleiding van vragen van de Vaste Kamercommissie van Financiën naar aanleiding van het Juniverslag 1994 van de Algemene Rekenkamer heeft de Minister van Financiën eind 1996 de nota Beleid inzake Staatsdeelnemingen aan de Tweede Kamer gezonden. De nota gaat onder meer in op de relatie tussen de keuze van de rechtsvorm en het verzelfstandigingsbeleid, de invulling door de Staat van de aandeelhoudersrol, het dividendbeleid en de procedure met betrekking tot verkoop van Staatsdeelnemingen en de rol van Financiën daarbij. Geconcludeerd is onder meer dat het beleid erop is gericht bestaande deelnemingen af te stoten tenzij doorslaggevende redenen bestaan om de deelneming te continueren. Deze kunnen gelegen zijn in het algemeen belang of in specifieke belangen.

5.3. Effectenwezen

Op 30 december 1996 is door de minister van Financiën aan Amsterdam Exchanges N.V. (AEX) de vereiste erkenning verleend voor het houden van de tot AEX behorende beurzen (effectenbeurs, optiebeurs en financiële termijnmarkt). Amsterdam Exchanges is voortgekomen uit de fusie tussen de Amsterdamse Effectenbeurs en de Optiebeurs. De Tweede Kamer is over de (toen nog voorgenomen) fusie geïnformeerd in de brief van 20 december 1996 (TK, vergaderjaar 1996–1997, 24 456, nr. 14). Op grond van artikel 22 van de Wet toezicht effectenverkeer 1995 is voor het houden van een effectenbeurs een erkenning van de minister van Financiën vereist. In dat kader heeft overleg plaatsgevonden tussen de beurzen, de Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE) en het ministerie van Financiën om te bezien onder welke condities de erkenning kon worden verleend. Dit overleg heeft onder andere geresulteerd in afspraken tussen AEX en de STE over de organisatie van controle en toezicht op de effectenhandel, waarbij het zwaartepunt in het toezicht naar de STE is overgeheveld. Ook de Nederlandsche Bank was bij het overleg over de beurserkenning betrokken, in verband met aspecten rond de effectenafwikkelingssystemen (vermijden van systeemrisico).

Het wetsvoorstel tot het opnieuw vaststellen van de Wet melding zeggenschap in ter beurze genoteerde vennootschappen in verband met het verbeteren van de werking van deze wet (Wet melding zeggenschap in ter beurze genoteerde vennootschappen 1996) is in oktober 1996 door de Tweede Kamer en in november 1996 door de Eerste Kamer aanvaard. Rekening houdend met de benodigde uitvoeringsmaatregelen is inwerkingtreding van de nieuwe wet voorzien per 1 juni 1997.

Op 8 november 1996 is een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer dat tot doel heeft de effectiviteit van de Wet toezicht effectenverkeer 1995 op het gebied van het bestrijden van gebruik van voorwetenschap te verbeteren. De voorgestelde aanpassingen van de wetgeving leiden ertoe dat de bewoordingen van de strafbepaling inzake het gebruik van voorwetenschap meer in overeenstemming worden gebracht met de bewoordingen van de Europese richtlijn inzake transacties van ingewijden en met de wetgeving van andere lidstaten. Uitgangspunt van het wetsvoorstel is dat een ieder die over voorkennis beschikt zich dient te onthouden van effectentransacties. Op 24 december 1996 is door de vaste commissie voor Financiën schriftelijk verslag uitgebracht over het wetsvoorstel.

Bij brief van 28 februari 1996 heeft de Minister van Financiën, mede namens zijn collega's van Justitie, van Economische Zaken en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Tweede Kamer geïnformeerd over het voornemen een wetsvoorstel voor te bereiden met een regeling voor het gebruik van beschermingsconstructies. In de brief is tevens uiteengezet welke uitgangspunten aan het wetsvoorstel ten grondslag zullen liggen. Nader overleg tussen de betrokken ministeries heeft geresulteerd in een wetsvoorstel tot wijziging van titel 8 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, in verband met de invoering van de mogelijkheid tot het treffen van bijzondere maatregelen door de ondernemingskamer over de zeggenschap in de naamloze vennootschap. Het wetsvoorstel is in januari 1997 aan de Raad van State gezonden voor advies.

5.4. Verzekeringswezen

Na het voltooien van de MDW-rapportage inzake de Wet assurantiebemiddeling is een aanvang gemaakt met de evaluatie van de Wet assuratiebemiddelingsbedrijf. Diverse organisaties is verzocht te reageren op de onderzoeksopzet en op een vragenlijst. Op basis van de MDW-rapportage en de uitkomsten van de enquête wordt een wetsvoorstel voorbereid. Belangrijkste wijzigingen die worden voorgesteld behelzen de afschaffing van de beloningsregels en het vervallen van de verboden op retourprovisie en afmakingscourtagage. Beoogd wordt het wetsvoorstel vóór de zomer aan de Ministerraad voor te leggen.

De onderhandelingen over het richtlijnvoorstel betreffende het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep zijn in de tweede helft van 1996 voortgezet. Met name de reikwijdte van de richtlijn op de verschillende onderdelen is hierbij aan de orde gekomen. Doel van de richtlijn is het toezicht op verzekeraars die deel uitmaken van een verzekeringsgroep uit te breiden (met behoud van het bestaande toezichtssysteem op individuele verzekeraars), zodat de toezichthouder zich een beter beeld kan vormen van de groep waar de onderneming deel van uitmaakt. Momenteel wordt het advies van het Europees Parlement afgewacht.

¹ Richtlijn nr. 95/26/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 29 juni 1995 tot wijziging van de Richtlijnen 77/780/EEG en 89/646/EEG op het gebied van kredietinstellingen, de Richtlijnen 73/239/EEG en 92/49/EEG op het gebied van het schadeverzekeringsbedrijf, de Richtlijnen 79/267/EEG en 92/96/EEG op het gebied van het levensverzekeringsbedrijf, Richtlijn 93/22/EEG op het gebied van beleggingsondernemingen en Richtlijn 85/611/EEG op het gebied van instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's), teneinde het bedrijfseconomische toezicht te versterken (PbEG L 168).

De zogenaamde BCCI-richtlijn¹ is in het najaar van 1996 geïmplementeerd. Deze richtlijn beoogt de bevoegdheden van de betrokken toezicht houdende autoriteiten te versterken en het risico van onregelmatigheden in de financiële dienstverleningssector zoveel mogelijk te verkleinen.

Het wetsvoorstel dat ertoe strekt de minister van Financiën in staat te stellen om van de financiële toezichthouders de gegevens te verkrijgen die naar zijn oordeel nodig zijn voor een onderzoek naar de toereikendheid van de betrokken toezichtswetgeving of van de wijze waarop de toezichthouders deze wetgeving uitvoeren of hebben uitgevoerd, is op 18 februari 1997 plenair in de Tweede Kamer behandeld. Daarbij is een

amendement ingediend door het lid Witteveen, dat ertoe strekt de Minister van Financiën in staat te stellen de door hem ten behoeve van zijn bovengenoemde onderzoek ontvangen gegevens en inlichtingen vertrouwelijk aan de Staten-Generaal mee te delen. Over de strekking van dit amendement is advies gevraagd aan de Raad van State en aan de Europese Commissie.

Op 23 augustus 1996 heeft de Minister van Financiën zijn Evaluatie beheersmatige verzelfstandiging Verzekeringkamer aan de Tweede Kamer gezonden. Deze evaluatie vloeide voort uit een daartoe strekkende toezegging, gedaan door de Minister van Financiën tijdens de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer van de wet houdende regelen met betrekking tot de verzelfstandiging van de Verzekeringkamer. Doel van de evaluatie was de doelstelling van en de belangrijkste redenen voor de verzelfstandiging te toetsen aan de huidige situatie. De evaluatie heeft tot de conclusie geleid dat de verzelfstandiging en de reorganisatie van de Verzekeringkamer in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de Verzekeringkamer in de gewenste richting. De doelstellingen van de verzelfstandiging zijn in belangrijke mate gerealiseerd.

Naar aanleiding van de Evaluatie inzake de gebeurtenissen rond Vie d'Or is een wetsvoorstel in voorbereiding waarin een deel van de in de evaluatie opgenomen aanbevelingen tot wijziging van de regelgeving zullen worden opgenomen. In zijn brief van 3 juni 1996 is door de Minister van Financiën aangegeven welke aanbevelingen het hier betreft.

5.5. Muntwezen

In 1996 zijn door de Nederlandse Munt NV in opdracht van de Staat, ten behoeve van de circulatie 106,7 miljoen munten geproduceerd (81,1 miljoen stuks in 1995). De Nederlandsche Bank NV, die de distributie van de circulatiemunten verzorgt, nam 104 miljoen stuks af van de Nederlandse Munt. De maatschappelijke vraag naar circulatiemunten, gemeten als de door De Nederlandsche Bank N.V. in circulatie gebrachte munten, bedroeg 120 miljoen stuks (111 miljoen in 1995). Gelet op de aanzienlijke vraagfluctuaties in het verleden stemt dit goed overeen met de voor beide jaren veronderstelde omvang van 100 miljoen stuks. Inschatting van de vraag geschiedt aan de hand van factoren zoals het versterf, de BNP groei, demografie, tarifiering van de muntcirculatie, wijziging van consumentenprijzen en ontwikkelingen in het betalingsverkeer (pin-pas, credit cards, cheques, chipcards).

De muntvraag op maandbasis vertoont op grond van seizoensinvloeden onverkort een sterk fluctuerend karakter. De bij de Nederlandsche Bank NV en bij De Nederlandse Munt NV aangehouden muntvoorraden dienen om fluctuaties te allen tijde op te kunnen vangen.

Aangaande de twee factoren die in de komende jaren de muntvraag het meest kunnen beïnvloeden, te weten de chipcard en de invoering van de euro, geldt dat ze in 1996 nog geen effect op de muntvraag hebben gehad. De grootschalige invoering van chipcards is weliswaar door de banken in 1996 gestart, maar voor chipcardgebruik op significante schaal door consumenten dient een netwerk van betaalterminals bij de detailhandel en op overige verkooppunten te worden geïnstalleerd. De banken zijn hiermee gestart.

Met betrekking tot de euro geldt dat de voorbereidingen van de Nederlandse economie in brede zin, in 1996 ter hand zijn genomen door het Nationaal Forum voor de introductie van de euro. Onderdeel van de

voorbereidingen vormen besprekingen over de precieze wijze waarop rond 1 januari 2002 de euromunten en bankbiljetten in de geldcirculatie moeten worden gebracht en op welke wijze de bestaande geldcirculatie (met name de circa 3 miljard muntstukken) kan worden ingenomen. Tot het jaar 2002 zal de bestaande muntcirculatie uiteraard op peil worden gehouden door voldoende «gulden»munten door de Nederlandse Munt te laten produceren om aan de vraag te voldoen.

Ter herdenking van Jan Steen werd in 1996 een bijzondere f 10-munt uitgegeven in een oplage van 1,5 miljoen stuks.

5.6. Bankwezen

In 1996 heeft een evaluatie plaatsgevonden door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van de Wet Melding ongebruikelijke transacties (Wet MOT). Deze evaluatie is op 17 oktober 1996 in een gezamenlijke vergadering van de vaste commissies van Financiën en van Justitie van de Tweede Kamer besproken. Conclusie van de evaluatie was dat de wet als zodanig en het systeem van de indicatoren MOT goed functioneren maar dat er bij de uitvoering, automatisering en handhaving nog het één en ander te verbeteren valt. Voorts is geconstateerd dat aandacht besteed moet worden aan de terugkoppeling van meldingen naar de financiële instellingen. Wat betreft het meldpunt zelf is sprake van een project automatisering MOT, dat tot doel heeft de automatisering van het meldpunt te verbeteren. Ten behoeve van dit project functioneert onder leiding van Justitie een stuurgroep, waarin Financiën zitting heeft. Naar verwachting zal het project rond de zomer van 1997 worden afgerond.

Per 1 juli 1996 is de Wet toezicht kredietwezen (Wtk'92) gewijzigd, waarmee de richtlijn Depositogarantiestelsels in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd is. Op diezelfde datum is de nieuwe Collectieve garantieregeling in werking getreden. De dekking van de Collectieve Garantieregeling gaat in bij algemene onbeschikbaarheid van deposito's ten gevolge van surséance van betaling, faillissement of andere oorzaken. In tegenstelling tot het verleden is de dekking naast deposito's van natuurlijke personen uitgebreid tot deposito's van rechtspersonen.

In 1996 is in overleg met de Nederlandsche Bank (DNB) een wetsvoorstel tot wijziging van de Wtk'92 opgesteld. Dit wetsvoorstel is op 8 november 1996 door de Ministerraad aanvaard, waarna het voor advies aan de Raad van State is gezonden. De ervaringen bij het gebruik van de Wtk'92, nationale en internationale ontwikkelingen, met name binnen de BIS, en voortschrijdend inzicht brachten Financiën en DNB tot de conclusie dat het wenselijk is de Wtk'92 te wijzigen teneinde de effectiviteit van deze wet op enkele punten te verbeteren. De wijzigingen betreffen naast een groot aantal punten die technisch van aard zijn of die voortvloeien uit de «minimum standards» van het Bazels Comité voor banktoezicht onder andere het toekennen van de bevoegdheid aan DNB om bij iedere onderneming of instelling, van welke zij vermoedt, dat zij een kredietinstelling is of dat zij de Wtk'92 overtreedt, alle inlichtingen in te winnen of te doen inwinnen, die redelijkerwijs geacht kunnen worden nodig te zijn om dit te beoordelen. Tenslotte is, in verband met verantwoordelijkheid van Nederland om zorg te dragen voor een tijdige, correcte en volledige implementatie van EU-richtlijnen, een ministeriële bevoegdheid tot het geven van voorschriften aan DNB opgenomen.

In het betalingsverkeer vervult DNB een belangrijke rol. Hierbij is altijd uitgegaan van het standpunt dat de primaire verantwoordelijkheid bij de marktpartijen zelf ligt, waarbij uiteraard wel sprake moet zijn van

toegankelijkheid van het betalingsverkeer. Het wordt van groot maatschappelijk belang geacht dat voor een ieder toegang tot het betalingsverkeer verzekerd blijft. In 1996 is in overleg met DNB bezien of meer wettelijke bevoegdheden nodig zijn met betrekking tot de stabiliteit c.q. veiligheid in het betalingsverkeer. De Europese monetaire integratie en de technologische ontwikkeling op het gebied van het betalingsverkeer spelen hierbij een belangrijke rol. Naar verwachting zal in 1997 het rapport kunnen worden afgerond, waarna de beslissing kan worden genomen over eventuele aanvullende maatregelen.

In 1996 heeft uitgebreid overleg plaatsgevonden met Justitie en Binnenlandse zaken over een voorstel tot wijziging van het Besluit Politiregisters in verband met het antecedentenonderzoek door de toezichthouders op de financiële markten. Uiteraard waren ook die toezichthouders bij dit overleg betrokken. Naar verwachting zal het voorstel in de eerste helft van 1997 in de Ministerraad aan de orde komen. Achtergrond van één en ander is de conclusie dat toezichthouders zelf een oordeel moeten kunnen vormen over de betrouwbaarheid van beleidsbepalers bij de onder toezicht staande instellingen, aangezien deze betrouwbaarheid de kurk is waarop het toezicht drijft. Met het oog hierop voorziet het wijzigingsvoorstel, dat in de tweede helft van 1996 aan de Registratiekamer voor advies is toegezonden, erin dat het openbaar ministerie bepaalt of aan de toezichthouders op de financiële markten gegevens inzake antecedenten van beleidsbepalende personen van onder toezicht staande instellingen kunnen worden verstrekt en welke voorwaarden daar eventueel aan verbonden worden. Het voorstel voorziet in dit filter omdat een afweging moet worden gemaakt tussen de belangen voor opsporing en vervolging, privacy en financieel toezicht.

6. FINANCIËN BUITENLAND

6.1. Exportkredietverzekering en investeringsgaranties

6.1.1. Algemeen exportkredietverzekering

De in 1994 en 1995 gesignaleerde positieve ontwikkeling dat, mede als gevolg van het intensievere recuperatiebeleid, een aantal landen met omvangrijke schuldenregelingen hun verplichtingen onder die regelingen thans goed nakomen, heeft zich ook in 1996 voortgezet. Dit heeft tot gevolg dat het begrotingsjaar 1996 met een positief saldo kan worden afgesloten. Het cumulatieve kastekort op de regeling neemt daardoor verder af. Ook voor 1997 en 1998 wordt een positief saldo verwacht.

Een belangrijke ontwikkeling met betrekking tot het landenbeleid is de overgang per 1 november 1996 op een systeem van landenplafonds in plaats van een systeem van transactielimieten per land. Deze ontwikkeling is in de begroting 1997 aangekondigd.

6.1.2. Ontwikkelingen in EU en OESO

Binnen de EU is overlegd over een mandaat, waarmee de Commissie in het kader van de OESO kan onderhandelen over een sector-overeenkomst inzake de exportkredietvoorwaarden voor landbouwprodukten. Dit overleg heeft in 1996 nog niet tot resultaten geleid en wordt in 1997 voortgezet.

Op het terrein van de middellange en langlopende betalingsrisico's, die voornamelijk voor rekening van de lidstaten worden verzekerd omdat daarvoor geen adequate dekking in de markt is te verkrijgen, is in 1996

overleg gevoerd over harmonisatie van het te voeren beleid in OESO-verband. Voor Nederland blijft onverminderd van belang dat een geharmoniseerd beleid tot een verbetering van de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven leidt en dat een evenwicht tussen de inkomsten en de uitgaven van het export-kredietverzekeringstelsel voor rekening van de Staat beter realiseerbaar wordt. In 1997 wordt dit overleg voortgezet.

6.1.3. Schuldenregelingen

Van de landen met omvangrijke schuldenregelingen blijven Argentinië, Egypte, Iran, Peru en Polen hun verplichtingen goed nakomen. De situatie in Nigeria is daarentegen nog steeds zorgelijk. Ook uit Rusland zijn substantiële bedragen ontvangen. Met Rusland is op 29 april 1996 de vierde, en naar verwachting laatste, schuldenregeling in de Club van Parijs afgesloten. Het overleg inzake het bijbehorende bilaterale akkoord is nog niet afgerond.

In tegenstelling tot de in het algemeen verbeterde schuldensituatie in met name de grote landen in Latijns-Amerika, blijft de situatie voor een aantal landen in Afrika moeilijk. Wel is er met enkele landen, onder toepassing van de «Napels-terms», een zogenaamde exit-regeling overeengekomen.

In het kader van het, door de internationale financiële instellingen gelanceerde, initiatief van de HIPC's (High Indebted Poor Countries) heeft de Club van Parijs zich bereid getoond ten behoeve van de landen die voor behandeling onder dit initiatief in aanmerking komen, de maximale schuldkwijtschelding op te hogen tot 80%.

6.1.4. Herverzekering investeringen

Niet-commerciële risico's verbonden aan investeringen in ontwikkelingslanden kunnen worden herverzekerd op basis van de Wet herverzekering investeringen 1969 (WHI). Sinds eind 1993 is er een toenemende belangstelling voor de WHI. Net als in 1995 is daarom in 1996 het garantiëplafond opgehoogd. Uiteindelijk werd deze ophoging niet benut. Dit is voornamelijk veroorzaakt doordat behandeling van enkele (grote) aanvragen niet voor eind 1996 kon worden afgerond.

In 1996 is de voorbereiding van een nieuwe Regeling herverzekering investeringen (Rhi) voortgezet. Deze regeling zal de WHI en de TRHIO (Tijdelijke Regeling Herverzekering Investeringen Oost-europa) vervangen. Het is de verwachting dat de Rhi medio 1997 van kracht zal worden.

6.2. Internationale Monetaire Fonds (IMF)

Naast de gebruikelijke kredietverlening aan lidstaten kende het beleid van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in 1996 een drietal kernpunten. Ten eerste besloot het IMF in september dat de *Enhanced Structural Adjustment Facility* (ESAF), waaruit de armste leden van het IMF laagrentende leningen krijgen, na 1998 zal worden voortgezet en vanaf 2004 gefinancierd zal worden uit de aflossingen op oude ESAF-leningen. Tussen 1999 en 2004 blijven nog rentesubsidies ten behoeve van ESAF-debiteuren nodig. Schuldverlichting door het IMF in het kader van het multilaterale schuldeninitiatief zal eveneens via ESAF gefinancierd worden. Voor beide initiatieven is in de periode 2000–2018 naar verwachting SDR 2,5 mld. (f 6,5 mld.) nodig. Dit bedrag wordt gefinancierd uit donorbijdragen en zondig de opbrengst van belegging van de winst uit de verkoop van maximaal 5 mln. ounce van het IMF-goud

(maximaal SDR 1,3 mld.). Nederland zal vanaf 1998 in een aantal tranches f 100 mln. bijdragen voor de rentesubsidies uit de OS-begroting.

Ten tweede zijn in 1996 de onderhandelingen over de *New Arrangements to Borrow* (NAB) op hoofdlijnen afgerond. Onder de NAB kan het IMF in buitengewone omstandigheden maximaal SDR 34 mld. lenen van 25 lidstaten. Dat is een verdubbeling van de middelen die onder de *General Arrangements to Borrow* (GAB) door de G10-landen ter beschikking worden gesteld; de GAB blijft bestaan als onderdeel van de NAB. Het Nederlandse aandeel in de NAB wordt SDR 1 316 mln (f 3,4 mld.), in de GAB is het SDR 850 mln. De discussie die in 1995 begon over de aanvulling van de gewone middelen van het IMF in het kader van de elfde quotaverhoging kende in 1996 weinig voortgang. Zowel de NAB als de quotaverhoging vereisen een verhoging van de staatsgarantie aan DNB voor de deelname in het IMF.

Een derde wapenfeit voor het IMF in 1996 was de vaststelling van een publicatiestandaard. Nederland onderschrijft deze standaard en maakt sinds september 1996 op een elektronisch prikbord op internet bekend waar en wanneer gegevens over de economie worden gepubliceerd.

Voor Nederland is verder nog het totstandkomen van een IMF-aanpassingsprogramma voor de Nederlandse Antillen van belang dat in maart 1997 van start is gegaan. Het IMF zal toezicht houden op de uitvoering ervan. Een overeenkomst tussen De Nederlandsche Bank en de Bank Nederlandse Antillen over een voorzorgskrediet van maximaal f 100 mln. dient als ondersteuning voor het programma. De Staat garandeert het krediet, eventuele verliezen worden verwerkt op de KabNA-begroting.

6.3. Multilaterale ontwikkelingsbanken

Wereldbank

De Wereldbank heeft in boekjaar 1996 voor ruim \$ 14,6 mld. (boekjaar 1995: \$ 16,8 mld.) aan nieuwe leningen goedgekeurd. De uitbetalingen bedroegen \$ 13,4 mld. (boekjaar 1995: \$ 12,7 mld.). Ultimo boekjaar 1996 stond \$ 110,4 mld. uit aan leningen, terwijl de statutaire uitleenlimiet \$ 201,1 mld. bedraagt. Het bedrag van de uitstaande leningen bedroeg daarmee 55 % van de statutaire uitleenlimiet.

De Internationale Ontwikkelingsassociatie (IDA) heeft in boekjaar 1996 voor \$ 6,6 mld. (boekjaar 1995: \$ 5,7 mld.) aan nieuwe leningen goedgekeurd, terwijl de uitbetalingen \$ 5,9 mld. (boekjaar 1995: \$ 5,7 mld.) bedroegen.

In 1996 zijn de onderhandelingen over de elfde middelenaanvulling afgerond. Overeengekomen is een constructie waarbij de donoren afgezien van de VS een bijdrage leveren aan een Interim Trust Fund met een totale omvang van SDR 2,1 mld. De Nederlandse bijdrage aan dit Trust Fund bestaat uit een basisbijdrage van SDR 99 mln. en een vrijwillige bijdrage van SDR 60 mln. De VS zal boekjaar 1997 gebruiken om de betalingsachterstanden voor IDA-10 weg te werken. In boekjaar 1998 zullen de betalingen beginnen voor een reguliere middelenaanvulling met een omvang van SDR 4,7 mld., waaraan ook de VS weer zullen deelnemen. Het Nederlandse aandeel in deze aanvulling bedraagt SDR 166,68 mln.

Door de International Finance Corporation (IFC) werd in boekjaar 1996 voor \$ 2,5 mld. aan leningen goedgekeurd (boekjaar 1995: \$ 2 mld.). De deelnemingen bedroegen \$ 619 mln. (boekjaar 1995: \$ 821 mln.).

De capaciteits- en liquiditeitsproblemen voor MIGA zijn toegenomen en een kapitaalverhoging lijkt binnen afzienbare tijd noodzakelijk.

Aziatische Ontwikkelingsbank/fonds

De Aziatische Ontwikkelingsbank (AsDB) keurde in 1996 \$ 5,7 mld. aan projecten goed, waarvan \$ 260 mln. in de private sector; eenzelfde uitleenniveau als in 1995. De uitbetalingen beliepen \$ 3,7 mld. In mei 1997

zal de dertigste jaarvergadering van de AsDB plaatsvinden. Deze vergadering zal derhalve in het teken staan van een terugblik van wat is bereikt sinds de oprichting en wat de toekomstige uitdagingen zijn.

In januari 1997 zijn in Tokio de onderhandelingen over een nieuwe middelenaanvulling van het Aziatische Ontwikkelingsfonds, AsDF VII, afgerond. Belangrijkste elementen zijn: een middelenaanvulling van \$ 6,3 mld. met een donorbijdrage van \$ 2,7 mld. en een financieringsgat van \$ 475 mln.; er is sprake van één fonds zonder procurementrestricties; de verhouding regionale/niet-regionale bijdragen is gestegen van 47/53 onder AsDF VI naar 50/50.

Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbankgroep

In 1996 werd \$ 6,4 mld. aan Bankleningen goedgekeurd en \$ 375 mln. aan leningen van het concessionele loket (1995: resp \$ 6,5 mld. en \$ 795 mln.).

Tijdens de IDB-jaarvergadering 1997 te Barcelona zijn belangrijke knopen doorgehakt. De Gouverneurs hebben er mee ingestemd dat de IDB deel zal nemen aan het zogenaamde HIPC-initiatief (schuldverlichting armste landen). Management zal nu per land op basis van de zogenaamde «Debt Sustainability Analyses» van IMF/WB voorstellen presenteren.

Daarnaast hebben de Gouverneurs gesteld dat Management en de Board opties moeten uitwerken voor lediging van het tekort aan concessionele middelen.

Waarschijnlijk zal dit jaar door de Gouverneurs nog verder gesproken worden over een kapitaalverhoging van de Interamerikaanse Investeringsmaatschappij (IIC). Een kapitaalverhoging op niet al te lange termijn is noodzakelijk, omdat anders de deelnemingen beperkt zullen worden door de omvang van het eigen vermogen van de instelling.

Afrikaanse Ontwikkelingsbank

De Afrikaanse Ontwikkelingsbank (AfDB) keurde in 1996 UA 353 mln. aan projecten goed, waarvan UA 338 mln. in de publieke sector en UA 15 mln. in de particuliere sector. De uitbetalingen beliepen UA 701 mln. Per ultimo 1996 stond UA 6,9 mld. uit aan leningen.

En marge van de jaarvergadering van de Afrikaanse Ontwikkelingsbankgroep zijn de onderhandelingen voor de zevende middelenaanvulling voor het Afrikaanse Ontwikkelingsfonds afgerond. De omvang van de middelenaanvulling viel tegen, UA 1,3 mld., mede doordat daarnaast een aantal donoren (waaronder de VS, Japan, Italië, Canada) hun aandeel hebben verlaagd. De totale committeringscapaciteit onder AfDF-VII kwam hierdoor uit op UA 2,2 mld. Het Nederlandse aandeel is verhoogd van 2,7% naar 3,0%, hetgeen neerkomt op een bijdrage van f 96 mln. Belangrijke knelpunten in de onderhandelingen waren o.a. de kredietpolitiek en het onvermogen van de VS om tot een nieuwe committering te komen. Na afronding van AfDF-VII kon het Fonds weer beginnen met het committeren van middelen. In 1996 is voor UA 250 mln. aan projecten goedgekeurd en beliepen de uitbetalingen UA 392 mln. De uitstaande leningen bedroegen ultimo 1996 UA 4,7 mld. Onder leiding van President Kabbaj, heeft de Bank goede vooruitgang geboekt met het doorvoeren van (noodzakelijke) hervormingen, waardoor de financiële positie van de Bank aanmerkelijk is verbeterd. Tevens hebben de hervormingen ruimte geschapen voor het hervatten van de onderhandelingen over een kapitaalverhoging voor de Bank.

6.4. Europese Banken

Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling

In 1996 werd ECU 2,8 mld. aan projecten goedgekeurd, tegen ECU 2,9 mld. in 1995. Met deze middelen werd ECU 4,7 mld. aan middelen via derden gegenereerd. De uitbetalingen op leningen en deelnemingen

beliepen in 1996 ECU 1,2 mld. (in 1995: ECU 1 mld.). Grootste leningnemer is de Russische Federatie met een aandeel van 32% van het totaal aan in 1996 goedgekeurde projecten. In 1996 werden de eerste projecten in Bosnië Herzegovina en Tadjikistan goedgekeurd.

Europese Investeringsbank (EIB)

De EIB heeft in 1996 voor een bedrag van ECU 23,2 mld. aan leningen verstrekt; een stijging van 8% ten opzichte van 1995. Hiervan werd in totaal ECU 20,9 mld. besteed aan leningen binnen de Europese Unie en ECU 2,3 mld. buiten de Europese Unie.

In 1996 is ca. 70% van de middelen voor leningen binnen de Unie besteed aan regionale ontwikkeling. Daarnaast is een groot deel van de leningen bestemd voor Trans-Europese Netwerken (TEN's) met betrekking tot transport, energie en telecom. Ook zijn leningen verstrekt ten behoeve van milieuprojecten en versterking van de Europese industrie (inclusief het Midden- en KleinBedrijf).

Buiten de Europese Unie heeft de EIB minder uitgeleend dan in 1995, hetgeen mede samenhangt met het aflopen van de meerjarige mandaten voor diverse externe regio's. In januari 1997 is een politiek akkoord bereikt over de nieuwe door de EU te garanderen EIB-mandaten voor externe regio's. In dit kader zijn de volgende bedragen overeengekomen (cumulatief voor de periode 1997-1999): ECU 3520 mln. voor Midden- en Oosteuropa, ECU 2310 mln. voor de Middellandse Zee regio, ECU 900 mln. voor Azië en Latijns Amerika en ECU 375 mln. voor Zuid-Afrika. Daarnaast is de EIB verzocht om in de loop van 1997 een voorstel in te dienen voor een substantiële pre-toetredingsfaciliteit, bestemd voor landen die kandidaat zijn voor toetreding tot de EU. Overigens zal op de leningen uit deze faciliteit geen garantie worden gegeven door de EU.

7. FISCALE ZAKEN EN BELASTINGEN

7.1. Fiscale Zaken

7.1.1. Fiscale lastenverlichting

In het jaar 1996 is een belangrijke bijdrage geleverd aan de in het regeerakkoord neergelegde beleidsdoelstellingen te weten het bevorderen van de werkgelegenheid en het stimuleren van het ondernemerschap. In het kader van de fiscale lastenverlichting is een aantal maatregelen getroffen ter stimulering van het midden- en kleinbedrijf zoals een verhoging van de investeringsaftrek, de invoering van een mogelijkheid tot willekeurige afschrijving voor startende ondernemers, een verhoging van de startersaftrek, de invoering van een exportrisicoreserve en een verruiming van de tegemoetkoming voor speur- en ontwikkelingswerk.

Uit de opbrengst van de regulerende energiebelasting en de reparatiewet BTW is een aantal meer specifieke maatregelen gefinancierd, zoals een verlaging van de BTW op sport en cultuur en maatregelen ter stimulering van de zeescheepvaart.

Ter bevordering van de werkgelegenheid in aangewezen gebieden die voldoen aan de voorwaarden in het kader van de tante Agaath regeling is de faciliteit voor de kanszones in 1996 tot stand gekomen.

7.1.2. Werkgroepen op fiscaal gebied

De voorstellen van de werkgroep fiscaal-technische herziening loon- en inkomstenbelasting zijn voor een groot deel omgezet in wetgeving. De wet herziening regime ter zake van winst uit aanmerkelijk belang, consumptieve rente en vermogensbelasting is in werking getreden per 1 januari 1997. Tevens is naar aanleiding van de voorstellen van deze

werkgroep en de adviezen van de Commissie van Lunteren de Wet aanpassing loon- en inkomstenbelasting c.a. 1997 in werking getreden. Met deze wetwijzigingen wordt een aanzienlijke administratieve lastenverlichting voor het bedrijfsleven bereikt.

In het kader van de verbetering van de rechtsbescherming is al een aantal wetten gewijzigd per 1 januari 1997 in verband met de openstelling van bezwaar en beroep tegen een aantal fiscale beschikkingen terwijl tevens de adviezen van de werkgroep rechtsbescherming op korte termijn aan de Tweede Kamer gestuurd zullen worden.

Naar aanleiding van het rapport van de werkgroep pensioenen wordt wetgeving voorbereid.

De adviezen van werkgroep fiscale infrastructuur hebben geresulteerd in een aantal wijzigingen van de vennootschapsbelasting met ingang van 1 januari 1997 met het oog op het tegengaan van de uitholling van de belastinggrondslag en het versterken van de fiscale infrastructuur.

7.1.3. Wetgeving in Europese context

In 1996 zijn veel activiteiten op het gebied van de fiscaliteit en de douane verricht in het kader van de voorbereiding van het Nederlands voorzitterschap van de EU in de eerste helft van 1997.

De Europese Commissie publiceerde in juli 1996 haar werkprogramma definitief BTW-systeem. De beoordeling hiervan en de contacten met het bedrijfsleven vergden veel tijd.

Een wetsvoorstel waarin de tariefstructuur in de motorrijtuigenbelasting voor vrachtwagens in lijn gebracht wordt met de ter zake geldende Europese Richtlijn is voorbereid en is begin 1997 ingediend bij de Tweede Kamer. Met ingang van 1 januari 1996 is de regulerende energiebelasting ingevoerd. Tevens vindt er vanaf 1996 een jaarlijkse indexatie plaats van de accijnzen.

De door de Europese Commissie voorgestelde richtlijn inzake een Europese heffing op energie is niet vastgesteld in 1996. Begin 1997 is een nieuwe ontwerp-richtlijn aanvaard op het gebied van energieproducten. Deze richtlijn heeft tevens betrekking op de heffing van accijnzen en voorziet in het creëren van een nieuw kader voor de invoering van nationale bepalingen op het gebied van een heffing op de uitstoot van kooldioxide en het gebruik van energie.

De Douanewet is per 1 juli 1996 in werking getreden. Medio 1997 zal aangevangen worden met een studie naar de mogelijke verbreding van het toepassingsgebied van deze wet waarbij een stroomlijning van de reeds bestaande bevoegdheden van de douane bij het toezicht op de naleving van niet-financiële maatregelen in eerste instantie centraal zal staan.

In 1996 is de uitbreiding van de wettelijke mogelijkheden tot samenwerking tussen Nederlandse en buitenlandse douane-administraties met betrekking tot de wederzijdse administratieve bijstand in het kader van de fraudebestrijding voortgezet.

7.1.4. Koninkrijksbetrekkingen

In 1996 is het Verdrag inzake administratieve wederzijdse bijstand in belastingzaken in werking getreden voor het gehele Koninkrijk, derhalve inclusief de Nederlandse Antillen en Aruba voor landen waarmee de Nederlandse Antillen of Aruba een belastingverdrag hebben dat een inlichtingenbepaling bevat. Tevens is de Belastingregeling voor het Koninkrijk per 1 januari 1997 gewijzigd opdat misbruik en oneigenlijk gebruik van deze regeling, waaronder emigratie tussen landen van het Koninkrijk waarbij het behalen van fiscale voordelen voorop staat, tegengegaan wordt. Tevens werd in 1996 substantiële bijstand verleend

aan de invoering op de Nederlandse Antillen van een bestedingsbelasting en een belasting op de bedrijfsomzetten.

7.1.5. Internationale ontwikkelingen

In 1996 zijn hoofdstuk VI en VII van het transfer pricing rapport inzake immateriële activa en intragroup services door de OESO gepubliceerd en naar verwachting kan in 1997 hoofdstuk VIII inzake cost contribution arrangements tegemoet worden gezien. Tevens zijn in OESO-verband een aantal studies gestart naar de fiscale gevolgen van het wegvallen van barrières bij grensoverschrijdende activiteiten en gevolgen van de communication revolution (elektronische snelweg; internet).

In 1996 zijn de onderhandelingen over de herziening van het verdrag van Kyoto over vereenvoudiging van douaneprocedures voortgezet.

7.1.6 Overige fiscale voorstellen

In 1996 is de Aanpassingswet Wet WOZ tot stand gekomen op basis waarvan de WOZ-waarde per 1 januari 1997 kan worden gebruikt bij toepassing van de gemeentewet, de waterschapswet en de inkomstenbelasting. Voor de vermogensbelasting zal per 1 januari 1998 van de WOZ-waarde gebruik worden gemaakt.

Per 1 januari is de wet in werking getreden die de fiscale aftrek tegengaat van kosten die verband houden met criminele activiteiten.

Tevens is een faciliteit voor betaling in natura van successierecht en een vrijstelling voor het successie- en schenkingsrecht voor verkrijgingen door musea per 1 januari 1997 geïntroduceerd.

In 1996 is een aanvang gemaakt voor het rekeningrijden. Het voorziene wetgevingstraject voor de kaderwet loopt tot half 1998.

7.2. De Belastingdienst

7.2.1. Inleiding

Deze bijdrage is een samenvatting van de resultaten over 1996 zoals deze zijn opgenomen in het Beheersverslag Belastingdienst 1996. Het Beheersverslag Belastingdienst vormt de afronding van de jaarlijkse planning- en controlcyclus. Voor meer informatie en achtergronden wordt verwezen naar het Beheersverslag Belastingdienst.

7.2.2. Ontwikkelingen

Werkpakket Belastingdienst

De Belastingdienst heeft te maken met een groeiend werkpakket. Als indicator voor de ontwikkeling van de werklust kan de ontwikkeling van het aantal belastingplichtigen en het volume van producten van de Belastingdienst worden gehanteerd. Het aantal belastingplichtigen voor de diverse middelen is in 1996 gegroeid door demografische en economische ontwikkelingen en een toenemende arbeidsparticipatie met bijna 6% (basisjaar 1992). Als indicator van de groei van de werklust van de Belastingdienst kan ook het aantal producten (aanslagen, naheffingen, dwangbevelen) van de Belastingdienst worden gehanteerd. Het aantal producten is in 1996 gegroeid met 3%.

Tabel 7.1 Ontwikkeling werklust ten opzichte van 1992 (index=100)

	1992	1993	1994	1995	1996
Belastingplichtigen	100	103	108	113	119
Volume producten	100	106	108	113	116

Ontwikkelingen zijn er ook op het vlak van de wet- en regelgeving. Veranderingen in de fiscale wetgeving hebben geleid tot verzwarend van de werklast. Enkele voorbeelden hiervan zijn de afdrachtkorting, de invoering van het Eurovignet, de spaarloonregelingen en de verlaging van de teruggaafgrens Inkomstenbelasting naar f 25.

Economische ontwikkelingen

De ontwikkelingen in de Nederlandse economie zijn niet alleen relevant voor de belastingontvangsten, maar ook voor het werkpakket van de Belastingdienst. Met name de sterke groei van in- en uitvoer van goederen betekent een groeiend werkpakket voor douane. De economie groeide in 1996 aanzienlijk.

Belastingontvangsten

De belastingontvangsten zijn in de Miljoenennota 1996 geraamd op f 159,9 miljard. Bij de Vermoedelijke Uitkomsten (Miljoenennota 1997) is de raming van de opbrengsten bijgesteld tot f 159,2 miljard. De realisatie bij de Voorlopige Rekening 1996 bedraagt 164,0 miljard. De meevaller ten opzichte van de Miljoenennota 1996 wordt met name veroorzaakt door hogere opbrengsten bij de omzetbelasting (+ f 1,3 miljard) en bij de vennootschapsbelasting (+ f 5,6 miljard). Overigens was de raming van de vennootschapsbelasting al bij de Miljoenennota 1997 opgehoogd met f 2,8 miljard.

Fraudenota 1996¹

Voor een inhoudelijke toelichting op de Fraudenota wordt verwezen naar paragraaf 7.2.4.

Schengen

Om de fysieke scheiding met betrekking tot Schengen/niet-Schengen-reizigers op Schiphol te kunnen realiseren zijn ca. 200 douane-employées extra aangetrokken (structureel). Op 1 oktober 1996 is de fysieke grensscheiding volledig gerealiseerd.

Vermindering administratieve lasten

Naar aanleiding van de voorstellen van de commissie Vermindering Administratieve Verplichtingen Bedrijfsleven (Cie van Lunteren, 12 oktober 1995) is een aantal maatregelen uitgewerkt. Voor sommige maatregelen is de wetgeving aangepast:

- het voor ondernemers goeddeels laten vervallen van de beperkte fiscale aftrekregelingen voor gemengde kosten (bedrijfs-/privékosten);
- het vervallen van het drempeltijdvak voor de heffings- en invorderingsrente;
- de aanpassing van de voorlopige aanslagregeling; en
- een aantal kleine ongemakken als gevolg van regelingen over verzoekschriften, grenzen en drempels is weggenomen per 1-1-1997.

Andere voorstellen zijn gerealiseerd door het wijzigen van de uitvoering van regelgeving door de Belastingdienst:

- de introductie van een verkort aangiftebiljet dividendbelasting, geschikt voor een grote groep belastingplichtigen;
- de Belastingdienst hanteert een maximale bewaarplicht voor fiscale stukken van 7 jaar; en
- het inperken van de gegevensvastlegging in de loonstaat.

Digitale Belastingdienst

In 1996 is de nota «De Digitale Belastingdienst 1997–2001» verschenen. Deze nota is op 6 november 1996 aan de Tweede Kamer aangeboden. Voor de dienstverlening van de Belastingdienst, de inrichting en werking van de primaire processen en de werkinhoud en werkwijze van de

¹ Nota van de Staatssecretaris van Financiën inzake nadere maatregelen ter intensivering en van de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de belasting- en douanewetgeving, mei 1996.

medewerkers van de Belastingdienst heeft de digitalisering van de samenleving grote gevolgen. In de nota wordt aangegeven welke veranderingen de Belastingdienst op dit punt te wachten staan en wordt het perspectief beschreven hoe de Belastingdienst hiermee zal omgaan.

Aangifte-diskette

In 1996 is geëxperimenteerd met het doen van elektronische aangifte Inkomstenbelasting/Premie volksverzekeringen door particulieren. De doelgroep bestond uit particulieren die op diskette dan wel via een modem aangifte wilden doen. In 1996 hebben 380 000 belastingplichtigen van deze mogelijkheid gebruik gemaakt (300 000 diskettes en 80 000 modemaangiften).

Kwaliteitsborging

In 1996 is het raamwerk kwaliteitsborging ontwikkeld. Dit raamwerk is in de Vaste Kamercommissie voor Financiën besproken op 3 oktober 1996. Toegezegd is dat in het Beheersverslag 1997 wordt gerapporteerd over de resultaten van de kwaliteitsborging.

Automatisering

Veel van de eerder genoemde beleidsontwikkelingen zijn of worden mogelijk gemaakt door toegenomen inzet van automatisering en informatisering. In 1996 werden veel nieuwe systemen opgeleverd of konden aan bestaande systemen nieuwe of verbeterde onderdelen worden toegevoegd (onder andere het Inkomstenbelasting-systeem IBS, het Basisinformatiesysteem Ondernemers BISON, Accijnzen en nabewerking – Douane –). Op het terrein van de infrastructuur werd onder andere het Belastingdienst netwerk BN 2000 in gebruik genomen.

Wijzigingen in de organisatie

Op 15 juli 1996 is besloten tot aanpassing van de operationele structuur van de eenheden particulieren (OSP) zodat:

- eenheden en vestigingen worden opgebouwd uit behandelteams, klantendienst en basisadministratie;
- eenheden met een te geringe omvang worden samengevoegd met andere eenheden; en
- vestigingen met een te geringe omvang worden gesloten en vervangen door een informatieloket..

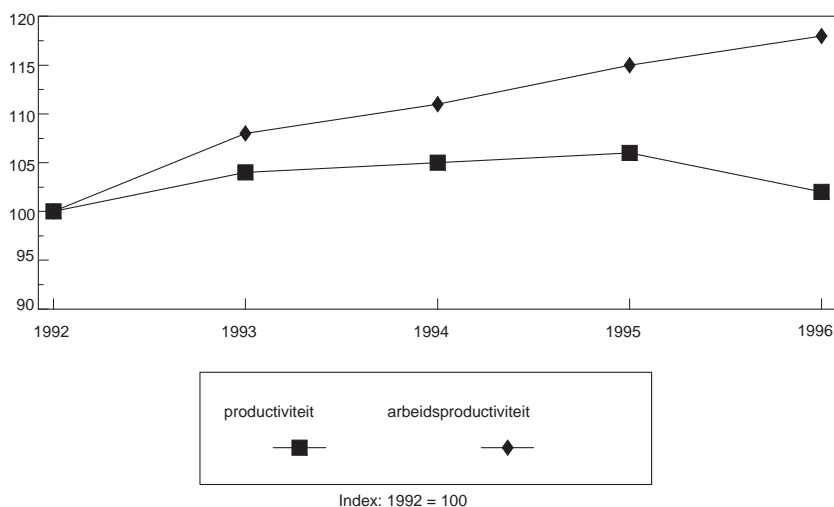
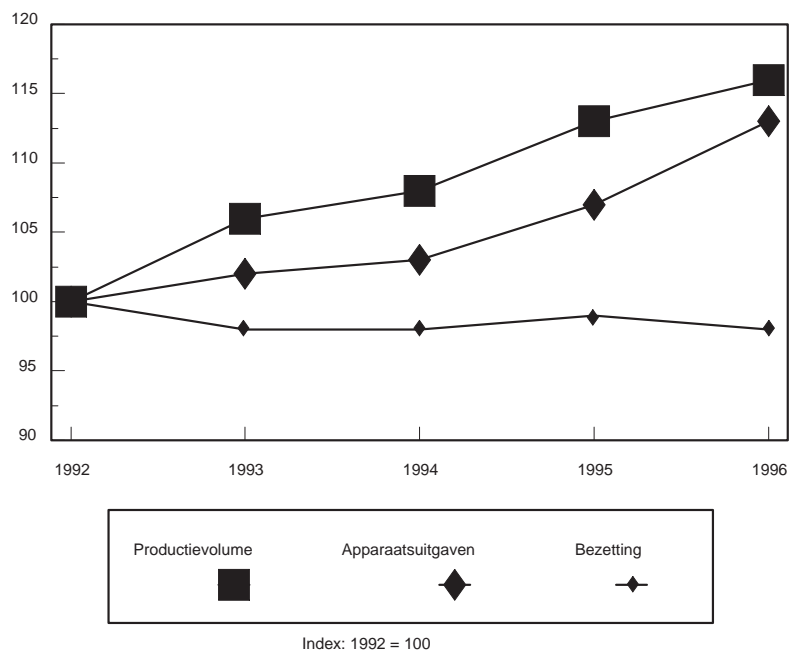
Medio 1996 is besloten dat de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) van het Ministerie van Economische Zaken per 1 januari 1997 bij het Ministerie van Financiën wordt ondergebracht. De CDIU wordt als belastingdienstonderdeel gepositioneerd bij de divisie Douane.

Naar aanleiding van een onderzoek naar de positionering van de deurwaarderij is besloten tot invoering van een nieuw model voor deurwaarderswerkzaamheden, waarbij deurwaarders ook op de eenheden Ondernemingen worden geplaatst. De aanpassingen binnen de deurwaarderij worden per 1 januari 1997 ingevoerd.

7.2.3. Resultaten primair proces

Productiviteit

Grafieken 7.1 en 7.2: Productiviteit en Productiviteitsindicatoren

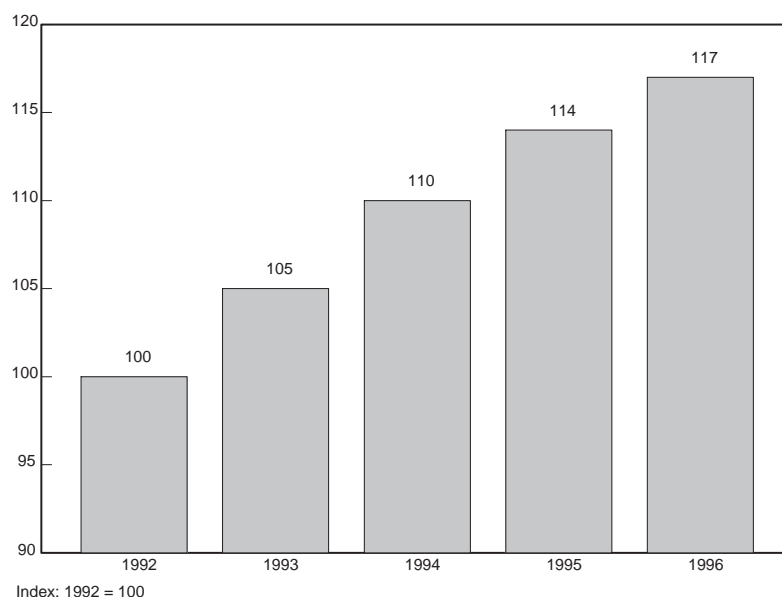
De **productiviteit** wordt bepaald door het productievolume te delen door het totaal van de apparaatsuitgaven. Als producten van de Belastingdienst worden onder andere aangemerkt voorlopige en definitieve aanslagen, naheffingsaanslagen, dwangbevelen. De aantallen producten en de wegingsfactoren van de diverse producten bepalen het productievolume. Om te komen tot het «werken in actualiteit» heeft de Belastingdienst de afgelopen jaren (met name in 1995) voorrang gegeven aan het verkleinen van voorraden en het verkorten van de doorlooptijden. Mede daardoor was er over 1995 sprake van een relatief forse productietoename, bij een lichte daling van de productiekwaliteit. Over 1996 komt

het productievolume weer op een meer structureel niveau. Daarbij laat de productiekwaliteit (zie hierna) een verbetering zien.

De **arbeidsproductiviteit** geeft de relatie weer tussen het productievolume en de beschikbare arbeidscapaciteit. De arbeidsproductiviteit is in 1996 gestegen. Deze stijging is het gevolg van een toename van het totale productievolume in verhouding tot het aantal bezette formatieplaatsen. De meerjarige stijging van de arbeidsproductiviteit is mede mogelijk gemaakt door forse investeringen in automatisering.

Proceskwaliteit

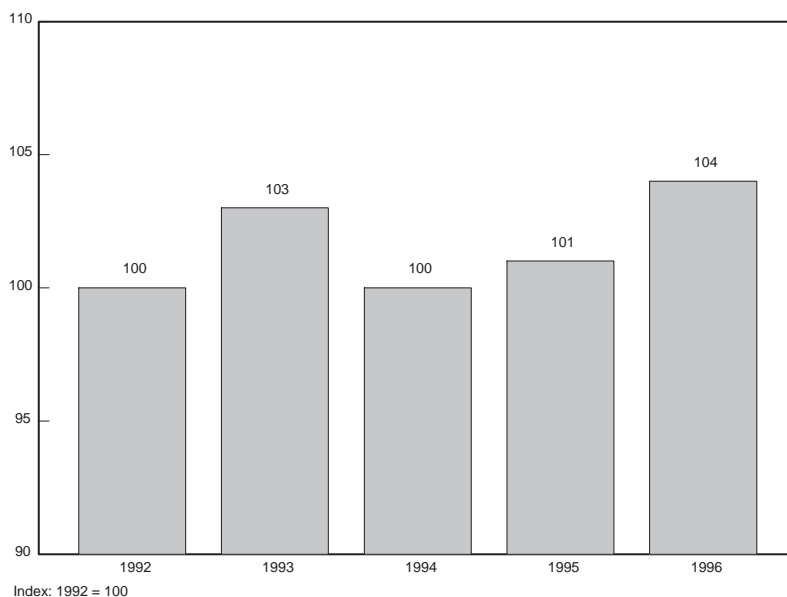
Grafiek 7.3 Proceskwaliteit

Het kengetal proceskwaliteit geeft inzicht in de mate waarin de Belastingdienst er in slaagt de eigen doelstellingen van een tijdige afdoening van aangiften en bezwaarschriften te realiseren. Bij het kengetal gaat het om de afhandeling van aangifte en bezwaar inkomstenbelasting (IB), vennootschapsbelasting (VpB), loonbelasting (LB), omzetbelasting (OB) en douane. De proceskwaliteit laat al een aantal jaren een opgaande lijn zien die ook in 1996 is doorgezet. Met name in de afhandeling van bezwaarschriften is over 1996 een verdere versnelling gerealiseerd. Door de introductie van de aanzienlijk aangescherpte (AWB-conforme) norm voor de afhandelingstermijnen per 1 januari 1997 zal bij dit kengetal in de overgang van 1996 naar 1997 naar verwachting een discontinuïteit optreden.

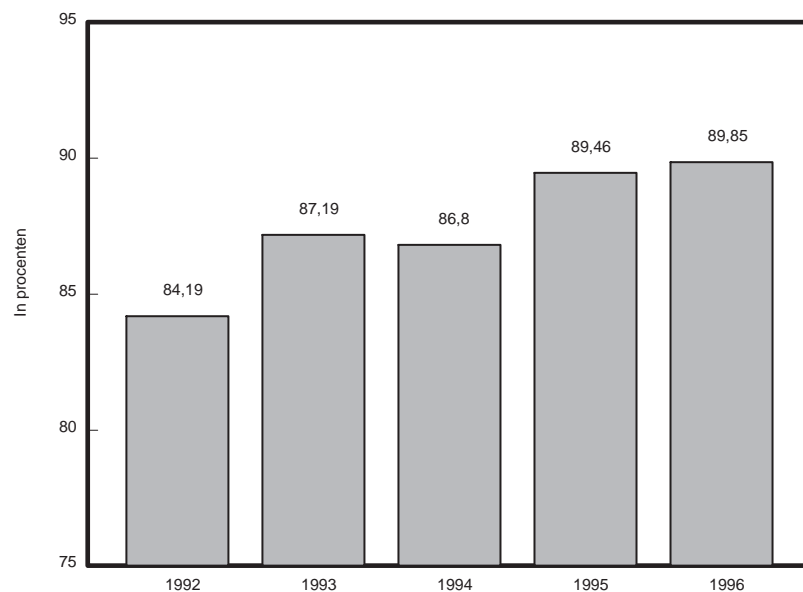
Productkwaliteit

Grafiek 7.4 Productkwaliteit

Het kengetal productkwaliteit geeft inzicht in de ontwikkeling van een aantal kwaliteitsaspecten van het proces van heffing. Het kengetal geeft de verhouding aan tussen gecorrigeerde aangiften en afgedane bezwaarschriften die tegen aangebrachte correcties zijn ingediend. Tevens wordt het afdoeningsresultaat van de bezwaarschriften volledig meegewogen. Daarmee wordt de houdbaarheid van aangebrachte correcties in beeld gebracht. De basis van het kengetal is met ingang van 1996 (en met terugwerkende kracht ook voor de kalenderjaren 1992–1995) verbreed tot de middelen IB, VpB, LB, OB en douane (was alleen IB en VpB). De uitkomst van het kengetal ligt over 1996 hoger dan over 1995. Oorzaak hiervan is dat in 1996 juist ook de inhoudelijke behandeling van de aangifte en bij – correcties – de communicatie hierover met belastingplichtigen, de aandacht hebben gekregen. In de jaren 1994 en 1995 lag het accent meer op de procesversnelling.

Grafiek 7.5 Tempo kasstroom

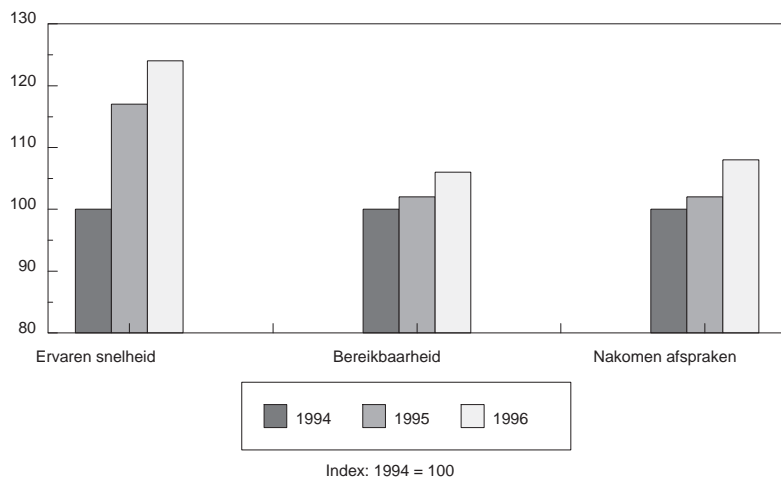
Tempo kasstroom

Dit kengetal geeft inzicht in de resultaten van de inspanningen van de Belastingdienst gericht op het in een zo vroeg mogelijk stadium innen van een zo groot mogelijk deel van de verschuldigde belasting («pay as you earn»). Het gaat om de som van de kasopbrengsten in jaar 1996 van de IB, VpB, LB en OB uitgedrukt in een percentage van de som van de transactieramingen voor 1996. In 1996 is het kengetal licht gestegen.

Dienstverlening

De basisgegevens voor het kengetal dienstverlening worden ontleend aan de gegevens uit de Fiscale Monitor over 1994, 1995 en 1996. Daarbij worden de resultaten van drie geënquêteerde doelgroepen (particulieren, (grote) ondernemingen en douane) gelijk gewogen gepresenteerd als één Belastingdienst resultaat.

Grafiek 7.6 Dienstverlening

7.2.4. Bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik

Algemeen

Alle maatregelen ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik laten onverlet dat er altijd een inherente onzekerheid met betrekking tot de ontvangsten blijft bestaan. De theoretische belastingcapaciteit is immers niet bekend.

Fraudenota 1996

Ontwikkelingen in de samenleving, in de informatietechnologie en in de internationalisering maken het noodzakelijk dat bestaande anti-fraudemaatregelen worden geïntensiveerd of uitgebreid. Vandaar de presentatie van een geactualiseerd fraudebestrijdingsbeleid in de Nota van de Staatssecretaris van Financiën inzake nadere maatregelen ter intensivering van bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de belasting- en douanewetgeving 1996–2000 (Fraudenota 1996). De uitgangspunten van de nota fraudebestrijding worden voor een belangrijk deel met behulp van automatiserings- en informatietechnologie gerealiseerd. De uitgangspunten zijn als volgt.

** Uitbreiding dienstverlening*

Een goede voorlichting en effectieve dienstverlening dragen bij aan het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Met behulp van de nieuwe communicatiemediën wordt de dienstverlening uitgebreid. Er zullen onder meer elektronische loketten worden ontwikkeld, zoals een jongerenloket en een startersloket. Ook worden op termijn de mogelijk-

heden onderzocht van een interactieve aangifte. Met de komst van de aangiftediskette inkomstenbelasting en de mogelijkheden van Editax (aangiften loon- en omzetbelasting) zijn al de eerste stappen gedaan op weg naar de digitale, interactieve aangifte.

** Verbreding algemeen toezicht*

In het kader van verbreding van het algemeen toezicht wordt de controle door middel van veldtoetsingen geïntensiveerd. Het accent ligt meer op het naar buiten treden van de Belastingdienst (zichtbaarheid). Daarbij wordt de aandacht zoveel mogelijk gericht op de meer risicovolle entiteiten. Deze selectieve aanpak moet resulteren in een daling van het aantal onderzoeken waaruit geen correcties voortvloeien («nihil-controles»). Van de beschikbare controlecapaciteit zal 80% ingezet worden voor «materiële onderzoeken». Dit zijn boekenonderzoeken gericht op het vaststellen van de materiële juistheid van de aangifte. Als sluitstuk van de controle- en opsporingswerkzaamheden wordt tevens het vervolgingsbeleid geïntensiveerd. Een andere ontwikkeling is de digitalisering van het toezicht en de controle door de Belastingdienst. Daarmee wordt de gegevensuitwisseling, de klantbehandeling en de controle van administraties ondersteund. Digitale technieken zijn ook nodig om digitale vormen van fraude (de zogeheten «digifraude») op te sporen.

** Opsporing van professionele fraude*

Doelstellingen zijn onder andere het intensiveren van subjectdetectie, uitbreiding van onderzoek naar oplichtingspraktijken op de kapitaalmarkt en bestrijding van criminaliteit bij het containerverkeer.

Waarnemingen ter plaatse (WTP)

Het controlemiddel WTP blijkt zeer effectief te zijn. Voor het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van WTP-activiteiten zijn inmiddels kaders uitgezet. Ook de rechten en plichten van de Belastingdienst en de belastingplichtige zijn nader uitgekristalliseerd. Dit heeft geleid tot de publiksbrochure «Waarnemingen ter plaatse, een andere manier van controleren».

Landelijke acties bij de eenheden

De eenheden hebben in 1996, behalve aan de afwerking van de in 1995 gestarte actie «Markten», veel aandacht gegeven aan de voorbereiding en uitvoering van de landelijke acties voor de jaren 1996 en 1997. In 1996 is de actie «Speelautomaten» uitgevoerd. De actie zal in 1997 een vervolg krijgen. Met het ministerie van Economische Zaken is een convenant gesloten ten aanzien van de uitwisseling van informatie en de samenwerking bij technische controles van speelautomaten.

In 1996 werd de actie «Overige Onroerende Zaken» bij Particulieren uitgevoerd. Daarnaast is de actie «Buitengewone Lasten» in 1996 afgerond. Alle beleidspunten die uit de actie naar voren kwamen zijn afgestemd in het Landelijk Overleg IB niet-winst.

7.2.5. Controle van aangiften/veldtoetsing

De productie ligt enigszins onder het niveau van 1995. In dat jaar werd echter een belangrijke inhaalslag in het verwerken van met name «oude» aangiften gemaakt. De aangiftevoorraad ontwikkelt zich al een aantal jaren gunstig:

Tabel 7.2 Aantallen aangiften

	IB-ondernemers	Vennootschapsbelasting
Ultimo 1995	277 000	93 000
Ultimo 1996	272 000	90 000
Mutatie	-/- 5 000 (2%)	-/- 3 000 (3%)

De verwerking van de aangiften omzetbelasting en loonbelasting heeft in 1996 in nagenoeg alle gevallen binnen een maand na binnenkomst plaatsgevonden.

De Belastingdienst kiest voor een doelgroepgerichte en geïntegreerde behandeling van belastingplichtigen door verbanden te leggen tussen de verschillende aspecten van de fiscale situatie van de entiteit. Bij de samenvoeging van belastingplichtigen in een entiteit is een beeld van de totale hoedanigheid verkregen en wordt door middel van risico-analyse, waarin fiscaal belang en fiscaal risico een rol spelen, in een behandelplan de aanpak vastgelegd per entiteit of groepen van entiteiten (de zogenoemde segmentering). Risico-analyse leidt ertoe dat, afhankelijk van fiscaal risico en fiscaal belang, de mate van aandacht en de daarbij behorende toetsings-activiteiten tussen entiteiten variëren.

Ondernemersaangiften kunnen, behalve aan kantoortoetsing en administratieve afdoening aan veldtoetsing worden onderworpen. Veldtoetsing houdt meer in dan de traditionele boekenonderzoeken. Diverse vormen van aandacht worden onderkend bij de veldtoetsing. De belangrijkste vormen betreffen traditionele onderzoeken. Dat zijn volledige en deelonderzoeken gericht op de heffing alsmede onderzoeken gericht op de inning. De boekenonderzoeken kunnen al dan niet (volledig) geïntegreerd plaatsvinden en richten zich op de entiteit (cluster van belastingplichtigen met gezamenlijke economische activiteiten). Andere vormen van veldtoetsing betreffen de bedrijfsbezoeken. Tot de bedrijfsbezoeken behoren vooroverleg, startersonderzoeken, voorlichtingsbezoeken en specifieke acties zoals waarnemingen ter plaatse bij de onderneming.

In de Nota van de Staatssecretaris van Financiën inzake nadere maatregelen ter intensivering van bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de belasting- en douanewetgeving (mei 1996) is onder meer gekozen voor een verbreding van het algemeen toezicht en een vergroting van de zichtbaarheid. Zoals ook in het overleg met de vaste commissie voor Financiën op 3 oktober 1996 is toegelicht wordt daarmee aan het getalsmatige niveau een verdere verbetering van de kwaliteitsdimensie toegevoegd. Reeds voor 1996 geldt dat meer capaciteit wordt ingezet voor de uitvoering van allerlei vormen van veldtoetsing. In 1996 en 1997 zou 35% respectievelijk 40% van de beschikbare tijd aan toetsingswerkzaamheden bij de bedrijven plaatsvinden. Verder geldt dat van die beschikbare tijd voor de veldtoetsingen 80% wordt besteed aan materiële boekenonderzoeken.

Tenslotte is afgesproken dat in de komende jaren in toenemende mate de vennootschapsbelasting onderwerp van onderzoek zal zijn. Het streven is gericht op één op vijf.

In het afgelopen jaar zijn 122 000 veldtoetsingen uitgevoerd. De rechtstreekse klantcontacten zoals bedrijfs gesprekken en vooroverleg zijn geïntensiveerd. Daarmee hebben nieuwe doelstellingen als preventief optreden en informatie vergaren meer aandacht gekregen. Het aantal reguliere controles is gerealiseerd op basis van gerichtere selectie en een grotere aandacht over de in de entiteiten voorkomende belastingmiddelen. Het gerealiseerde aantal is lager dan in 1995. Er is wel sprake

van een beoogde verbetering van de kwaliteit van de controles. Dit is het gevolg van een langere controleduur en uit zich mede in een vermindering van het aantal onderzoeken met een nihilscore van de correctie. Een gemiddeld langere controleduur heeft ertoe geleid dat het onderzoeksaantal is verminderd.

Het aantal entiteiten dat in de berekening van de controledichtheid is meegenomen bedraagt ongeveer 720 000. Van 95 000 entiteiten is vastgesteld dat deze niet of nauwelijks in aanmerking komen voor veldtoetsing. De controledichtheid is dan $(720\ 000 : 122\ 000 = 5,9)$ afgerond eenmaal in de 6 jaar (zie tabel). De doelstelling van een controledichtheid van éénmaal in de zes jaar is daarmee ook in 1996 gehaald. Voor de tweehonderd grootste entiteiten geldt een controledichtheidsdoelstelling van eenmaal per jaar. In 1996 is voor deze categorie entiteiten de controledichtheid nagenoeg gerealiseerd.

Tabel 7.3 Controledichtheid entiteiten (aantal x 1000)

	1994	1995	1996
Te controleren entiteiten	670	700	720
Aantal onderzoeken	106	146	122
Controledichtheid per entiteit	1:6	1:5	1:6
Controledichtheid grootste entiteit	1:1,2	1:1,0	1:1,2

Met betrekking tot de onderscheiden belastingmiddelen zijn de controleresultaten als volgt:

Tabel 7.4: Controleresultaten per belastingmiddel

	1994	1995	1996
Inkomstenbelasting	47%	53%	56%
– betrokken bij ingestelde onderzoeken*	44%	28%	40%
– percentage onderzoeken met correctie			
– correctie in inkomensbedragen (in mln.)	444	385	536
Vennootschapsbelasting			
– betrokken bij ingestelde onderzoeken*	11%	9%	10%
– percentage onderzoeken met correctie	28%	23%	34%
– correctie in winstbedragen (in mln.)	4121	4550	3536
Loonbelasting			
– betrokken bij ingestelde onderzoeken*	32%	35%	30%
– percentage onderzoeken met correctie	24%	23%	27%
– correctie in belastingbedragen (in mln.)	268	210	298
Omzetbelasting			
– betrokken bij ingestelde onderzoeken*	61%	57%	64%
– percentage onderzoeken met correctie	28%	21%	28%
– correctie in belastingbedragen (in mln.)	278	303	459

* Betreft de frequentie waarmee het belastingmiddel bij een onderzoek is betrokken.

De evenwichtige verdeling van de aandacht over de verschillende belastingmiddelen is ten opzichte van 1995 verbeterd. Dit heeft ook een positief effect voor het aantal onderzoeken met een correctie dat fors is toegenomen. De aandacht voor de vennootschapsbelasting ligt op een iets hoger niveau dan in 1995.

De correctiebedragen kunnen jaarlijks van niveau verschillen. De correctieresultaten van de ingestelde onderzoeken inkomstenbelasting, loonbelasting en omzetbelasting zijn hoger dan in 1995. Bij de

vennootschapsbelasting is daarentegen sprake van een lager correctiebedrag. Hiervoor is geen eenduidige verklaring te geven omdat de omvang van correcties door veel verschillende factoren wordt bepaald. De correctiebedragen bestaan bovendien uit verschillende correctiesoorten, naast de omzet- en kostencorrecties kunnen dit ook balans-, fiscaaltechnische- en loonheffingscorrecties zijn. De categorie correcties op omzet en kosten betreft voor de IB 46% van het totale correctiebedrag. Bij de VpB is dat 40% en bij de OB 36%. Voor de LB bedragen de correcties op beloningen en vergoedingen 50% van het totale correctiebedrag.

De correctiebedragen uit boekenonderzoeken zijn begrepen in de totale correctiebedragen bij de heffing. Voor de IB en de VpB zijn deze totaalbedragen in de tabellen 7.5 en 7.6 weergegeven. De correctiebedragen kunnen nog worden beïnvloed door de afwikkeling van de mogelijke bezwaarprocedure.

Tabel 7.5: Correcties heffing Inkomstenbelasting (aantallen x 1000)

	1994	1995	1996
Totaal aantal definitieve aanslagen	6 287	6 685	6 557
– ondernemers	1 360	1 347	1 221
– particulieren	4 927	5 338	5 336
Waarvan gecorrigeerd*	892	780	599
In % van aantal aanslagen	14,2	11,7	9,1
– ondernemers	13,0	12,4	10,8
– particulieren	14,5	11,5	8,7
Totaal correctiebedrag* (in inkomensbedragen, in miljoenen guldens)	3 710	3 829	3 102
Gemiddeld correctiebedrag in guldens*	4 200	4 900	5 179

* Exclusief ambtshalve aanslagen.

Het landelijk correctiepercentage ligt met 9,1% over 1996 voor de inkomstenbelasting lager dan in 1995. Dit komt met name doordat bij de verbeterde geautomatiseerde selectie het accent meer gelegd kan worden op de risicovolle posten, waardoor weliswaar minder correcties worden aangebracht, maar met een hoger gemiddeld bedrag. Het totaal correctiebedrag (dat een saldo is van positieve en negatieve correcties) bedraagt over 1996 ongeveer f 3102 miljoen (aan gecorrigeerd inkomen) en ligt daarmee lager dan in 1995. In genoemde bedragen zijn niet begrepen de correcties die bij het opleggen van ambtshalve aanslagen zijn aangebracht. Dit betreft over 1996 in totaal 64 300 (ambtshalve) aanslagen met een gecorrigeerd inkomensbedrag van f 3060 miljoen (1995: 86 400 aanslagen met een totaalbedrag van f 4131 miljoen). Hiervan zijn aan ondernemers ruim 26 900 aanslagen voor een gecorrigeerd bedrag van f 1 663 miljoen opgelegd.

Tabel 7.6: Correcties heffing Vennootschapsbelasting (aantallen x 1000)

	1994	1995	1996
Totaal aantal definitieve aanslagen	275	271	270
Waarvan gecorrigeerd*	25	25	24
In % van aantal aanslagen	9,0	9,1	8,8
Totaal correctiebedrag* (in winstbedragen, in miljoenen guldens)	9 910	10 822	9 245
Gemiddeld correctiebedrag (in guldens)*	396 000	433 000	385 000

* Exclusief ambtshalve aanslagen.

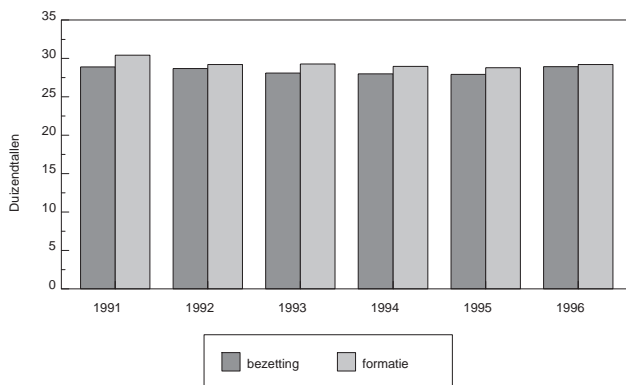
Het correctiepercentage VpB ligt over 1996 op een iets lager niveau dan in 1995. Het totaal bedrag aan correcties op aangegeven winst over 1996 is met ongeveer f 9 245 miljoen circa 15% lager dan in 1995. Daarbij is het gemiddelde correctiebedrag vennootschapsbelasting afgenomen met circa 11%. In het totaal van de correctiebedragen bij heffing zijn ook correcties begrepen die niet (direct) tot een hogere belastingopbrengst leiden (de correcties op compensabele verliezen). Vooral in deze categorie is sprake van een daling in de correctiebedragen. Door de winstontwikkeling in de afgelopen jaren zijn veel compensabele verliezen verrekend. Tot 1996 werden aangegeven verliezen niet bij beschikking vastgesteld waardoor correcties veelal ambtshalve werden aangebracht. In verband met de invoering van de onbeperkt voorwaartse verliesverrekening en de vaststelling van verliezen bij beschikking worden verliesaangiften vanaf het belastingjaar 1995 direct op het juiste bedrag vastgesteld. Het correctiebedrag valt daardoor lager uit.

In de genoemde bedragen zijn niet begrepen de correcties, die bij het opleggen van ambtshalve aanslagen zijn aangebracht. Dit betreft over 1996 in totaal bijna 18 000 (ambtshalve) aanslagen met een gecorrigeerd winstbedrag van f 2452 miljoen (1995: 18 000 aanslagen met een totaal bedrag van f 1859 miljoen).

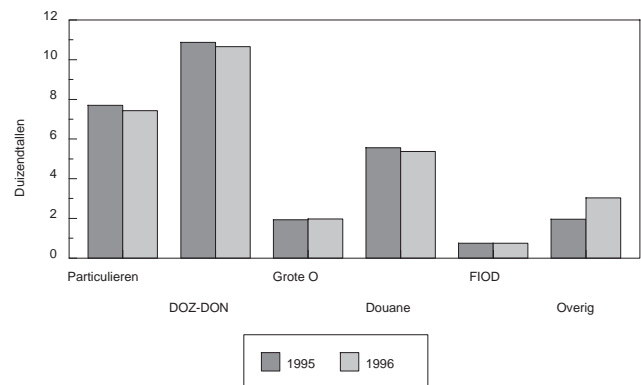
7.2.6. Ondersteunende processen

Formatie en bezetting

Grafiek 7.7 Formatie en bezetting

Grafiek 7.8 Formatie per onderdeel

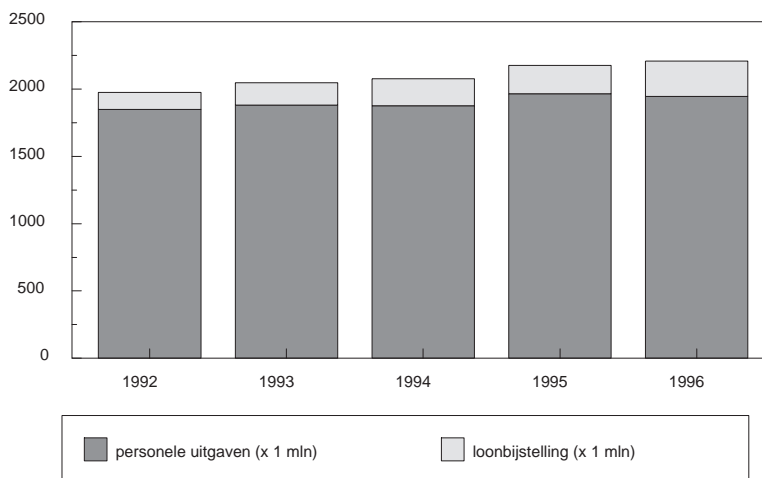

De grafiek «formatie en bezetting» laat zien dat in de afgelopen jaren de formatie van de Belastingdienst is verminderd van 30 415 fte's in 1991 naar 28 782 fte's in 1995. In 1996 is de formatie verhoogd tot 29 235 fte's. Deze verhoging is het gevolg van per saldo taakuitbreidingen. De meest in het oog springende uitbreidingen betreffen de Fraudenota 1996 (fraudebestrijdingsplan, 243 fte's) en nieuwe wetgeving zoals de afdrachtskorting (183 fte's) en de faciliteit voor startende ondernemers (40 fte's). Daarnaast heeft de Belastingdienst budget van materieel overgeboekt naar personeel ter vervanging van inhuur bij automatisering door intern personeel (210 fte's), om zo de automatiseringsuitgaven beter beheersbaar te maken. Daarmee wordt voorkomen dat de opgedane kennis, na beëindiging van een project, met de inhuurkrachten vertrekt. De aanneming van extra automatiseringspersoneel is in 1996 nog niet geheel gerealiseerd.

De afbeelding «formatie per dienstonderdeel» laat zien dat in 1996 de verdeling van de formatie over de verschillende Belastingdienst divisies en -eenheden gewijzigd is. De oorzaak van deze wijziging vloeit met name voort uit het besluit de facilitaire taken vanuit de divisies en eenheden

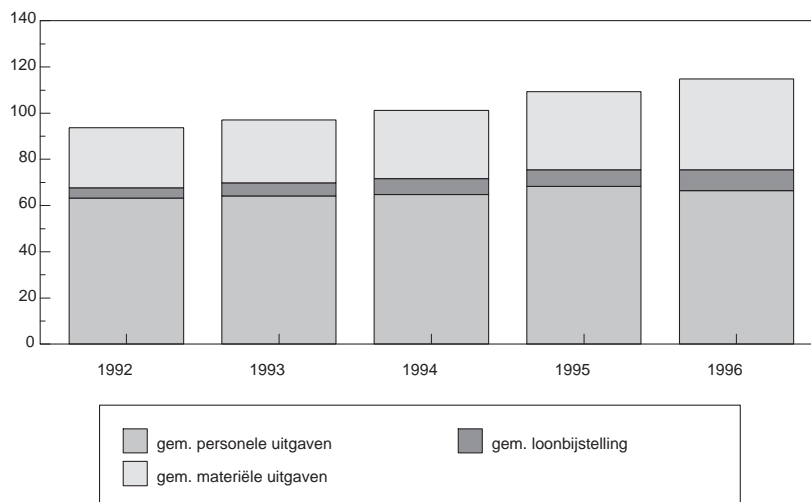
onder te brengen in het in 1996 opgerichte Centrum voor Facilitaire Dienstverlening (B/CFD). De B/CFD is werkzaam in het facilitaire proces en bestaat in totaal uit 1569 fte's Belastingdienst-medewerkers.

Grafiek 7.9 Personele uitgaven

Uit de grafiek «Personele uitgaven» blijkt dat de totale personele uitgaven in 1996 zijn gestegen ten opzichte van de voorgaande jaren. De gemiddelde personele uitgaven exclusief loonbijstelling (zie grafiek «Gemiddelde personele en materiële uitgaven») op basis van de begrotingssterkte zijn iets gedaald. Dit wordt veroorzaakt doordat in 1996 een betere aansluiting tussen begrotingssterkte en gemiddelde bezetting is verkregen. De gemiddelde bezetting in 1996 is meer dan in andere jaren beïnvloed door de inzet van tijdelijk personeel en uitzendkrachten, welke over het algemeen ingezet worden ten behoeve van eenvoudige werkzaamheden met een daarop afgestemde beloning.

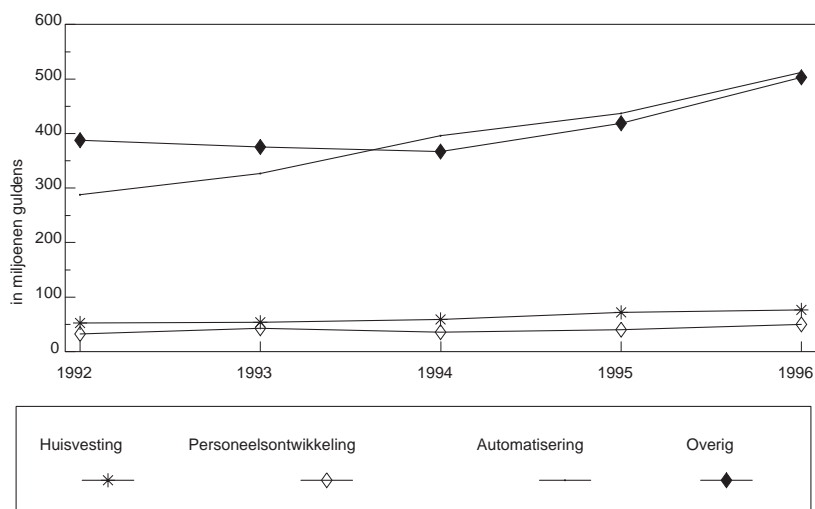
Grafiek 7.10 Gemiddelde personele en materiële uitgaven

Daarnaast laat de grafiek «Gemiddelde personele en materiële uitgaven» zien dat de gemiddelde materiële uitgaven per belastingdienst-ambtenaar in 1996 wederom zijn gestegen. Deze stijging hangt met name samen met de zich voortzettende stijging in de automatiseringsuitgaven. De hoogte van de gemiddelde materiële uitgaven wordt mede beïnvloed

door de uitgaven voor de containerscanner die in het kader van het fraudebestrijdingsplan in aanbouw is.

Grafiek 7.11 Materiële uitgaven

In de grafiek «materiële uitgaven» is een meerjarig overzicht gegeven van de materiële uitgaven, onderverdeeld naar de clusters huisvesting, automatisering, personeelsontwikkeling en overig.

De automatiseringsuitgaven zijn in 1996 verder gestegen ten opzichte van de voorgaande jaren. De oorzaak van deze stijging ligt in de verder toegenomen inzet van automatisering en informatisering en de toegenomen uitgaven voor beheer en onderhoud, het aanpassen van automatiseringssystemen aan nieuwe fiscale wet- en regelgeving en de implementatie van de Fraudenota 1996.

Bij de overige uitgaven wordt de stijging met name veroorzaakt door de uitgaven voor de containerscanner bij de haven van Rotterdam. In de Fraudenota 1996 is, ter versterking van de fysieke controle, besloten tot de aankoop van deze containerscanner. In 1996 zijn voor deze containerscanner al uitgaven gedaan voor de aankoop van de grond en voor de aanbesteding van de containerscanner.

7.2.7. Uitgevoerde onderzoeken

FIOD/Opsporing rondde in het verslagjaar 422 convenantzaken ter vervolging af (1995: 404 zaken). Het aantal verdachten in de convenantzaken 1996 bedroeg 861 natuurlijke personen en 314 niet-natuurlijke personen. Behalve de convenantzaken, inzake belastingfraude werden door FIOD/Opsporing ook nog 27 zaken afgerond ter zake van overtreding van de Opiumwet. Ondanks de voortdurende onderbezetting in aantal rechercheurs en het feit dat in het verslagjaar weer een aantal grote zaken werden afgerond is het aantal afgedane zaken 93,8 % van de taakstelling van 450 zaken. Naast de convenantzaken zijn er 88 zaken afgedaan met een ander proces-verbaal.

Van de afgedane zaken is in 1996 in 254 zaken vervolging ingesteld. Geconstateerd moet worden dat vooralsnog de doelstelling van 90% niet kon worden gerealiseerd. Hierbij moet worden aangetekend dat realisatie van die doelstelling slechts ten dele door de FIOD kan worden beïnvloed, maar ook afhankelijk is van de beschikbare capaciteit van het Openbaar Ministerie en de rechtbank. Van belang is een groei naar sturing op de

volledige handhavingssketen: van aanmelding tot en met vervolging. Het aantal afgedane verdovende middelenzaken is beduidend hoger dan was gepland (80% hoger). Dit resultaat is bereikt met maar 80% van de voor deze onderzoeken geplande capaciteit.

Tabel 7.7: Productie verbijzonderd naar middel en omvang opgespoord strafrechtelijk en fiscaal nadeel (x f 1 000)

Fiscale zaken	IB/PH	VpB	OB	LB/PH	Overige	Totaal
Strafr. nadeel	f 55 377	f 44 437	f 99 935	f 33 708	f 7 860	f 241 317
Fisc.r. nadeel	f 62 461	f 46 559	f 125 530	f 38 299	f 8 150	f 280 999
Douane zaken	EEG-heffing	EEG-restitutie	Invoerrecht	Accijnzen	Totaal	
Strafr. nadeel	f 6 754	f 138	f 7 082	f 43 914	f 57 888	
Fisc.r. nadeel	f 7 442	f 138	f 7 732	f 47 151	f 62 463	

Tabel 7.8: Afdoening onderzoeken per verdachte

Jaar	Transacties contactambtenaar en schikking OvJ	Vervolging	Sepots
1993	147	258	69
1994	120	214	40
1995	124	245	54
1996	66	254	46

Het resultaat van de opsporing bestaat enerzijds uit de daaruit voortvloeiende generale preventie, anderzijds uit de afdoening door Belastingdienst (transacties), Openbaar Ministerie (schikking, sepot) en rechter (veroordeling, vrijspraak). De FIOD/Opsporing heeft op de afdoening geen volledige invloed. Vastgesteld kan worden dat in het grootste deel van de gevallen daadwerkelijk veroordeling plaatsvindt. Het aantal transacties en schikkingen en ook het aantal sepots is in 1996 (verder) afgenomen. Het aantal sepots heeft voor een belangrijk deel een technisch karakter en betreft de gevallen waarin zowel natuurlijke personen als niet-natuurlijke personen als verdachten zijn aangemerkt en waarbij de rechtspersonen wel en de natuurlijke personen niet worden vervolgd of omgekeerd.

Tabel 7.9: Door de FIOD en Douane in beslag genomen goederen

	Aantal kilogrammen / stuks	
	1995	1996
Marihuana	238 745	58 481
Hashish	49 559	6 858
Overige	15	2 014 777*
Cocaïne	3 689	5 002
Heroïne	258	84
Wapens	517	521

* Inclusief aantal pillen XTC.

De Douane en de FIOD hebben in 1996 in de Nederlandse zee- en luchthavens meer drugstransporten onderschept dan in het jaar daarvoor. Daar staat tegenover dat de in beslag genomen hoeveelheid softdrugs ten opzichte van het niveau in 1995 sterk is gedaald.

De forse afname van de softdrugsvangsten komt doordat smokkelaars hun routes verleggen. Deze zoeken, gedwongen door de strengere controles op de Nederlandse havens en vliegvelden, naar andere toegangswegen tot Nederland en de Europese Unie. Zo is het aantal grote

vangsten van voor Nederland bestemde partijen drugs aan de oostgrens van de EU fors toegenomen. De FIOD en de Douane verwachten dat door een nieuwe opsporingsmethode meer drugsvangsten leiden tot arrestaties.

In 1996 gesloten overeenkomsten tussen Douane, FIOD en de politie maakten het mogelijk dat medewerkers van deze drie diensten samen kortdurende opsporingsacties uitvoerden. Deze werkwijze leidde eind 1996 tot een aanzienlijk aantal aanhoudingen.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Verplichtingen en Uitgaven

01.01 Personeel en materieel kernministerie

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
Ambt. pers.	160 651	+ 1 811	- 6 000	- 1 111	155 351	- 5 300
Ov. pers. uitgaven	3 403			+ 697	4 100	+ 697
Materieel	72 475	+ 649	- 1 437	- 655	71 032	- 1 443
	236 529	+ 2 460	- 7 437	- 1 069	230 483	- 6 046

Voor een toelichting op de verplichtingen wordt verwezen naar de toelichting bij de uitgaven.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
Ambt. pers.	160 651	+ 1 811	- 6 000	- 1 111	155 351	- 5 300
Ov. pers. uitgaven	3 403			+ 697	4 100	+ 697
Materieel	72 475	+ 599	- 1 337	- 3 123	68 614	- 3 861
	236 529	+ 2 410	- 7 337	- 3 537	228 065	- 8 464

Personeel

De oorspronkelijke begroting is bij 1e suppletore begroting verhoogd met de toegedeelde loonbijstelling samenhangend met de CAO-afspraken over contractloon en diverse premiestijgingen. Deze loonbijstelling wordt zoals gebruikelijk toegedeeld aan de diverse personeelsbudgetten. Tevens is bij die gelegenheid de begroting aangepast als gevolg van overboekingen van V&W en VROM in verband met de uitbreiding van de EDP-auditpool (onderdeel van het directoraat-generaal van de Rijksbegroting).

Op grond van reguliere vacaturevervulling is de bezetting in 1996 toegenomen (ultimo 1995: 1605 fte; ultimo 1996: 1639 fte). Door een blijvend hoog verloop is de gemiddelde gerealiseerde bezetting in 1996 achtergebleven bij de raming. Daarom is bij 2e suppletore begroting de raming voor ambtelijk personeel neerwaarts bijgesteld.

Materieel

Bij 1e suppletore begroting is dit artikelonderdeel bijgesteld in verband met de overboeking van Biza ten behoeve van uitgaven voor kindsdeel RBB en USZO. De bijstelling bij 2e suppletore begroting heeft met name betrekking op de overboeking van uitgavenartikel 01.04 in verband met de prijsbijstelling (f 0,6 mln.) en een overboeking naar de RGD ten behoeve van financiering van een huisvestingsproject (f 0,7 mln.). Tevens is bij die

gelegenheid de begroting verlaagd als gevolg van vertraging bij een aantal onderzoeksprojecten.

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de materiële uitgaven van het kernministerie naar clusters van gelijksoortige uitgaven over de jaren 1994 tot en met 1996.

Materiële uitgaven naar cluster (x f 1000)

	1994	1995	1996 Raming	1996 Realisatie
Huisvesting	5 880	7 694	7 440	8 943
Bureaunkosten	3 300	3 437	3 400	3 508
Communicatie	3 012	2 925	2 800	6 234
Reis- en verblijfkosten	7 518	6 839	7 000	7 160
Personeelsontwikkeling	5 416	6 129	6 650	7 049
Bedrijfsmiddelen	2 242	4 102	2 100	1 971
Automatisering	23 742	23 109	23 100	22 512
Overig	19 704	16 806	19 985	11 237
	70 814	71 041	72 475	68 614

Op clusterniveau is sprake van een gelijkmatig verloop van de uitgaven in de tijd. Afgezien van de clusters «communicatie» en «overig» zijn er ook geen grote afwijkingen ten opzichte van de raming bij ontwerp-begroting 1996. De afwijking ten opzichte van de raming bij «communicatie» heeft met name betrekking op uitgaven voor voorlichting waarvoor in de raming bij ontwerp-begroting 1996 een voorziening was getroffen op het cluster «overig».

Daarnaast wordt de afwijking mede veroorzaakt door de uitgaven voor uitbreiding van de communicatie-infrastructuur op het ministerie.

In onderstaande tabel is het verschil tussen begroting en realisatie van het budget van de verschillende dienstonderdelen opgenomen.

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

		Begr.	Realisatie	Vershil Begr./Real.
Centraal (*)	P	40 657	38 499	- 2 158
	M	42 375	37 394	- 4 981
	Totaal	83 032	75 893	- 7 139
Domeinen	P	26 633	26 104	- 529
	M	12 500	11 465	- 1 035
	Totaal	39 133	37 569	- 1 564
Generale Thesaurie	P	19 555	19 709	+ 154
	M	4 900	5 932	+ 1 032
	Totaal	24 455	25 640	+ 1 185
DG Rijks- begroting	P	27 909	27 726	- 183
	M	7 200	8 044	+ 844
	Totaal	35 109	35 770	+ 661
DG Fiscale Zaken	P	17 464	17 244	- 220
	M	2 200	2 664	+ 464
	Totaal	19 664	19 908	+ 244
DG Belas- tingen	P	31 836	30 170	- 1 666
	M	3 300	3 114	- 186
	Totaal	35 136	33 284	- 1 852
Totaal artikel		236 529	228 065	- 8 464

* Centraal omvat: Pol. en Alg. Leiding, Centrale Directies en Bureau Schade-afwikkeling.

01.03 Loonbijstelling

Verplichtingen en uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
0	0	0	0	0

Dit artikel is, evenals de uitgavenartikelen 01.04 (prijsbijstelling) en 01.05 (onvoorzien), een parkeerartikel waarop geen uitgaven worden verantwoord. Via dit artikel worden de centraal toegedeelde middelen op grond van algemene salarismaatregelen, de incidentele loonontwikkeling en overige specifieke wijzigingen in de sfeer van de arbeidsvoorwaarden, verdeeld over de loongevoelige uitgavenartikelen (01.01, 01.06 en 4.01).

De verdeling van de loonbijstelling van in totaal f 19 909 000 over de betreffende begrotingsartikelen is opgenomen in onderstaand schema.

Verdeling loonbijstelling (x f 1000)

Artikel	Omschrijving	verplichtingen/ uitgaven 1996
01.01	Personeel en materieel kernministerie	1 416
01.06	Post-actieven	- 104
04.01	Personeel en materieel Belastingdienst	18 597
	Totaal	19 909

01.04 Prijsbijstelling

Verplichtingen en uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
0	+ 10 261	- 10 261	0	0

Het bij 1e suppletore begroting toegedeelde bedrag is bij 2e suppletore begroting naar de prijsgevoelige uitgavenartikelen overgeboekt.

De verdeling van de prijsbijstelling van f 10 261 000 over de betreffende uitgavenartikelen is opgenomen in onderstaand schema.

Verdeling prijsbijstelling (x f 1000)

Artikel	Omschrijving	verplichtingen/ uitgaven 1996
01.01	Personeel en materieel kernministerie	590
01.10	Opsporing explosieven	68
01.11	Uitvoering van werken Domeinen	150
01.12	Lasten en ov.uitg. Domeinen	847
01.13	Uitgaven Bureau Schade-afwikkeling	31
02.01	Muntwezen	88
02.09	Kosten betalingsverkeer rijksoverheid	100
03.10	Exportkredietverzekering	300
04.01	Personeel en materieel Belastingdienst	8 037
04.08	Vergoeding proceskosten	50
Totaal		10 261

01.05 Onvoorzien*Uitgaven en verplichtingen***Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)**

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
	12 296	+ 7 633	- 19 929	0	- 12 296

De bij 1e suppletore begroting toegevoegde gelden van de eindejaarsmarge 1995 zijn ingezet voor de gedeeltelijke financiering van de versnelde uitvoering van huisvestings- en automatiseringsprojecten bij de Belastingdienst (uitgavenartikel 04.01). Dit is bij 2e suppletore begroting verwerkt.

Daarnaast zijn bij 2e suppletore begroting bedragen overgeboekt naar de uitgavenartikelen 02.03 (f 7 mln.) en 01.11 (f 5 mln.).

01.06 Post-actieven*Verplichtingen en uitgaven***Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)**

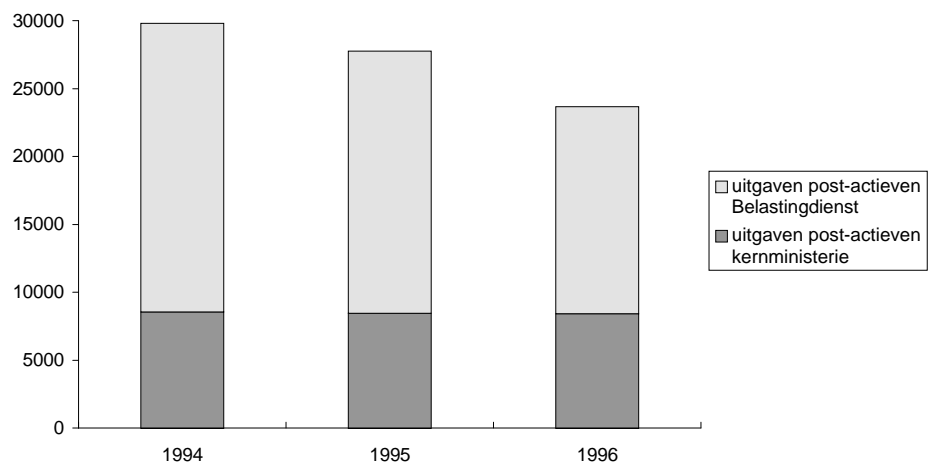
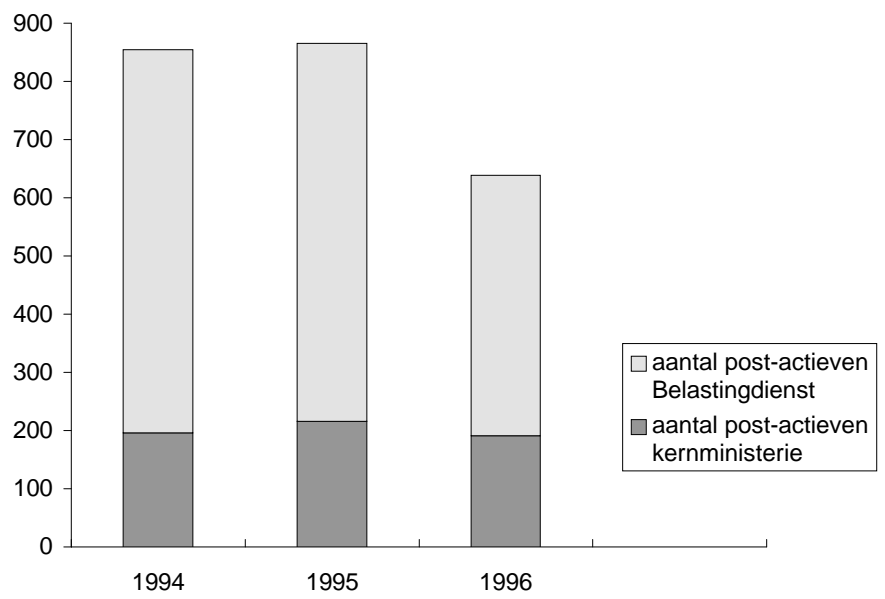
	Begr.	1e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Kernministerie	8 601	- 37	- 153	8 411	- 190
Belastingdienst	15 519	- 67	- 94	15 358	- 161
	24 120	- 104	- 247	23 769	- 351

De uitgaven zijn ten opzichte van 1995 met meer dan tien procent gedaald.

Volume- en prestatiegegevens

Onderstaande grafieken geven een beeld van het aflopende volume in het aantal personen dat een wachtgeld of een uitkering ontvangt. Daarnaast is voor het kernministerie en de Belastingdienst een driejaars-overzicht gemaakt van de bijbehorende uitgaven.

Grafiek 1 Aantal post-actieven

01.10 Opsporing en ruiming van explosieven

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	8 132	+ 68	+ 232	8 432	+ 300

Voor de toelichting op de verplichtingen wordt verwezen naar de toelichting op de uitgaven.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	8 132	- 3 932	- 1 120	3 080	- 5 052

Ten opzichte van de raming bij ontwerp-begroting 1996 laat de realisatie een onderuitputting zien van f 5 mln. Deze wordt veroorzaakt door vertraging bij de uitvoering van projecten door gemeenten. Het verplichtingenbudget is wel volledig uitgeput. De vertraagde projecten zullen naar verwachting in 1997 tot uitvoering komen.

01.11 Uitvoering van werken door het Rijk (Domeinen)

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Onderhoud gronden en gebouwen	9 605	+ 7 890	- 2 680	+ 2 054	16 869	+ 7 264
Kapitaalinvesteringen	4 019		- 2 619	- 80	1 320	- 2 699
Beheerskosten	7 380	+ 1 000		- 340	8 040	+ 660
Totaal	21 004	+ 8 890	- 5 299	+ 1 634	26 229	+ 5 225

Voor de toelichting op de verplichtingen wordt verwezen naar de toelichting op de uitgaven.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
Onderhoud gronden en gebouwen	9 605	+ 7 890	- 2 680	+ 1 266	16 081	+ 6 476
Kapitaalinvesteringen	4 019		- 2 619	- 106	1 294	- 2 725
Beheerskosten	7 380	+ 1 000		- 340	8 040	+ 660
Totaal	21 004	+ 8 890	- 5 299	+ 820	25 415	+ 4 411

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie wordt voornamelijk veroorzaakt door mutaties op het gebied van onderhoud, instandhouding en exploitatie overige Domeinen (+f 6,5 mln.). Hiervan komt f 4,4 mln. voort uit de afkoop van onderhoud van een sluizencomplex in de rivier de Vecht. Daarnaast is er sprake van hoger dan geraamde kosten voor bodemverontreiniging bij, onder andere, gronden behorende tot het Staatsdomein het Loo en twee terreinen onder beheer van Domeinen in Harlingen en Maastricht.

De kapitaalinvesteringen en beheerskosten komen in totaal f 2 mln. lager uit dan geraamd. Er is minder uitgegeven aan egalisatie van gronden, vergoeding van pachtersinvesteringen en de (her)bouw van boerderijen. De taxatiekosten en de uitgaven voor bewaking en energievoorziening van objecten zijn hoger uitgekomen dan geraamd.

01.12 Lasten en overige uitgaven van Domeinen

Verplichtingen en uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Waterschapslasten	19 475	- 1 624	- 391	17 460	- 2 015
Gemeentelasten	65 718	- 800	- 2 399	62 519	- 3 199
Ruilverkavelingslasten	510		- 119	391	- 119
Overneming door de Dienst Domeinen van onroerende zaken van andere diensten	100		- 100	0	- 100
Totaal	85 803	- 2 424	- 3 009	80 370	- 5 433

Van het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie van f 5,4 mln. wordt f 2 mln. veroorzaakt door lagere uitgaven waterschapslasten en f 3,2 mln. door lagere gemeentelasten.

De meevaller bij de waterschapslasten is vooral een gevolg van de meer dan geraamde verkopen agrarische domeingronden (zie ontvangsten-artikel 1.06).

De lagere uitgaven bij de gemeentelasten vloeien grotendeels (f 2,4 mln.) voort uit het feit dat enkele grote gemeenten (onder andere de gemeenten Rotterdam en Arnhem) aanslagen zeer laat hebben opgelegd. Daarnaast heeft een overboeking van f 0,8 mln. plaatsgevonden naar het ministerie van OC&W in verband met de onroerende zaakbelasting voor de museapanden.

01.13 Uitgaven Bureau Schade-afwikkeling

Verplichtingen en uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	6 194	+ 531	+ 22	6 747	+ 553

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn de uitgaven uit hoofde van de aansprakelijkheid voor personenschade en schade aan 's Rijkswagenpark toegenomen. Hieraan ligt een stijging van het aantal kleine cascochades ten grondslag, alsmede een stijging van de gemiddelde schadelast terzake van de aansprakelijkheid voor personen- en zaakschade.

Volume- en prestatiegegevens

Bureaunkosten

Uit onderstaande tabel 1 blijkt dat Bureau Schade-afwikkeling in 1996 ruimschoots kostendekkend is geweest. Het positieve resultaat is enerzijds het gevolg van goed kostenbeheer en anderzijds van een stijging van de ontvangsten van verrichte werkzaamheden (zie ook ontvangsten-artikel 01.08).

Tabel 1. Baten/lastenoverzicht van de bureaunkosten (bedragen x f 1000)

	1992	1993	1994	1995	1996
Totaal bruto bureaunkosten	2 929	3 164	3 065	2 933	2 903
Totaal verhaalde bureaunkosten	2 594	2 917	2 938	2 926	3 161
Netto bureaunkosten	- 335	- 247	- 127	- 7	+ 258

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat de bureaunkosten betrekking hebben op personele en materiële uitgaven die op uitgavenartikel 01.01 worden verantwoord.

Verhaalsresultaat

Door het Bureau Schade-afwikkeling wordt schade verhaald ten behoeve van overheidsorganen, het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (Abp) en slachtoffers/ambtenaren. Het totaal van de verhaalde schade is in onderstaande tabel 2 samengevat.

Tabel 2. Verhaalde schade (x f 1000)

	1992	1993	1994	1995	1996
Verhaald ten behoeve van overheidsorganen en het ABP	40 302	27 255	36 191	33 711	33 992

Motorrijtuigen

In onderstaande tabel 3 wordt een overzicht gegeven van het aantal motorrijtuigen en aantallen schademeldingen.

Tabel 3. Schademeldingen aan rijksmotorrijtuigen

	1992	1993	1994	1995	1996
Motorrijtuigenpark	11 401	11 166	7 439	7 177	7 171
Daling t.o.v. voorgaande jaar in %	9.1	2.1	33.3	3.6	0.1
Schademeldingen:					
Schades dienstauto's	1 984	2 150	2 800	2 877	3 378
Schades derden	1 730	1 654	578	475	453
Totaal	3 714	3 804	3 378	3 383	3 831
Schadefrequentie (in %)	32.6	34.1	45.4	47.1	53.4

Tabel 3 toont dat de omvang van het wagenpark in 1996 nagenoeg gelijk is gebleven ten opzichte van 1995. Ondanks het gelijkblijvende wagenpark is wel een stijging van de schadefrequentie gerealiseerd, hetgeen met name werd veroorzaakt door een stijging van het aantal gemelde kleine cascochades aan het eigen wagenpark. De stijging van de netto-schadelast blijft in 1996 echter beperkt, als gevolg van een lichte daling van de gemiddelde schadelast van de casco-eigen chades.

01.14 Diverse uitgaven

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Door bijzondere omstandigheden verloren gegaan rijksgeld	0	+ 600	+ 175	775	+ 775
Diverse uitgaven	162	+ 1 206	- 165	1 203	+ 1 041
	162	+ 1 806	+ 10	1 978	+ 1 816

Voor een toelichting op de verplichting wordt verwezen naar de toelichting bij de uitgaven.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Door bijzondere omstandigheden verloren gegaan rijksgeld	0	+ 600	+ 175	775	+ 775
Diverse uitgaven	164	+ 1 206	- 30	1 340	+ 1 176
	164	+ 1 806	+ 145	2 115	+ 1 951

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie wordt met name veroorzaakt door een mutatie bij 2e suppletore begroting in verband met uitgaven voor een landbouwproject in Georgië en Armenië (f 2,4 mln. waarvan f 1,2 mln. voor rekening van Ontwikkelingsamenwerking).

Daarnaast is bij 2e suppletore begroting de raming voor verloren gegaan rijks­geld verhoogd met f 0,6 mln. Het betreft hier onterechte belasting­teruggaven die niet teruggevorderd kunnen worden.

02.01 Muntwezen

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Kosten grondstoffen	7 998	+ 7 825	- 2 053	13 770	+ 5 772
Overige kosten	3 609	+ 3 188	+ 884	7 681	+ 4 072
Muntmuseum	490	+ 85	+ 21	596	+ 106
Totaal	12 097	+ 11 098	- 1 148	22 047	+ 9 950

Voor een toelichting op de verplichtingen wordt verwezen naar de toelichting bij de uitgaven.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Kosten grondstoffen	7 998	+ 7 825	- 1 711	14 112	+ 6 114
Overige kosten	3 609	+ 3 188	- 350	6 447	+ 2 838
Muntmuseum	490	+ 85	+ 21	596	+ 106
Totaal	12 097	+ 11 098	- 2 040	21 155	+ 9 058

Ten laste van dit artikel zijn de uitgaven en verplichtingen verantwoord voor de productie van reguliere en bijzondere munten. In 1996 zijn 107 mln. reguliere munten geproduceerd. Voor de reguliere munten werd circa f 9,5 mln. aan uitgaven gedaan (met name grondstoffen en muntloon). De uitgaven ten behoeve van bijzondere munten (circa f 11,1 mln.) hebben betrekking op de Jan Steen f 10,- munt (zie ook 2e suppletore begroting). Afwijkingen tussen verplichtingen- en uitgaven-realisaties worden veroorzaakt door overlopende betalingsverplichtingen van 1995 naar 1996 en 1996 naar 1997.

Volume- en prestatiegegevens

In onderstaande overzichten wordt het voorraadverloop in 1996 en de productie van Nederlandse munten in 1993 t/m 1996 weergegeven.

Voorraadverloop Muntdepot in 1996 (aantallen x 1000)

	Begin voorraad	Pro- ductie	In circulatie (per saldo)	Verschrotting	Eind- voorraad
vijfgulden	27 223	150	2 870	15	24 488
rijksdaalder	17 351	150	160	8 022	9 319
gulden	37 459	6 500	6 813	164	36 982
kwartje	32 453	24 840	17 550	132	39 611
dubbeltje	36 467	35 200	39 965	111	31 591
stuiver	15 317	39 903	35 793	169	19 258
	166 270	106 743	103 151	8 613	161 249
vijftiggulden	3	–	38	39	2
tiengulden	3	1 559	1 508	35	19
setjes	–	132	96	–	36

De voorraden in het Muntdepot bestaan uit de muntvoorraad bij DNB en de muntvoorraad bij De Nederlandse Munt N.V. (DNM). Uit bovenstaande tabel blijkt dat de productie (107 mln. stuks) licht hoger was dan de muntvraag (103 mln. stuks). Niettemin is de totale muntvoorraad gedaald als gevolg van de vernietiging van 8 mln. rijksdaalders, waarvan overvoorraad bestond. Het hierbij vrij gekomen nikkel wordt opnieuw voor productie van andere denominaties aangewend.

Productie munten 1993–1996 (aantallen x 1000)

	1993	1994	1995	1996
50 gulden	0	606	703	0
10 gulden	0	2 061	1 528	1 559
5 gulden	5 504	493	499	282
rijksdaalder	494	523	249	282
gulden	15 114	16 596	12 599	6 632
kwartje	15 104	1 653	30 339	24 972
dubbeltje	30 104	25 693	35 099	35 332
stuiver	40 104	19 893	99	40 035
Totaal	106 424	67 518	81 115	109 094
dukaten	21	14	26	45

De productie van bijzondere en reguliere (incl. setjes) munten is in 1996 uitgekomen op 109 mln. stuks. De reguliere productie betrof hoofdzakelijk de lage denominaties. De productie van f 10,- munten had betrekking op de Jan Steenmunt.

02.03 Garanties en waarborgen binnenland*Uitgaven***Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)**

	Begr.	1e Suppl.	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
	0	+ 7 000	7 000	+ 7 000

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en realisatie betreft een in 1995 afgegeven garantie van jaarlijks maximaal f 7 mln. ter dekking van verliesresultaten van Hippo Toto BV (periode 1995 t/m 1997).

02.07 Regeling Bijzondere Financiering

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
AA-kredieten	150 000	+ 85 000	+ 20 500	255 500	+ 105 500
B-kredieten	25 000	+ 15 000	- 20 500	19 500	- 5 500
Totaal	175 000	+ 100 000	0	275 000	+ 100 000

Bij 2e suppletore begroting is het garantieplafond met f 100 mln. verhoogd tot f 275 mln.

Volume- en prestatiegegevens

Onderstaande tabel geeft een meerjarig overzicht van aantallen en omvang van garanties die onder de regeling BF zijn afgegeven. Het doel is inzicht te geven in het gebruik van de regeling.

Aan bedrijven verleende kredieten naar omvang (bedragen x f 1 mln.)

	1992		1993		1994		1995		1996	
	bedrag	aantal	bedrag	aantal	bedrag	aantal	bedrag	aantal	bedrag	aantal
f 1-5 mln	64,8	23	59,8	18	62,1	18	53,2	16	83,1	21
f 5-10 mln	53,0	7	69,4	9	105,0	13	63,4	7	77,0	9
≥ f 10 mln	104,0	3	179,1	8	150,1	8	189,5	8	149,8	9
Totaal	221,8	33	308,3	35	317,2	39	306,1	31	309,9	39
Risico NIB	25,8		33,3		42,2		31,1		34,9	
Risico Staat	196,0		275,0		275,0		275,0		275,0	

Uit het overzicht blijkt dat de gemiddelde kredietomvang is afgenomen ten op zichte van 1995 tot zo'n f 8 mln. (1995: f 10 mln.). Het totaal aantal verstrekte kredieten is toegenomen. Het totaalbedrag aan verstrekte kredieten blijft derhalve op een gelijk niveau.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
AA-kredieten	74 000	- 35 000	- 13 482	25 518	- 48 482
B-kredieten	13 000	- 9 830	- 424	2 746	- 10 254
Totaal	87 000	- 44 830	- 13 906	28 264	- 58 736

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie heeft met name te maken met de aanhoudend gunstige conjunctuur en de afwezigheid van bedrijven met een hoog uitstaand obligo, die in financiële problemen zijn gekomen.

Individuele dossiers kunnen de BF-uitgaven in belangrijke mate bepalen, waardoor de uitgaven jaarlijks fluctueren. Onderstaand is de meerjarige ontwikkeling van deze uitgaven weergegeven.

Meerjarige ontwikkeling uitgaven BF (x f 1 mln.)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Uitgaven	63,0	50,9	86,9	62,5	14,5	28,3

02.08 Garantierегeling Particuliere Participatiemaatschappijen*Uitgaven***Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)**

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	5 400	+ 10 000	- 717	14 683	+ 9 283

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en realisatie wordt veroorzaakt door een zowel in aantal als in omvang hoger aantal verliesdeclaraties op participatieportefeuilles dan was begroot.

Bij Vermoedelijke uitkomsten is reeds een overschrijding gemeld van f 8,6 mln.

(x f 1 mln.)	1993	1994	1995	1996
Uitstaand risico ultimo	150,8	88,6	79,0	53,8
Uitgaven	29,3	21,3	10,2	14,7

Vanaf 1992 worden geen nieuwe verplichtingen meer aangegaan door Financiën, omdat vanaf die datum de budgettaire verantwoordelijkheid voor de regeling is overgedragen aan het ministerie van Economische Zaken. Om deze reden daalt het uitstaand risico, hetgeen op termijn eveneens een daling van de uitgaven met zich meebrengt.

02.09 Kosten betalingsverkeer rijksoverheid*Verplichtingen en uitgaven***Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)**

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	16 400	- 15 150	- 154	1 096	- 15 304

Voor de afwikkeling van het betalingsverkeer van het Rijk brengen de Postbank en de BankGiroCentrale (BGC) kosten in rekening. De terzake gemaakte afspraken liggen vast in een tweetal kaderovereenkomsten, welke zijn verlengd onder substantieel gewijzigde voorwaarden. Tot en met 1995 werden aan Financiën zowel rente als kosten voor het maatwerk in rekening gebracht. De nieuwe kaderovereenkomsten die tot ultimo 1997 lopen, voorzien in het wegvallen van de rente, in plaats waarvan Financiën bij de Postbank en de BGC saldi aanhoudt. Voorts zijn de kosten van het maatwerk verlaagd tot f 1,1 mln., hetgeen tevens de gerealiseerde uitgaven bepaalt.

03.04 Deelnemingen in het kapitaal van multilaterale ontwikkelingsbanken

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
Deeln. in het kap. van de Intern. Fin. maatschappij	0			+ 922	922	+ 922
Deeln. in het kap. van de Wereldbank	0				0	0
Deeln. in het kap. van het Mult. Agentschap voor Investeringsgar.	0			+ 14	14	+ 14
Deeln. in het kap. van Reg. Ontwikkelingsbanken	8 000		- 8 000	+ 1 507	1 507	- 6 493
Deeln. in speciale fondsen van Regionale Ontwikkelingsbanken	180 000		- 84 068		95 932	- 84 068
Bijdrage in de middelen van de Internationale Ontwikkelings-associatie	0	+ 778 614		+ 85 342	863 956	+ 863 956
	188 000	+ 778 614	- 92 068	+ 87 785	962 331	+ 774 331

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie kan als volgt worden gespecificeerd (x f 1000):

- aangegane betalingsverplichtingen van: de Internationale Ontwikkelings-associatie (IDA) het Afrikaanse Ontwikkelingsfonds (AfDF)	+ 778 614 + 95 932	+ 874 546
- vervallen betalingsverplichtingen van: de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (AfDB) het Aziatische Ontwikkelingsfonds (AsDF)	- 8 000 - 180 000	- 188 000
- positieve bijstellingen van oude verplichtingen: diverse instellingen (w.o. IDA 85 342)	+ 87 785	+ 774 331

De eerste 2 genoemde (beleidsmatige) mutaties zijn in de 1e c.q. 2e suppletore begroting gemeld, de laatste (technische) mutatie is in de slotwet opgenomen.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Deelneming in het kapitaal van de Internationale Financieringsmaatschappij	8 054	+ 19		8 073	+ 19
Deelneming in het kapitaal van de Wereldbank	0			0	0
Deelneming in het kapitaal van het Multilaterale Agentschap voor Investeringsgaranties	0			0	0
Deelneming in het kapitaal van Regionale Ontwikkelingsbanken	2 740	- 716	+ 4	2 028	- 712
Deelneming in speciale fondsen van Regionale Ontwikkelingsbanken	77 714	+ 790		78 504	+ 790
Bijdrage in de middelen van de Internationale Ontwikkelingsassociatie	438 316	+ 12 873	+ 7 188	458 377	+ 20 061
	526 824	+ 12 966	+ 7 192	546 982	+ 20 158

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie kan als volgt gespecificeerd worden (x f 1000):

- aanpassingen van betaalschema's op verzoek van de IDA (+12 873), de AfDF (+790) en de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank, IDB (- 518) als gevolg van een veranderde kasbehoefte, waarbij voor IDA de mutatie tevens een gevolg is van de eerste uitgaven voor IDA-11	+ 13 145
- wisselkoersverschillen ontstaan bij verzilvering van promessen en contante betaling (verschillen tussen de geraamde en werkelijk betaalde koers)	+ 7 013
	+ 20 158

03.05 Garanties inzake deelneming in het kapitaal van multilaterale ontwikkelingsbanken en garantie aan de EIB

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Garantie inzake deeln. in kap. Wereldbank	200 906		+ 358 416	559 322	+ 358 416
Garantie inzake deeln. in kap. MIGA	939		+ 1 675	2 614	+ 1 675

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Garantie inzake deeln. in kap. Reg. Ontwikkelingsbanken	162 039	- 120 000	+ 75 004	117 043	- 44 996
Garantie inzake Overeenkomst van borgtocht met EIB betreffende de overeenkomst van Lomé	0		+ 18 343	18 343	+ 18 343
	363 884	- 120 000	+ 453 438	697 322	+ 333 438

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie kan als volgt gespecificeerd worden (x f 1000):

- aangegane verplichting in verband met verleende garanties aan de EIB in het kader van de overeenkomsten van Lomé-IV	+ 14 920
- vervallen verplichting van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (AfDB), aangezien de onderhandelingen over de vijfde kapitaalverhoging niet in 1996 zijn afgerond (verschuiving naar 1998)	- 120 000
- positieve bijstellingen van oude verplichtingen (diverse instellingen, waaronder Lomé-IV: 3 423)	+ 438 518
	+ 333 438

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Garantie inzake deeln. in kap. Wereldbank	0		0	0	0
Garantie inzake deeln. in kap. MIGA	0		0	0	0
Garantie inzake deeln. in kap. reg. ontwikkelingsbanken	0		0	0	0
Overeenkomst van borgtocht met EIB inzake overeenkomst van Lomé	0	+ 1 349	+ 948	2 297	+ 2 297
	0	+ 1 349	+ 948	2 297	+ 2 297

De mutatie betreft betalingen aan de Europese Investeringsbank (EIB) in verband met de garantie van de Staat op kredietverlening van de bank aan de Afrikaanse, Caraïbische en Stille Zuidzeelanden (ACP-landen) en de landen en gebieden overzee (LGO), vallende onder de overeenkomst van Lomé.

De betalingen hebben voornamelijk betrekking op het invoeren van garanties inzake leningen aan Nigeria en Zaïre.

Ontvangsten terzake van EIB-Lomé worden verantwoord op ontvangstenartikel 03.05 (diverse ontvangsten financiën buitenland).

De Lomé-overeenkomsten vormen het raamwerk van de ontwikkelings-samenwerking tussen de Europese Unie en een tiental staten in het betreffende gebied. De overeenkomsten omvatten onder meer commerciële, industriële, financiële en technische samenwerking en verwijzen naar de naam van de hoofdstad van Togo, waar de ondertekening van de eerste overeenkomst in 1975 plaatsvond.

03.07 Garanties aan De Nederlandsche Bank

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Overeenkomst Staat-DNB inzake deelneming in IMF	0	+ 601 345	601 345	+ 601 345
Overeenkomst Staat-DNB inzake Iran	0		0	0
Overeenkomst Staat-DNB inzake leningen BIB	0		0	0
	0	+ 601 345	601 345	+ 601 345

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie heeft betrekking op positieve bijstellingen van oude verplichtingen, die op grond van de regelgeving als aangegane verplichtingen moeten worden beschouwd.

03.08 Kredieten EU-betalingsbalanssteun aan lidstaten

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	0	+ 55 268	55 268	+ 55 268

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie heeft betrekking op positieve bijstellingen van oude verplichtingen, die op grond van de regelgeving als aangegane verplichtingen moeten worden beschouwd.

03.10 Exportkredietverzekering

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Kostenverg. NCM	35 700	+ 300	- 5 810	30 190	- 5 510
Garantieverbindingen	24 964 300		- 16 122 300	8 842 000	- 16 122 300
	25 000 000	+ 300	- 16 128 110	8 872 190	- 16 127 810

De in 1996 afgegeven garanties onder de exportkredietverzekering zijn ruim onder de verplichtingenraming van f 25 mld. gebleven. Zoals bekend fluctueert het aantal afgegeven garanties jaarlijks sterk, afhankelijk van het al dan niet afgeven van majeure dekkingstoezeggingen. Op basis van ervaringscijfers uit het verleden is enige indicatie te halen, waarbij het maximum ongeveer bij f 25 mld. ligt. Met een verplichtingenplafond van f 25 mld. kan flexibel op marktontwikkelingen worden ingesprongen onder meer bij het (onverwacht) afsluiten van genoemde omvangrijke transacties.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
Kostenvergoeding						
NCM	35 700		+ 300	- 5 810	30 190	- 5 510
Schade-uitkeringen	350 000	- 165 000	- 80 000	- 8 632	96 368	- 253 632
	385 700	- 165 000	- 79 700	- 14 442	126 558	- 259 142

De schade-uitkeringen zijn ten opzichte van de oorspronkelijke begroting fors meegevallen ten gevolge van meevallende schades op landen als Argentinië, Algerije, Iran, Rusland en Kenia.

Ontwikkeling verzekeringsresultaat

De uitkomsten met betrekking tot de herverzekering van exportkredieten door de Staat zijn af te lezen uit de hiernavolgende tabel.

Uitkomsten exportkredietverzekering vanaf 1932 (x f 1 mln.)

Tijdvak of jaar	Premies (- vergoe- ding NCM)	Prove- nuen	Totale inkom- sten	Uitge- keerde schaden	Saldo
1932-1987	1 397	1 324	2 721	5 097	- 2 376
1988	- 1	393	392	764	- 372
1989	24	158	182	744	- 562
1990	25	330	355	865	- 510
1991	24	569	593	671	- 78
1992	48	368	416	590	- 174
1993	40	466	506	670	- 164
1994	97	379	476	804	- 328
1995	21	626	647	231	374
1996	34	751	785	96	689
	1 709	5 364	7 073	10 532	- 3 501

Het meerjarige negatieve resultaat is met een nog hoger bedrag dan in 1995 (f 689 mln. ten opzicht van f 374 mln. in 1995) gedaald. Enerzijds vanwege de aanzienlijk hogere provenue-opbrengsten (terugontvangsten uit schuldenlanden) en anderzijds ten gevolge van de relatief lage schades. Er wordt van uitgegaan dat de komende jaren eveneens een positief resultaat zal optreden. Hierbij moet er wel mee rekening gehouden worden dat onzekere externe ontwikkelingen (zoals politieke en/of economische situatie van een land en algemene conjuncturele ontwikkelingen) het resultaat kunnen beïnvloeden.

03.11 Wet Herverzekering Investerings

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	250 000	+ 250 000	- 256 000	244 000	- 6 000

Vanaf 1994 is het beroep op de Wet Herverzekering Investerings sterk toegenomen. Oorzaken hiervan betreffen onder meer de in de afgelopen jaren verruimde mogelijkheden voor dekking en de grote bekendheid bij het bedrijfsleven. Vanwege het feit dat de resterende ruimte onder het garantiëplafond onvoldoende bleek om de potentiële dekkingsaanvragen te honoreren, is het garantiëplafond bij 2e suppletore begroting opgehoogd met f 250 mln. De ophoging is uiteindelijk niet nodig gebleken, aangezien een vrij omvangrijke transactie niet meer vóór het einde van het jaar kon worden afgehandeld. De behandeling van die aanvraag van ruim f 200 mln. is voortgezet in 1997.

Het cumulatief resultaat sedert invoering van de WHI (1969) vertoont een per saldo positief resultaat van f 10 mln. In 1996 zijn, net als voorgaande jaren, geen schades opgetreden.

03.13 Deelneming in het kapitaal van Europese banken

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
EIB	0	+ 7 371	+ 872	8 243	+ 8 243
EBRD	0		+ 207	207	+ 207
	0	+ 7 371	+ 1 079	8 450	+ 8 450

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie kan als volgt gespecificeerd worden (x f 1000):

- waardehandhavingsregeling kapitaal EIB: als gevolg van de depreciatie van de gulden ten opzichte van de ECU is een bedrag bijgestort om de feitelijke waarde van het Nederlandse aandeel in het kapitaal van de EIB te laten overeenstemmen met de boekwaarde van het aandeel in ECU's; de bijbehorende verplichtingsmutatie bedraagt	+ 7 371
- positieve bijstellingen van oude verplichtingen	+ 1 079
	<hr/>
	+ 8 450

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
EIB	10 922	+ 7 775	18 697	+ 7 775
EBRD	10 218	+ 278	10 496	+ 278
	21 140	+ 8 053	29 193	+ 8 053

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie betreft de betaling van f 7,4 mln. aan de EIB in verband met de waarde-handhavingsregeling (zie de verplichtingtoelichting) en wisselkoersverschillen (f 0,7 mln.) tussen de in de begroting geraamde ECU-koers en de feitelijke gerealiseerde koers bij betaling (EIB f 0,4 mln. en EBRD f 0,3 mln.)

03.14 Garantie inzake deelneming in het kapitaal van Europese banken

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
EIB	0	+ 193 282	193 282	+ 193 282
EBRD	0	+ 11 875	11 875	+ 11 875
	0	+ 205 157	205 157	+ 205 157

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie heeft betrekking op positieve bijstellingen van oude verplichtingen, die op grond van de regelgeving als aangegane verplichtingen moeten worden beschouwd.

Als gevolg van de koersstijging van de SDR in 1996 worden de oude verplichtingen (ultimo 1995) ten behoeve van de vaststelling van de lopende verplichtingen in de saldibalans ultimo 1996 tegen een hogere koers gewaardeerd.

04.01 Personeel en materieel Belastingdienst

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
ambtelijk pers.	2 137 791	+ 87 075	- 24 802	- 36 269	2 163 795	+ 26 004
ov.pers.uitgaven	16 463		+ 18 537	+ 9 521	44 521	+ 28 058
materieel	998 255	+ 100 541	- 968	+ 68 842	1 166 670	+ 168 415
Totaal	3 152 509	+ 187 616	- 7 233	+ 42 094	3 374 986	+ 222 477

Voor de toelichting op de verplichtingen wordt verwezen naar de toelichting op de uitgaven.

Het verschil tussen de realisaties van de verplichtingen en de uitgaven is met name ontstaan doordat verplichtingen zijn aangegaan voor de

aanschaf van automatiseringsapparatuur en grote bestellingen van drukwerk (formulieren en dergelijke). Deze verplichtingen hebben nog niet tot betalingen geleid. Deze betalingen zullen plaatsvinden in 1997.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
ambt.pers.	2 137 791	+ 87 075	- 24 802	- 36 269	2 163 795	+ 26 004
ov.pers.uitgaven	16 463		+ 18 537	+ 9 521	44 521	+ 28 058
materieel	998 255	+ 100 541	- 968	+ 44 113	1 141 941	+ 143 686
Totaal	3 152 509	+ 187 616	- 7 233	+ 17 365	3 350 257	+ 197 748

De voornaamste verschillen tussen de oorspronkelijke begroting en realisatie zijn hieronder gespecificeerd (x f 1000):

- Fraudebestrijdingsplan; in het kader van maatregelen ter intensivering van bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de belasting- en douane-wetgeving zijn bij 1e suppletore begroting middelen toegevoegd. Het betreft onder andere extra inzet (en aanstellen) van personeel en de aanschaf van een container-scanner voor Rotterdam. Bij 2e suppletore begroting zijn extra middelen toegevoegd om een aantal geplande huisvestings- en automatiseringsprojecten te versnellen waardoor financiële ruimte gecreëerd is om in 1997 een tweede containerscanner voor Schiphol aan te kunnen schaffen. + 90 800
- Uitvoering fiscale wetsvoorstellen: mutatie bij 1e suppletore begroting in verband met kosten voor fiscale maatregelen zoals afdrachtskorting personeel, automatische incasso MRB, negatieve voorlopig aanslag in plaats van vermindering van L.B., uitbreiding bezwaar en beroep, persoonsgebonden budgetten, afschrijving startende ondernemers en fiscaal procesrecht, uitvoering vermogenstoets in de Inviduele Huursubsidie, invoering Houderschapsbelasting voor vrachtwagens, wijziging loon- en inkomstenbelasting en wijziging regeling Eurovignetten + 71 300
- Huisvesting; in verband met voorgenomen investeringen en huren is bij 2e suppletore begroting f 66,8 mln. overgeboekt naar VROM/RGD - 66 762
- Loon- en prijsbijstelling; hierin is begrepen de loonbijstelling die naar dit artikel is overgeboekt, alsmede de extra personele uitgave als gevolg van de (nieuwe) CAO in 1996 (beide bij 1e suppletore begroting) en de prijsbijstelling die als kabinetsbijdrage via 01.04 naar dit artikel is overgeboekt (bij 2e suppletore begroting). + 34 434
- Hogere uitgaven bij 1e en 2e suppletore begroting in verband met technische bijstand aan Suriname en de Nederlandse Antillen.
Hier tegenover staan hogere ontvangsten (zie ontvangsten artikel 04.27). + 25 000

- De eindejaarsmarge (1e suppletore begroting) heeft betrekking op middelen die niet in 1995 maar in 1996 tot betaling zijn gekomen. Het betreft met name uitgaven voor de WOZ. + 21 500
- Door stijgende exploitatielasten en een grotere inhuur van externen dan waarmee vooraf rekening was gehouden, werden hogere automatiserings- uitgaven gerealiseerd (slotwet). + 17 254
- Verder zijn bij 1e en 2e suppletore begroting mutaties aangebracht naar aanleiding van overboekingen en desalderingen.
Voor de specifieke mutaties wordt verwezen naar genoemde begrotingen. + 4 111

Een deel van de uitgaven ambtelijk personeel is bij 2e suppletore begroting naar overige personele uitgaven (met name uitzendkrachten) overgeheveld in het kader van de nagestreefde flexibiliteit op het gebied van personeelsbeleid. Er is in 1996 meer gebruik gemaakt van uitzendkrachten omdat de instroom van personeel voor nieuwe fiscale wetsvoorstellen, de fraudebestrijdingsnota en dergelijke langzamer ging dan verondersteld. Het betreft hier een tijdelijke situatie. De verwachting voor 1997 is dat de nagestreefde instroom van nieuw personeel wordt gerealiseerd.

Daarnaast heeft bij slotwet een verschuiving van personeel naar materieel plaatsgevonden, vanwege met name het achterblijven van de vervanging van het inhuren van extern personeel door intern personeel bij het Belastingdienst Automatiseringscentrum (BAC). Hierdoor was meer extern personeel nodig dan vooraf was verwacht.

Materiële uitgaven naar cluster (x f 1000)

	1994	1995	1996 raming	1996 realisatie
Huisvesting	59 056	71 854	107 538	76 346
Bureaukosten	57 898	57 875	60 793	54 914
Communicatie	131 639	149 409	139 890	169 321
Reis- en verblijfkosten	62 311	63 184	68 255	65 347
Personeelsontwikkeling	35 963	40 133	49 892	50 354
Bedrijfsmiddelen	68 687	67 402	57 817	90 420
Automatisering	396 363	437 248	418 660	512 430
Overig	46 476	81 346	95 410	122 809
	858 393	968 451	998 255	1 141 941

Op clusterniveau is bij twee clusters sprake van een gelijkmatig verloop in de tijd (reis- en verblijfkosten en personeelsontwikkeling). Bij de overige clusters is een afwijking tussen raming 1996 en realisatie 1996. Het verschil bij het cluster huisvesting tussen raming 1996 en realisatie 1996 heeft enerzijds te maken met de overboeking naar de RGD en anderzijds met het realiseren van meer prioritaire projecten. De afwijking bij bureaukosten heeft te maken met lagere uitgaven drukwerk. Het verschil bij communicatie wordt met name veroorzaakt door de stijging portokosten en stijging kosten betalingsverkeer.

Het verschil bij de bedrijfsmiddelen tussen raming 1996 en realisatie 1996 wordt veroorzaakt door hogere aanschaf en meer uitgaven aan exploitatie bedrijfsmiddelen (onder andere werktuigen, meubilair, containerscanner en auto's). Het verschil bij automatisering komt enerzijds door het vervroegen van projecten om zo financiële ruimte te creëren in 1997 voor een tweede containerscanner en anderzijds door aanpassing van systemen om nieuwe fiscale maatregelen aan te kunnen.

Anderzijds wordt het verschil veroorzaakt doordat de vervanging bij het BAC van de inhuur extern personeel door intern personeel minder soepel is verlopen dan verwacht. Hierdoor moest meer gebruik worden gemaakt van extern personeel dan vooraf was verwacht. Het inhuren van extern (automatiserings-)personeel wordt niet bij personele uitgaven verantwoord maar bij de automatiserings-uitgaven.

De afwijking bij overig is het gevolg van een stijging van met name de uitgaven in verband met de Wet Waardering Onroerende Zaken.

04.03 Bijdragen en staatsprijs betreffende fiscale zaken

Verplichtingen en uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Staatsprijs voor fiscaal-wetenschappelijke publicaties	0	+ 6	6	+ 6
Internationaal Belasting Documentatie Bureau te Amsterdam	3		3	0
Internationale Douaneraad	475	- 119	356	- 119
	478	- 113	365	- 113

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie wordt met name verklaard door een onderuitputting bij de uitgaven voor de Internationale Douaneraad. Door het uitblijven van incidentele bijdragen aan bijzondere projecten zijn de uitgaven uiteindelijk achtergebleven bij de raming.

04.05 Uitgaven heffings- en invorderingsrente

Verplichtingen en uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
Heffingsrente	626 200	- 76 200	- 72 867	477 133	- 149 067
Invord.rente	252 100	- 22 100	- 56 873	173 127	- 78 973
Totaal	878 300	- 98 300	- 129 740	650 260	- 228 040

Door maatregelen van de Belastingdienst om de doorlooptijden van de afhandelingen van aangiften te versnellen, is de rentedragende periode beperkt. Dit en de lage rentestand heeft invloed gehad op de hoogte van de uitgaven. Verder was bij de raming verwacht dat in 1996 de terugbetalingen (incl. een eventuele rente-component) als gevolg van de ontorechte heffing van wijnaccijns zouden worden gerealiseerd. Deze terugbetalingen zullen naar verwachting in 1997 worden gedaan; waarbij ondertussen is gebleken dat hierover geen heffings- of invorderingsrente behoeft te worden vergoed.

04.06 Garantie procesrisico's

Verplichtingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
250	+ 412	662	+ 412

Door het karakter van de regeling, een garantieregeling, zijn de uitgaven afhankelijk van het resultaat van de juridische procedure. Omdat niet iedere procedure tot uitbetaling komt, maar de garantie er wel dient te zijn, zijn de verplichtingen hoger dan de uitgaven.

In 1996 is onder curatoren extra bekendheid gegeven aan deze regeling. Als gevolg daarvan trad een sterke stijging op in de verleende garanties.

Uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
100	- 79	21	- 79

Reeds enkele jaren loopt de realisatie van de uitgaven achter bij de begroting. Reden hiervoor is dat moeilijk is in te schatten welke verplichtingen tot betaling zullen leiden.

04.08 Vergoeding proceskosten

Verplichtingen en uitgaven

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
6 500	- 1 500	- 1 155	3 845	- 2 655

Dit artikel heeft betrekking op rechtszaken waarin de rechter de fiscus in het ongelijk stelt. Voor deze zaken dient de fiscus de proceskosten van de gerechtelijke procedure te vergoeden. Dit is moeilijk in te schatten. In 1996 is gebleken dat een lager bedrag aan proceskostenvergoeding is toegekend dan geraamd.

Ontvangsten

Niet-belastingontvangsten.

01.04 Afdracht Staatsloterij en Instantloterij

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
Afdracht SENS	139 827	+ 10 000	+ 5 975	+ 7 941	163 743	+ 23 916
Afdracht NIL	8 768		- 800		7 968	- 800
	148 595	+ 10 000	+ 5 175	+ 7 941	171 711	+ 23 116

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie wordt veroorzaakt door een meevallende (voor)afdracht SENS over 1996 ten gevolge van een gunstige omzetonwikkeling bij de Staatsloterij. Op het einde van het jaar heeft het succes van de Oudejaarsloterij aan de hogere afdracht bijgedragen. De afdracht van de Nationale Instantloterij (NIL) is enigszins tegengevallen vanwege een beperkte omzetzaling bij de NIL.

Meerjarige ontwikkeling omzet en afdracht SENS en NIL (x f 1 mln.)

	1993	1994	1995	1996
Omzet SENS	804,1	778,2	859,0	923,0
afdracht SENS cf. jaarrekening	153,8	121,3	156,9	168,7
Kasafdracht SENS	147,2	149,1	140,1	163,7
Kasafdracht NIL		8,4	8,4	8,0
	147,2	157,5	148,5	171,7

De kasafdracht SENS wijkt af van de afdracht conform jaarrekening SENS in verband met de afdrachtsystematiek: voorafdracht van 18,8% van de omzet gedurende het jaar met eindafrekening van resulterend verlies/winst na afloop van het jaar. De omzet van de staatsloterij is de afgelopen jaren sterk gestegen met uitzondering van de «terugval» in 1994 als gevolg van de invoering van de krasloterij. Bijdragen aan deze omzetzijgingen leverden onder meer de introductie van de jackpot (eind 1994) en het succes van de Oudejaarsloterij.

01.05 Ontvangsten uit exploitatie Domeinen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
Verpachting	65 700	+ 5 200	- 3 500	+ 958	68 358	+ 2 658
Erfpacht en opstal	41 200	+ 400	- 700	- 25	40 875	- 325
Verhuring	47 771	+ 34 633	+ 20 974	- 4 843	98 535	+ 50 764
Verkoop zand	22 500		+ 7 500	+ 1 527	31 527	+ 9 027
Vergunningen en overige rechten	21 100		+ 4 400	- 1 546	23 954	+ 2 854
	198 271	+ 40 233	+ 28 674	- 3 929	263 249	+ 64 978

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie wordt als volgt gespecificeerd:

– ontvangsten uit verhuring (+f 50,8 mln.): de hogere ontvangsten vloeien voor f 30,2 mln. voort uit huren die ontvangen zijn van het verzelfstandigde kadaster f 18,3 mln. betreft ontvangen huren van musea en panden van de Informatie Beheer Groep, beide vallend onder de middelenafpraak met het ministerie van OC&W. Verder is de realisatie huren ARBVO panden f 4,3 mln. hoger dan geraamd en zijn de huren vallende onder de middelenafpraak met de RGD f 1,8 mln. hoger. Dit laatste onder andere door de verzelfstanding van de RBB in 1996.

De slotwetmutatie van – f 4,8 mln. betreft de huren van de Informatie Beheer Groep die uiteindelijk niet in 1996 betaald zijn.

– ontvangsten verkoop van zand (+f 9 mln.): dit verschil is het gevolg van gunstige prijsontwikkelingen. Deze prijsontwikkelingen zijn deels autonoom en vloeien deels voort uit een wijziging in het verkoopbeleid. Verkoop vindt nu plaats middels openbare inschrijving.

– verpachting (+f 2,7 mln.): dit verschil is een combinatie van een pachtderving in verband met de hoger dan geraamde verkopen verpachte agrarische domeingronden en een verhoging van de pachtnormen ter uitvoering van het kabinetsstandpunt Heroverweging pachtwetgeving (zie voor nadere toelichting de 1e suppletore begroting).

– vergunningen en overige rechten (+f 2,9 mln.): de raming is op basis van gewijzigde inzichten in het totale contractenbestand bij 2e suppletore begroting verhoogd met f 4,4 mln. Uiteindelijk resteert hiervan een meevaller van f 2,8 mln. Het verschil van f 1,6 mln. is een combinatie van een vermindering van structurele regelingen en een verlaging van de ontvangsten uit verhuring van het jachtgenot. Dit laatste mede door een wijziging van beleid ter zake door het ministerie van LNV.

01.06 Ontvangsten uit verkoop Domeinen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verskil Begr./ Real.
Roerende zaken						
* Defensiezaken	266 500		+ 33 500	– 18 680	281 320	+ 14 820
* Overige overtollige en verbeurd verklaarde zaken	11 000		+ 31 278	– 20 794	21 484	10 484
<i>Subtotaal</i>	277 500		+ 64 778	– 39 474	302 804	+ 25 304
Onroerende zaken						
* Agrarische domeinen	51 000		+ 200 000	+ 13 608	264 608	+ 213 608
* Defensie-objecten	20 000		+ 60 100	+ 6 235	86 335	+ 66 335
* RGD-objecten	146 100	– 67 173	+ 36 142	– 17 400	97 669	– 48 431
* Overige overtollige zaken	45 000	– 2 179	+ 57 886	+ 10 448	111 155	+ 66 155
<i>Subtotaal</i>	262 100	– 69 352	354 128	+ 12 891	559 767	+ 297 667
	539 600	– 69 352	+ 418 906	– 26 583	862 571	+ 322 971

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie wordt als volgt gespecificeerd:

- Agrarische verkopen: het overgrote deel van de meevallende ontvangsten, f 213,6 mln., vloeit voort uit de omvangrijke verkopen agrarische gronden. Dit betrof vooral de verkopen van verpachte

agrarische domeingronden. Gunstige rentetarieven en goede economische vooruitzichten hebben er waarschijnlijk toe bijgedragen dat veel pachters in 1996 tot aankoop van de door hen gepachte domeingronden zijn overgegaan.

- verkopen Defensie-objecten roerend en onroerend: de hogere ontvangsten vloeien voort uit een aantal extra gerealiseerde verkopen, onder andere de verkoop van pantser-rupsvoertuigen aan Egypte en de verkoop van onderzeeboten. Een aantal transacties, waarvan werd verwacht dat zij afgewikkeld zouden kunnen worden in 1996, is doorgeschoven naar 1997. Dit is de verklaring voor de negatieve mutatie bij slotwet.
- overige overtollige en verbeurd verklaarde roerende zaken: de hogere ontvangsten van overige roerende zaken worden met name veroorzaakt door de verrekening van de bij de verzelfstandiging van de Rijksdienst wegverkeer over te dragen zaken; f 20,8 mln. van deze verrekening heeft niet in 1996 plaatsgevonden, zoals oorspronkelijk de bedoeling was, maar is begin 1997 ontvangen.
- verkopen onroerende RGD objecten: de opbrengsten uit verkopen onroerende RGD zaken vallen onder de middelenafpraak met de RGD. De RGD raamt ook de te realiseren bedragen. De raming bij suppletore begrotingen is gecorrigeerd in verband met verschuivingen in meerjarige afstootprogramma's. Uiteindelijk was de realisatie circa f 50 mln. lager dan bij ontwerp-begroting geraamd.
- overige overtollige onroerende zaken: de belangrijkste verschillen betreffen:
 - * f 30 mln. betreft een termijnbetaling in verband met de verkoop van de Maasvlakte;
 - * f 15,1 mln. hoger dan geraamde verkoopopbrengsten van panden waarvan de opbrengst op basis van een middelenafpraak toekomt aan het ministerie van OC&W;
 - * f 5,6 mln. hoger dan geraamde opbrengsten verkopen landbouwgronden met niet agrarische bestemming;
 - * f 3,4 mln. verkopen panden van de Belastingdienst.

01.07 Diverse ontvangsten Domeinen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Overdracht onroerende zaken	100		+ 3 400	- 1 169	2 331	+ 2 231
Rente	1 500		+ 100	+ 3 722	5 322	+ 3 822
Onbeheerde nalatenschappen	100	+ 1 000		+ 185	1 285	+ 1 185
Overige ontvangsten	2 500		+ 5 400	- 166	7 734	+ 5 234
	4 200	+ 1 000	+ 8 900	+ 2 572	16 672	+ 12 472

De meevaller bij het onderdeel rente wordt grotendeels verklaard door een niet geraamde rente-ontvangst van Peru. De mutatie bij het onderdeel overige ontvangsten is reeds toegelicht in de 2e suppletore begroting en betreft onder andere doorberekende kosten van bodemverontreiniging en verhaal van gemaakte beheerskosten. De raming bij het onderdeel overdracht van onroerende zaken was bij 2e suppletore begroting verhoogd met f 3,4 mln. in verband met de overdracht van Defensie-

objecten. Dit is echter slechts voor f 1,6 mln. gerealiseerd. Er is wel f 0,7 mln. meer aan niet-Defensie-objecten overgedragen. Een en ander resulteert in een uiteindelijke meevaller van f 2,2 mln. op dit onderdeel.

01.08 Ontvangsten Bureau Schade-afwikkeling

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
Diverse ontvangsten	1 450	+ 100	+ 65	1 615	+ 165
Ontvangsten verrichte werkzaamheden	2 600	+ 200	+ 360	3 160	+ 560
Ontvangen premies t.b.v. het omslagstelsel	4 450		+ 143	4 593	+ 143
	8 500	+ 300	+ 568	9 368	+ 868

Bureau Schade-afwikkeling (BSA) verhaalt in het kader van het Omslagstelsel schade op de verzekeraars van aansprakelijke derden. De hieruit voortvloeiende ontvangsten vielen, parallel aan de eveneens hogere schadelast, in 1996 hoger uit dan geraamd (artikelonderdeel «diverse ontvangsten»). Zie voor de uitgaven terzake van schades uitgavenartikel 01.13.

De ontvangsten uit hoofde van verhaalswerkzaamheden door BSA vielen hoger uit dan geraamd. Met name in het kader van de dienstverlening ten behoeve van de Verhaalswet ongevallen ambtenaren (Voa) werd meer aan behandelingskosten doorberekend aan opdrachtgevers.

Ten slotte werden door BSA hogere omslagbijdragen geïnd bij de wagenparkbeheerders in het kader van het omslagstelsel. In de omslagbijdrage 1996 is tevens het resultaat van het omslagstelsel over 1994 en 1995 verrekend (f 0,4 mln. t.g.v. de wagenparkbeheerders).

Voor de volume- en prestatiegegevens van Bureau Schade wordt verwezen naar uitgavenartikel 01.13.

01.10 Diverse ontvangsten, kernministerie

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Uitkeringen ingevolge de AAW	300			- 252	48	- 252
Vakopleiding Openbare Financiën	1 030		+ 300	+ 16	1 346	+ 316
Verrichte werkz. kernministerie	2 830		+ 400	+ 544	3 774	+ 944
Overige ontvangsten	1 276	+ 131 000	+ 52 262	+ 1 468	186 006	184 730
	5 436	+ 131 000	+ 52 962	+ 1 776	191 174	+ 185 738

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie kan als volgt verklaard worden:

- de verkoopopbrengst van goud (baren en munten) zoals gemeld bij 1e en 2e suppletore begroting (+ f 180 mln.);
- hogere ontvangsten uit doorberekening van verrichte werkzaamheden door het Facilitair Salaris Bureau (FSB) en doorberekening van cursusgelden (+f 1,3 mln.) waarvan bij 2e suppletore begroting al f 0,7 mln. was gemeld;
- restituties door Postbank en BankGiroCentrale als gevolg van het afsluiten van een nieuw contract betalingsverkeer (f 1,2 mln.) en restituties van voorgefinancierde bedragen uit hoofde van het vervoerplan (f 0,7 mln.).

02.01 Winstuitkering De Nederlandsche Bank

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	1 825 000	+ 225 000	+ 21 051	2 071 051	+ 246 051

De realisatie 1996 is opgebouwd uit de slotuitkering over 1995 en de interimuitkering over 1996.

De winstafracht is in 1996 meegevallen ten opzichte van de ontwerp-begroting 1996 als gevolg van onder andere door DNB gerealiseerde boekwinsten op de beleggingsportefeuille als gevolg van de in 1995 gedaalde kapitaalmarktrentes.

02.02 Rente De Nederlandsche Bank-FMS account

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
	13 090	- 2 800	+ 5 610	+ 2 208	18 108	+ 5 018

De rente-opbrengst over de bij de Federal Reserve Bank aangehouden FMS-account was in 1996 fors hoger dan geraamd. De belangrijkste oorzaak hiervan was een hoger dan geraamd gemiddeld saldo.

02.03 Ontvangsten Muntwezen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Afgeleverde munten (setjes/bijz.munten)	756		+ 12 900	+ 94	13 750	+ 12 994
Afdracht royalty's dukaten	310		+ 200	+ 61	571	+ 261
Opbrengst verkoop metaalschroot		+ 1 300	+ 400	+ 188	1 888	+ 1 888
	1 066	+ 1 300	+ 13 500	+ 343	16 209	+ 15 143

Op het artikelonderdeel afgeleverde munten wordt de nominale waarde verantwoord van de in 1996 per saldo in circulatie gebrachte setjes en bijzondere munten. De realisatie wordt met name bepaald door de in 1996

uitgegeven Jan Steen f 10,-munt. Voor een toelichting op de geproduceerde en in omloop gebrachte aantallen setjes, f 10,- en f 50,- munten wordt verwezen naar de volume- en prestatiegegevens bij uitgavenartikel 02.01 Muntwezen.

Op het artikelonderdeel royalty's dukaten wordt de afdracht verantwoord welke DNM verschuldigd is aan de Staat bij de verkoop van dukaten. In 1996 werden 45 000 dukaten afgezet.

De opbrengst uit hoofde van de verkoop van metaalschroot komt nagenoeg voort uit de verschroting van teruggevloede bijzondere munten.

02.04 Toename munten in circulatie

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	27 750	+ 2 836	30 586	+ 2 836

In 1996 zijn per saldo 103 mln. munten in circulatie gebracht. De nominale waarde hiervan wordt op dit artikel verantwoord. Voor een toelichting op de muntvraag wordt verwezen naar uitgavenartikel 02.01.

02.07 Diverse ontvangsten financiën binnenland

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
(Her)verzekeringen en garanties	1 327	- 192		1 135	- 192
Ontvangsten Agentschap	1 520	- 450	+ 2	1 072	- 448
	2 847	- 642	+ 2	2 207	- 640

De Staat ontvangt een vergoeding van exploitanten van kerninstallaties voor het ter beschikking stellen van openbare middelen in geval van een kernongeval, voor zover de aansprakelijkheid van een exploitant niet elders wordt gedekt of slechts tegen een onredelijke premie te verkrijgen is. De bij 2e suppletore wet gemelde mutatie vloeit voort uit de wijziging van het aansprakelijkheidsbedrag van een van de exploitanten van kerninstallaties, hetgeen voor de Staat leidt tot premiederving van f 0,2 mln.

De ontvangsten van het Agentschap van het Ministerie van Financiën vloeien voort uit tarifiering van de het gebruik van schuldregisters en het beheer van effecten van derden in verband met verpanding van deze effecten aan de Staat. Het gebruik van schuldregisters is in 1996 afgenomen, hetgeen tot lagere ontvangsten heeft geleid.

02.08 Dividend uit staatsdeelnemingen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verskil Begr./ Real.
Nationale Investeringsbank N.V.	9 900	+ 3 000		+ 406	13 306	+ 3 406
Intern. Nederlanden Groep N.V.	2 000			+ 10	2 010	+ 10
N.V. Bank Neder- landse Gemeenten	52 117	+ 3 000	+ 7 535		62 652	+ 10 535
N.V. Hollandsche Signaalapparaten	0				0	0
Kon. Ned. Springstoffenfabriek N.V.	0				0	0
N.V. Haven van Vlis- singen	0			+ 55	55	+ 55
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	200	+ 200		+ 168	568	+ 368
DNM NV	1 183		- 900		283	- 900
Ned. Fin.maatschappij ontw. banken	0			+ 255	255	+ 255
	65 400	+ 6 200	+ 6 635	+ 894	79 129	+ 13 729

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en realisatie wordt met name veroorzaakt door hogere dividenduitkeringen bij de NIB (f 3,4 mln.) en de Bank Nederlandse Gemeenten (f 10,5 mln.) als gevolg van betere winstresultaten.

02.10 Regeling Bijzondere Financiering en Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verskil Begr./Real.
Garantieprovisie BF	9 000		+ 816	9 816	+ 816
Restituties BF	21 000		12 538	33 538	+ 12 538
Restituties PPM		+ 77	+ 24	101	+ 101
	30 000	+ 77	+ 13 378	43 455	+ 13 455

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de meevallende restituties. Deze zijn met name meegevallen doordat een onderneming, waarvan het krediet eerder was afgedekt, eind 1996 dankzij een succesvolle emissie instaat was gecumuleerde achterstanden ter grootte van circa f 10 mln. terug te betalen. De garantieprovisie BF is meegevallen ten gevolge van de ophoging van het garantieplafond naar f 275 mln. (zie uitgavenartikel 02.07).

02.11 Opbrengst verkoop vermogenstitels

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	0	+ 7 500	7 500	+ 7 500

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie betreft de opbrengst van de verkoop van aandelen Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek.

02.12 Rente en aflossing diverse leningen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Lening NIB						
- rente	5 000	+ 61			5 061	+ 61
- aflossing	10 700	+ 11			10 711	+ 11
Lening Postbank						
- rente	88 020	+ 293			88 313	+ 293
Lening NIC						
- rente	1 700	+ 525	- 330	+ 24	1 919	+ 219
- aflossing	3 750		+ 12 999	+ 1	16 750	+ 13 000
Obligatielening ING						
- rente	26 900			- 1	26 899	- 1
Lening SENS	pm					
Lening ROI	pm			+ 229	229	+ 229
	136 070	+ 890	+ 12 669	+ 253	149 882	+ 13 812

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie kan als volgt gespecificeerd worden (x f 1000):

- Achterstallige rentebetaling NIC	+ 525
- Per saldo rentederving en hogere aflossingen ten gevolge van vervroegde aflossing door de NV Nederlands Inkoopcentrum van de aan haar bij verzelfstandiging verstrekte achtergestelde lening van f 15 mln.	+ 12 669
- Overige (technische) mutaties	+ 618
	<hr/>
	+ 13 812

03.03 Ontvangsten Europese Investeringsbank

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	5 175	+ 52	5 227	+ 52

Via de Europese Investeringsbank hebben de EU-lidstaten in 1971 een lening aan Turkije verstrekt. De ontvangsten (rente en aflossing) betreffen het Nederlandse aandeel in de terugbetalingen door Turkije die voor een

deel in dollars luidt. Het verschil tussen de oorspr. begroting en de realisatie betreft een wisselkoersverschil tussen de in de ontwerp-begroting 1996 verwerkte dollarkoers en de feitelijk gerealiseerde koers.

03.05 Diverse ontvangsten financiën buitenland

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Handhaving van de waarde van het door Nederland gestorte aandeel in het kapitaal van de Europese Investeringsbank	0				0	0
Uitkering krachtens de Nederlands-Indonesische Overeenkomst van 7 september 1966 (Trb. 199)	8 000		- 291		7 709	- 291
Van de Europese Investeringsbank (EIB) terugontvangen garantiebetalingen inzake verstrekte leningen aan de Afrikaanse, Caraïbische en Stille Zuidzeelanden (ACP-landen) en de landen en gebieden overzee (LGO) vallende onder de Overeenkomsten van Lomé	0		+ 404	+ 401	805	+ 805
Ontvangsten IDA Special Action Account	683		- 45	- 1	637	- 46
Terugontvangsten EIB Speciale Rekening		+ 80 000	+ 2 668		82 668	+ 82 668
	8 683	+ 80 000	+ 2 736	+ 400	91 819	+ 83 136

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie betreft met name de terugstorting door de EIB van het Nederlandse aandeel op de speciale rekeningen bij de EIB. Op deze rekeningen worden aflossingen en interest van door de EIB beheerde leningen geplaatst die in het verleden uit het Europese Ontwikkelingsfonds verstrekt zijn.

Voor een toelichting op het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie van de overige posten wordt verwezen naar de 2e suppletore begroting.

03.06 Exportkredietverzekering

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
Premies	60 000		+ 10 000	- 6 264	63 736	+ 3 736
Schaderestituties	410 000	+ 110 000	+ 110 000	+ 121 066	751 066	+ 341 066
	470 000	+ 110 000	+ 120 000	+ 114 802	814 802	+ 344 802

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie wordt als volgt gespecificeerd (x f 1000):

- Hogere premieontvangsten aangezien er een aantal polissen met een hoog obligo is uitgereikt	+ 3 736
- Hogere provenueramingen aangezien een groot aantal consolidatielanden (waaronder landen met omvangrijke schuldenregelingen zoals Rusland, Argentinië, Bulgarije, Egypte, Iran, Peru en Polen) beter dan verwacht hun verplichtingen zijn nagekomen	+341 066
	+344 802

03.07 Wet Herverzekering Investerings

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	700	- 280	420	- 280

Voor de WHI wordt jaarlijks een stelpost van premie-ontvangsten geraamd van f 0,7 mln. De premie-opbrengsten vertonen ten opzichte van 1995 een stijgende lijn vanwege het toenemende beroep op de regeling, maar de opbrengsten zijn achtergebleven bij de raming.

04.01 Ontvangsten heffings- en invorderingsrente

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
Heffingsrente	811 250	- 381 250	- 47 234	382 766	- 428 484
Invord.rente	198 750	+ 181 250	- 87 850	292 150	+ 93 400
Totaal	1 010 000	- 200 000	- 135 084	674 916	- 335 084

Door maatregelen van de Belastingdienst om de doorlooptijden van de afhandelingen van aangiften te versnellen, is de rentedragende periode beperkt. Dit en de lage rentestand heeft invloed gehad op de hoogte van de uitgaven. Daarnaast is de onderschrijving mede het effect van de aanscherping van het uitstelbeleid. Hierdoor dienen belastingplichtigen eerder hun aangiften in, waardoor minder rente ontvangen wordt.

04.02 Kosten vervolging

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
	76 900	+ 13 000	+ 20 100	+ 1 726	111 726	+ 34 826

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn uiteindelijk f 34,8 mln. hogere ontvangsten gerealiseerd uit hoofde van het doorberekenen van kosten die de Belastingdienst maakt voor aanmaningen, dwangbevelen, beslagopdrachten en tenuitvoerleggingen.

04.03 Ontvangsten uit verrichte werkzaamheden, Belastingdienst

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
Formulieren en publicaties	900			+ 136	1 036	+ 136
Legesgelden	9 200		+ 50	+ 1 178	10 428	+ 1 228
Inning gemeentelijk zeehavengeld	1 000			+ 105	1 105	+ 105
Sociale Verzekeringsfondsen	503 808		+ 29 800	+ 1 048	534 656	+ 30 848
Motorrijtuigenbelastingen	6 700			+ 434	7 134	+ 434
Bijdrage FIOD aan BFO's	0	+ 2 000		- 897	1 103	+ 1 103
	521 608	+ 2 000	+ 29 850	+ 2 004	555 462	+ 33 854

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie van f 34 mln. wordt voor f 31 mln. verklaard door een nabetaling van de Sociale Verzekeringsfondsen in verband met de loon- en prijsstijgingen over 1995 die op grond van afspraken aan deze fondsen worden doorberekend. De overige f 3 mln. hebben betrekking op de realisatie van de overige artikelonderdelen. In het gerealiseerde bedrag bij het artikelonderdeel formulieren en publicaties zijn de perceptiekosten Verontreinigingsheffing en de administratiekosten Eurovignet opgenomen.

04.04 Bijdrage van de EU in de inningskosten van EU-douanerechten

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
	313 500	+ 36 500	- 14 000	- 9 263	326 737	+ 13 237

De ontvangsten op dit artikel bedragen 10% van de geïnde invoerrechten. De opbrengsten op dit artikel zijn daardoor afhankelijk van de hoogte van de vastgestelde invoerrechten. Nadat de raming bij 1e

suppletore opwaarts was bijgesteld, is bij 2e suppletore begroting in verband met een daling van de vastgestelde invoerrechten (als gevolg van een wijziging in de Europese regelgeving zijn bepaalde invoerrechten in Nederland onder landbouwheffingen komen te vallen) de raming neerwaarts worden bijgesteld. Bij slotwet bleek dat de neerwaartse bijstelling bij 2e suppletore onvoldoende was geweest.

04.27 Diverse ontvangsten Belastingdienst

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
Uitkeringen AAW	4 500			+ 757	5 257	+ 757
Ouderbijdragen Kinderopvang	3 311			+ 301	3 612	+ 301
Overige ontvangsten	2 600	+ 21 200	+ 3 800	+ 151 999	179 599	+ 176 999
	10 411	+ 21 200	+ 3 800	+ 153 057	188 468	+ 178 057

Het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de realisatie heeft grotendeels betrekking op een overboeking van een rekening buiten begrotingsverband naar dit artikel. Het betreft met name ontvangsten uit oude jaren van de periode vóór 1-1-1993.

Daarnaast zijn bij 1e en 2e suppletore begroting extra ontvangsten gerealiseerd van het Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken en het ministerie van Buitenlandse Zaken (Ontwikkelingssamenwerking) in verband met technische bijstand aan de Belastingdienst van Suriname en de Nederlandse Antillen. De daarmee samenhangende hogere uitgaven zijn toegelicht bij uitgavenartikel 04.01.

04.28 Opbrengsten van schikkingen en administratieve boeten

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
Opbrengsten van schikkingen en verbeurdverkl.	4 000		+ 522	4 522	+ 522
Administratieve boeten	67 900	+ 102 100	+ 4 502	174 502	+ 106 602
Totaal	71 900	+ 102 100	+ 5 024	179 024	+ 107 124

Het verschil tussen de begroting en de realisatie is ontstaan doordat in de raming rekening is gehouden met een negatief effect van de invoering van de Houderschapsbelasting op de opbrengsten van de administratieve boeten.

De raming is opwaarts bijgesteld omdat dit negatieve effect kleiner bleek dan verwacht was.

Belastingontvangsten

Algemeen

Ten opzichte van de ontwerp-begroting is er bij de belastingontvangsten in 1996 sprake van een overschrijding van f 4,1 mld. Tabel 1 geeft een samenvattend overzicht.

Tabel 1. Belastingopbrengst 1996 (op kasbasis)¹ (x f 1 mld.)

	Ontwerp- begroting 1996	Realisatie 1996	Verschil
Kostprijsverhogende belastingen ²	80,2	82,5	+ 2,2
– Invoerrechten	3,3	3,3	– 0,0
– Omzetbelasting	45,2	46,5	+ 1,3
– BPM	4,1	4,4	+ 0,2
– Accijnzen	14,8	14,6	– 0,2
– WBM	2,8	2,9	+ 0,1
– Belastingen van rechtsverkeer	4,8	5,3	+ 0,5
– Motorrijtuigenbelasting	4,6	5,0	+ 0,4
– Overig	0,6	0,5	– 0,0
Belastingen op winst, inkomen en vermogen ³	79,6	81,5	+ 1,9
– Inkomstenbelasting	8,0	5,5	– 2,5
– Loonbelasting	43,7	42,5	– 1,2
– Dividendbelasting	2,3	2,3	+ 0,0
– Vennootschapsbelasting	22,0	27,5	+ 5,6
– Vermogensbelasting	1,5	1,4	– 0,1
– Successierechten	1,9	2,0	+ 0,0
– Overig ³	0,3	0,3	+ 0,0
Totaal Generaal	159,9	164,0	+ 4,1

¹ De in deze tabel gepresenteerde cijfers hebben betrekking op de belasting-ontvangsten voor aftrek van de aandelen toekomende aan het Gemeentefonds en het Provinciefonds en de afdrachten aan de Europese Unie. Eveneens voor aftrek van storting aan het FES.

² Inclusief de niet voor de Rijksbegroting relevante belastingsoorten (invoerrechten).

³ Inclusief de «Niet nader toe te rekenen» belastingontvangsten.

Onderstaand wordt per artikel een overzicht gegeven van de mutaties van de belastingsoorten vanaf de ontwerp-begroting 1996.

De mutaties van meer dan f 50 mln. van de respectievelijke suppletore begrotingen (1e, 2e en slotwet) worden nader toegelicht.

Voor een uitgebreide(re) toelichting op deze mutaties wordt verwezen naar de Voorjaarsnota 1996 en 1e suppletore begroting IXB 1996, respectievelijk de Miljoenennota 1997 (Vermeoedelijke Uitkomsten 1996) en 2e suppletore begroting IXB 1996.

De bedragen in de onderstaande tabellen (realisatie-overzichten van de artikelsgewijze toelichtingen) zijn *na* aftrek van de aandelen toekomend aan het Gemeentefonds en het Provinciefonds en de afdrachten aan de Europese Unie en het Fonds Economische Structuurversterking.

De bedragen in de toelichtingen bij de realisatie-overzichten hebben, zoals gebruikelijk, betrekking op de opbrengst voor aftrek van de aandelen toekomend aan het Gemeentefonds en het Provinciefonds en de afdrachten aan de Europese Unie en het Fonds Economische Structuurversterking. Deze bedragen zijn daarmee vergelijkbaar met het overzicht in tabel 1.

Voor nadere informatie over de belastingvorderingen wordt verwezen naar de saldibalans.

04.05 Inkomstenbelasting

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
6 847 176	– 751 258	– 901 509	– 455 969	4 738 440	– 2 108 736

De neerwaartse bijstelling bij de 1e suppletore begroting was het gevolg van de doorwerking van de belastingtegenvaller 1995.

Bij de 2e suppletore begroting is de raming verder neerwaarts aangepast op basis van informatie uit de aanslagontwikkeling, de lagere groei van het winstinkomen van zelfstandigen over oudere jaren en de kasontvangsten.

De realisatie is f 0,5 mld. lager uitgekomen dan de raming bij de Vermoedelijke Uitkomsten. De voornaamste oorzaak betreft de lagere kasontvangsten in 1996 over het belastingjaar 1995.

Uit de aanslagoplegging blijkt dat over dit betreffende belastingjaar zowel bij de particulieren (f 0,2 mld.) als bij de ondernemingen (f 0,2 mld.) de aanslagen bij de ramingen zijn achtergebleven. Bij de *particulieren* blijkt er sprake te zijn van een gemiddeld hogere teruggave, samenhangend met een per saldo iets geringere belastbare grondslag (positieve inkomsten enerzijds en aftrekposten anderzijds). Bij de *ondernemingen* laat de aanslagoplegging, gebaseerd op de aangifte van de belastingplichtige, een daling zien. De achtergrond hiervan moet worden gezocht in een gemiddeld achterblijvend winstinkomen, mogelijk samenhangend met een verschuiving in winstinkomens van de IB-sfeer naar de VpB-sfeer.

04.06 Vermogensbelasting

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
1 292 163	+ 60 101	- 94 444	- 34 696	1 223 124	- 69 039

De opwaartse bijstelling bij de 1e suppletore begroting betrof hoofdzakelijk de doorwerking van de realisatie 1995.

De neerwaartse bijstelling bij de 2e suppletore begroting was een gevolg van de ontwikkeling van de kasontvangsten.

04.07 Vennootschapsbelasting

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
18 867 296	+107 322	+ 1 475 237	+ 2 089 761	22 539 616	+ 3 672 320

De bijstelling bij de 1e suppletore begroting betrof het saldo van een neerwaartse mutatie van de raming voor het overig inkomen en een opwaartse bijstelling van de raming voor de VpB-ontvangsten uit gas.

De bijstelling bij de 2e suppletore begroting was het gevolg van een meevallende ontwikkeling van de aanslagoplegging en kasontvangsten over met name het belastingjaar 1995.

De realisatie is f 2,8 mld. hoger uitgekomen dan de raming bij de Vermoedelijke Uitkomsten. Deze overschrijding heeft betrekking op oudere belastingjaren, belastingjaar 1995, belastingjaar 1996 en het VpB-gas.

De oudere belastingjaren (1994, 1993, en ouder) dragen slechts in geringe mate bij aan de verklaring van deze meevaller. Bij het definitief regelen van met name de grotere aanslagen is een dergelijke afwijking van f 0,1 mld. niet ongebruikelijk.

De gunstiger ontwikkeling in 1995 dan verwacht draagt bij aan de meevaller. Op grond van het fors hogere aanslagniveau tot en met juli was de VpB bij de Miljoenennota reeds aanzienlijk opwaarts bijgesteld. De

laatste maanden van het jaar is gebleken dat met name de verminderingen op de voorlopige aanslagen (onder meer verliescompensaties) sterk zijn afgenomen. Voorts lijkt ook op basis van macro-economische gegevens het winstinkomen voor vennootschappen in 1995 hoger te zijn uitgekomen. Naast de macro-winstontwikkeling is *binnen* de totale winstontwikkeling de verdeling over vennootschappen en zelfstandigen van belang. Naar huidige inzichten lijkt de hogere aanslagoplegging over het belastingjaar 1995 hoofdzakelijk verklaarbaar uit een gunstiger grondslagontwikkeling.

De meevallende ontvangsten over het jaar 1996 zijn verklaarbaar vanuit de systematiek van de aanslagoplegging. Bij de aanslagoplegging over het lopende jaar (hier belastingjaar 1996) heeft de Belastingdienst uiteraard nog niet de beschikking over aangiftegegevens over het actuele winstjaar. Om deze reden is de aanslagoplegging over het lopende jaar voornamelijk gebaseerd op het winstniveau van het voorgaande jaar (belastingjaar 1995). Dit heeft er toe geleid dat de gunstiger aanslagoplegging over 1995 (grondslag en procesversnelling) zich rechtstreeks heeft doorvertaald naar een hogere aanslagoplegging voor belastingjaar 1996. Hierdoor worden de structureel hogere ontvangsten over 1995 en later in het kasjaar 1996 tweemaal in de aanslagoplegging gerealiseerd. Voor belastingjaar 1996 en volgende belastingjaren betekent dit dat de opbrengsten in de tijd naar voren worden gehaald.

Het resterende gedeelte van de overschrijding wordt verklaard door de ontwikkelingen in het VpB-gas. In 1996 is het eerste gedeelte van de Common-Area-baten (Niet-Belasting-Ontvangsten en Vennootschapsbelasting) in de kas ontvangen. Het gedeelte Vennootschapsbelasting is f 0,3 mld. hoger uitgekomen ten opzichte van de Vermoedelijke Uitkomsten. Als gevolg van het ontbreken van overeenstemming tussen de NAM-aandeelhouders en de Staat over de government take op de Common-Area baten, is er meer vennootschapsbelasting binnengekomen dan verwacht. Het resterende gedeelte van de meevaller VpB-gas heeft betrekking op reguliere (niet-Common-Area) gasbaten.

04.08 Loonbelasting

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
37 549 996	- 1 146 204	- 231 817	+ 306 587	36 478 562	- 1 071 434

De bijstelling bij de 1e suppletore begroting was met name het gevolg van de nabetaling aan de sociale fondsen over de loonheffing 1994 en de combinatie van de doorwerking realisatie 1995 enerzijds en het gewijzigde economische beeld anderzijds. De bijstelling bij de 2e suppletore begroting vloeide voort uit een neerwaartse bijstelling van het macro-economische looninkomen als gevolg van de lagere raming voor de contractloonmutatie 1996.

De overschrijding ten opzichte van de Vermoedelijke Uitkomsten bedraagt f 0,4 mld. Ten eerste is het bedrag aan afdrachtskortingen achtergebleven bij de raming. Ten tweede is de Loonbelasting meegevallen als gevolg van een macro-economische ontwikkelingen: de werkgelegenheid en de contractloonstijging zijn sterker gestegen dan geraamd ten tijde van de Macro Economische Verkenning 1997 van het Centraal Planbureau.

04.09 Dividendbelasting

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
1 979 027	- 77 272	+ 30 050	+ 71 941	2 003 746	+ 24 719

De bijstelling bij de 1e suppletore begroting was voornamelijk het gevolg van de doorwerking van de realisatie 1995.

De overschrijding ten opzichte van de Vermoedelijke Uitkomsten hangt samen met een hoger dan verwachte groei van dividenuitkeringen.

04.10 Kansspelbelasting

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
145 959	+ 4 293	+ 16 869	167 121	+ 21 162

04.11 Motorrijtuigenbelasting

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
2 560 000	+ 2 230 000	+ 25 000	+ 185 195	5 000 195	+ 2 440 195

De bijstelling bij de 1e suppletore begroting was grotendeels het gevolg van de gewijzigde systematiek van de voeding van het Infrastructuurfonds (+ f 2,1 mld.). Daarnaast speelt de doorwerking van de realisatie 1995 een rol.

De overschrijding ten opzichte van de raming bij Vermoedelijke Uitkomsten wordt voor de helft verklaard vanuit de meeropbrengsten als gevolg van de invoering van de Houderschapsbelasting. Voor de andere helft is er sprake geweest van een snellere behandeling van bezwaarschriften.

04.12 Accijns van lichte olie

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
4 722 024	+ 571 122	+ 8 586	- 48 610	5 253 122	+ 531 098

De opwaartse bijstelling bij de 1e suppletore begroting betrof vrijwel geheel de gewijzigde systematiek van de voeding van het Infrastructuurfonds (+f 0,6 mld.).

04.13 Accijns van minerale oliën, anders dan lichte olie

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
2 809 660	+ 354 207	+ 8 586	- 22 737	3 149 716	+ 340 056

De opwaartse bijstelling bij de 1e suppletore begroting hing vrijwel geheel samen met de gewijzigde systematiek van de voeding van het Infrastructuurfonds (f 0,4 mld.).

04.14 Wijnaccijns en accijns van mousserende dranken

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
274 746	+ 12 878	- 4 293	- 6 848	276 483	+ 1 737

04.15 Alcoholaccijns

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
764 136	- 21 464	+ 4 293	+ 29 618	776 583	+ 12 447

04.16 Bieraccijns

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
523 734	- 17 172	+ 4 293	+ 14 134	524 989	+ 1 255

04.17 Suikeraccijns

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
0	- 5	- 5	- 5

04.18 Tabaksaccijns

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
2 627 255	- 145 959	+ 48 510	2 529 806	- 97 449

De neerwaartse bijstelling bij de 1e suppletore begroting hing samen met de doorwerking van de realisatie 1995.

04.19 Accijns van alcoholvrije dranken

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	0	- 159	- 159	- 159

04.20 Belasting van personenauto's en motorrijwielen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	3 550 228	- 4 293	- 8 585	+ 214 735	3 752 085	+ 201 857

De overschrijding ten opzichte van de raming bij Vermoedelijke Uitkomsten wordt in belangrijke mate verklaard door de hogere volumina van de autoverkopen.

04.21 Omzetbelasting

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

	Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
	35 023 695	- 115 151	+ 57 231	+1 280 440	36 246 215	+ 1 222 520

De bijstelling bij de 1e suppletore begroting was het saldo van enerzijds een positieve mutatie uit hoofde van de doorwerking realisatie 1995 en anderzijds een negatieve mutatie uit hoofde van macro-economische bijstellingen.

De bijstelling bij de 2e suppletore begroting was het gevolg van een bijstelling van de bestedingen bij de Macro Economische Verkenning 1997 en de ontwikkeling van de kasontvangsten tot en met juli.

Voor de relatief omvangrijke overschrijding ten opzichte van de raming bij Vermoedelijke Uitkomsten zijn verschillende economische ontwikkelingen aan te wijzen en mutaties in het trans-kas-verloop.

De economische oorzaken hebben een verschillende achtergrond. Ten eerste heeft in de tweede helft van 1996 de volumegroei van de consumptieve bestedingen zich op een hoog niveau voorgezet. In de tweede plaats blijkt de samenstelling van de consumptie in 1996 af te wijken van de samenstelling in voorgaande jaren. De volumegroei van de hoogbelaste duurzame consumptiegoederen overtrof in 1996 de groei van de totale consumptie, waardoor de gemiddelde BTW-druk hoger is uitgekomen. In de derde plaats vertoonden de BTW-kasontvangsten gedurende de eerste helft van 1996 een voortdurend achterblijvende ontwikkeling. Op grond van deze realisatiecijfers is destijds, los van de macroprognoses, in de ramingen een neerwaartse bijstelling verwerkt. Deze blijkt thans niet nodig te zijn geweest. Tenslotte hebben in de grondslag op sectoraal niveau enkele meer specifieke ontwikkelingen plaatsgevonden.

Voorts blijkt vanuit het productieproces dat de ontvangsten over het actuele belastingjaar sterk toegenomen zijn, terwijl de ontvangsten over oude jaren afnemen. Dit betekent dat de ontvangsten eerder in de kas gerealiseerd worden.

04.22 Belastingen van rechtsverkeer

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
4 095 427	- 188 888	+ 150 252	+ 456 615	4 513 406	+ 417 979

De opwaartse bijstelling bij de 1e suppletore begroting betrof hoofdzakelijk de doorwerking van de realisatie 1995.

De opwaartse bijstelling bij de 2e suppletore begroting was het gevolg van de verwachte sterkere prijs- en volume-ontwikkeling op de huizenmarkt.

De overschrijding ten opzichte van de raming bij de Vermoedelijke Uitkomsten bedraagt f 0,5 mld. Deze slaat neer bij de Overdrachtsbelasting (f 0,4 mld.) en bij de Kapitaalsbelasting (f 0,1 mld.).

De overschrijding bij de Overdrachtsbelasting kan voor een deel verklaard worden door de ontwikkelingen op de huizenmarkt. Met name de gemiddelde prijs van verkochte woningen heeft zich sterker ontwikkeld. Daarnaast is er evenzeer vanuit de ontwikkelingen in het bedrijfsnonroerendgoed sprake geweest van een sterke omzetting, onder meer tot uiting komend in een verschuiving van de huursector naar de koopsector en toegenomen beleggingen in commercieel vastgoed.

De overschrijding van de Kapitaalsbelasting hangt samen met de toename in nieuw uitgebrachte aandelenvermogens.

04.23 Rechten van successie, van overgang en van schenking

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./Real.
1 635 595	- 115 908	- 8 586	+ 163 266	1 674 367	+ 38 772

De neerwaartse bijstelling bij de 1e suppletore begroting betrof de doorwerking van de realisatie 1995.

De overschrijding ten opzichte van de raming bij de Vermoedelijke Uitkomsten bedraagt f 0,2 mld. Gedeeltelijk was er binnen deze belastingsoort sprake van enkele specifieke meeropbrengsten en een snellere afhandeling van aangiften en gedeeltelijk was er was er over het geheel sprake van een gemiddeld omvangrijker endogene vermogenstoename.

04.24 Overige belastingontvangsten

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Vershil Begr./ Real.
77 272	+ 4 293	- 33 089	48 476	- 28 796

04.25 Belasting op een milieugrondslag

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	2e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
2 434 074	+ 94 444	- 68 686	+ 34 401	2 494 233	+ 60 159

De bijstelling bij de 1e suppletore begroting betrof hoofdzakelijk de doorwerking van de realisatie 1995.

De neerwaartse bijstelling bij de 2e suppletore begroting hing samen met de realisatie van de kasontvangsten tot en met juli.

04.26 Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken en van enkele andere producten

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	1e Suppl.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./Real.
347 725	+ 12 879	- 16 990	343 614	- 4 111

04.29 Belasting op zware motorrijtuigen

Realisatie-overzicht (bedragen x f 1000)

Begr.	3e Suppl. (Slotwet)	Realisatie	Verschil Begr./ Real.
128 787	- 20 744	108 043	- 20 744

Bijlage

1 Gegevens inzake apparaatsuitgaven, bestandsontwikkeling en formatie

kalenderjaar	1992	1993	1994	1995	1996
Apparaatsuitgaven (x 1 mln)	2781	2869	2952	3164	3365
Bestandsontwikkeling (x 1000)	6137	6394	6751	7103	7575
Formatie	29 230	29 280	28 967	28 782	28 427

2 Gegevens inzake ontwikkeling belastingplichtigen/aangiften (aantal x 1000)

kalenderjaar	1992	1993	1994	1995	1996
Bel.plichtigen Inkomstenbelasting	4811	4985	5263	5550	5943
waarvan Particulieren	3769	3854	4126	4403	4701
waarvan Ondernemers ¹	1042	1131	1137	1147	1242
Aangiften Inkomstenbelasting	5628	5910	6008	6252	6631
waarvan Particulieren ²	4702	4790	4797	5001	5537
waarvan Ondernemers ^{1 2}	926	1120	1211	1251	1274
Vermogensbelasting ³	550	630	621	635	602
Bel.plichtigen Vennootschapsbelasting	303	333	365	389	416
Aangiften Vennootschapsbelasting	229	245	259	274	293
Loonbelasting	395	408	422	431	442
Omzetbelasting	628	668	701	733	774

¹ inclusief aan de ondernemer gerelateerde personen

² 1991: geschat

³ verzonden B- en C-biljetten

3 Gegevens inzake heffing

3.1 Opgelegde aanslagen/verwerkte aangiften (x 1000)

kalenderjaar	1992	1993	1994	1995	1996
inkkomstenbelasting					
voorlopige aanslagen	2143	2616	2712	3319	3572
waarvan Particulieren	1269	1455	1435	2043	2255
waarvan Ondernemers ¹	874	1161	1277	1276	1317
definitieve aanslagen	5506	5986	6287	6683	6557
waarvan Particulieren	4564	4875	4927	5337	5336
waarvan Ondernemers ¹	942	1111	1360	1346	1221
correcties op def. aanslagen (in %)	17,2%	17,2%	15,7%	13,0%	10,1%
waarvan Particulieren	17,6%	17,2%	15,6%	12,4%	9,4%
waarvan Ondernemers ¹	15,4%	16,7%	16,1%	15,1%	13,0%
vermogensbelasting					
voorlopige aanslagen	347	382	416	435	455
definitieve aanslagen	579	660	745	746	676
vennootschapsbelasting					
voorlopige aanslagen	213	235	231	235	256
definitieve aanslagen	204	229	275	271	270
correcties op def. aanslagen	16,1%	15,2%	15,9%	15,9%	15,4%
loonbelasting					
aangiften	2442	2616	2716	2835	2867
omzetbelasting					
aangiften	3687	3935	4236	4474	4472
dividendbelasting					
aangiften	45	51	63	63	64
successie, schenking en overgang					
definitieve aanslagen	100	103	110	98	102
Belastingen van rechtsverkeer³					
aangiften	44	45	47	45	48
motorrijtuigenbelasting					
aangiften	19 157	19 423	19 846	20 561	22 616

kalenderjaar	1992	1993	1994	1995	1996
douane					
posten op invoerdocumenten ²		2474	2243	2251	2497
posten op uitvoerdoc./aangiften ²		2491	3215	2281	2259
vervoers- en opslagdocumenten	4786	3716	3429	2543	3402

¹ inclusief aan de ondernemer gerelateerde personen

² vanaf 1993: aangiften

³ Overdrachts-, assurantie- en kapitaalsbelasting

3.2 Gegevens inzake navorderings- en naheffingsaanslagen (aantallen x 1000)

kalenderjaar	1992	1993	1994	1995	1996
inkomstenbelasting					
navorderingsaanslagen	55	58	52	55	52
waarvan Particulieren	31	31	23	29	28
waarvan Ondernemers	24	27	29	26	24
navord.aansl. met verhoging (in %)	39%	38%	32%	25%	23%
waarvan Particulieren	49%	48%	39%	29%	22%
waarvan Ondernemers	26%	25%	26%	21%	25%
vermogensbelasting					
navorderingsaanslagen	4	4	4	3	3
navord.aansl. met verhoging (in %)	29%	23%	20%	19%	17%
vennootschapsbelasting					
navorderingsaanslagen	3	4	4	4	3
navord.aansl. met verhoging (in %)	22%	22%	24%	18%	18%
loonbelasting					
naheffingsaanslagen	383	392	374	369	369
naheff.aansl. met verhoging (in %)	60%	62%	64%	64%	65%
omzetbelasting					
naheffingsaanslagen	493	590	595	609	609
naheff.aansl. met verhoging (in %)		47%	50%	50%	51%
dividendbelasting					
naheffingsaanslagen	1	1	1	2	1
nahef.aansl. met verhoging (in %)	54%	38%	26%	28%	33%
successie, schenking, overgang, rechtsverkeer					
navorderings/naheffingsaanslagen	5	5	7	4	5
nav/nahef.aansl. met verhoging (in %)	27%	27%	32%	14%	11%
motorrijtuigenbelasting					
naheffingsaanslagen	427	375	375	904	1643
douane					
navorderingsaanslagen	3	4	5	3	3

4 Gegevens inzake controle en opsporing (aantallen x 1000)

kalenderjaar	1992	1993	1994	1995	1996
200 grootste ondernemingen					
gerealiseerde controledichtheid	1:1,5	1:1,4	1:1,2	1:0,95	1:1,2
doelstelling controledichtheid	1:1	1:1	1:1	1:1	1:1
economische entiteit					
te controleren entiteiten	675	720	670	700	720
aantal gecontroleerd	97	110	106	146	122
gerealiseerde controledichtheid	1:7	1:6,6	1:6,3	1:4,8	1:6
doelstelling controledichtheid	1:6	1:6	1:6	1:6	1:6

kalenderjaar	1992	1993	1994	1995	1996
200 grootste ondernemingen					
douane					
gereal. % werkstromen Sagitta en invoer vrijst.	7,7%	5,5%	4,8%	5,3%	5,3%
doelstelling % werkstromen Sagitta en inv.vrijst.	≥ 4%	≥ 4%	≥ 4%	≥ 4%	≥ 5%
gereal. % uitvoer aanspraak restitutie	9%	6,7%	6,3%	6,6%	6,6%
gereal. % uitvoer aanspraak teruggaaf	6%	3,6%	5,2%	4,1%	5,4%
doelstelling % uitvoer aanspr. rest.	≥ 5%	≥ 5%	≥ 5%	≥ 5%	≥ 5%
doelstelling % uitvoer aanspr. terugg.	≥ 3%	≥ 3%	≥ 3%	≥ 3%	≥ 3%
FIOD					
Processen verbaal (x 1)	447	424	475	524	422

5 Gegevens inzake dienstverlening

5.1 Gegevens inzake voorrangsposten (aantal x 1000)

kalenderjaar	1992	1993	1994	1995	1996
ingediend vóór 1 april	1649	1815	1909	2174	2148
afgedaan vóór garantiedatum	1639	1810	1898	2135	2140
realisatie afgedaan in %	99,4%	99,7%	99,4%	98,2%	99,6%
doelstelling afgedaan in %	100%	100%	100%	100%	100%

**FINANCIËLE VERANTWOORDING VAN HET MINISTERIE VAN
FINANCIËN (IXB) OVER HET JAAR 1996**

Saldibalans per 31 december 1996 (bedragen x f 1000)

MINISTERIE VAN FINANCIËN (IXB)

DEBET			CREDIT		
OMSCHRIJVING	31-12- 1996	31-12- 1995	OMSCHRIJVING	31-12- 1996	31-12- 1995
1. Uitgaven t.l.v. de begroting 1994		5 637 126	2. Ontvangsten t.g.v. de begroting 1994		128 162 751
Uitgaven t.l.v. de begroting 1995	5 113 537	5 113 537	Ontvangsten t.g.v. de begroting 1995	129 492 594	129 492 594
Uitgaven t.l.v. de begroting 1996	5 151 525		Ontvangsten t.g.v. de begroting 1996	140 723 252	
3. Liquide middelen	826 636	749 552	6. Ontvangsten buiten begrotings- verband	28 132	230 043
4. Rekening-courant RHB	259 147 011	246 380 719			
5. Uitgaven buiten begrotingsverband	5 269	4 454			
7. Openstaande rechten	25 013 055	27 643 745	7a. Tegenrekening openstaande rechten	25 013 055	27 643 745
8. Extra-comptabele vorderingen	9 307 478	9 754 873	8a. Tegenrekening extra-comptabele vorderingen	9 307 478	9 754 873
9a. Tegenrekening extra-comptabele schulden	4 846	37	9. Extra-comptabele schulden	4 846	37
10. Voorschotten	61 258	10 844	10a. Tegenrekening voorschotten	61 258	10 844
11a. Tegenrekening openstaande ver- plichtingen	117 822 307	122 615 590	11. Openstaande verplichtingen	117 822 307	122 615 590
12. Deelnemingen	1 617 285	1 529 651	12a. Tegenrekening deelnemingen	1 617 285	1 529 651
	424 070 207	419 440 128		424 070 207	419 440 128

TOELICHTING BEHORENDE BIJ DE SALDIBALANS PER 31 DECEMBER 1996 VAN HET MINISTERIE VAN FINANCIËN (BEGROTING IXB)

Hieronder worden de saldibalansposten achtereenvolgens toegelicht waarbij de nummering overeenkomt met die van de saldibalans.

De gehanteerde valutakoersen zijn in onderstaand overzicht samengevat.

Valutakoersen (x f 1)

Valuta	ultimo 1996	ultimo 1995
US\$	1,7436	1,6044
ECU	2,1770	2,1086
SDR	2,5030	2,3907
DM	1,1224	1,1192

SPECIFIEKE TOELICHTING PER SALDIBALANSPOST

1. Uitgaven ten laste van de begroting IXB

2. Ontvangsten ten gunste van de begroting IXB

Op deze posten zijn de gerealiseerde uitgaven en ontvangsten van de begrotingsjaren 1995 en 1996 opgenomen.

De uitgaven en ontvangsten 1995 zijn in de slotwet IXB 1995 verwerkt. Na publicatie van de begrotingswet in het Staatsblad vindt verrekening plaats van de uitgaven en ontvangsten met de Rijkshoofdboekhouding (RHB). Deze verrekening had op 31-12-1996 nog niet plaatsgevonden.

De uitgaven en ontvangsten 1996 stemmen overeen met de rekening IXB 1996.

De verschillen tussen de totalen van de uitgaven en ontvangsten voorkomende in de begrotingsstaat (rekening) en de saldibalans worden veroorzaakt door de afrondingsregels, zoals deze zijn voorgeschreven in de begrotingsvoorschriften.

3. Liquide middelen

De post liquide middelen is opgebouwd uit de saldi bij de banken en de contante gelden.

Onderstaand zijn de liquide middelen nader gespecificeerd.

Specificatie van de liquide middelen (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Kernministerie	6 243	11 289
Belastingdienst	816 931	692 212
Gouden munten/baren goud	3 462	46 051
	826 636	749 552

Na overleg met de Algemene Rekenkamer is besloten met ingang van de financiële verantwoording 1996 de rekening-courant inzake de administratie van de gouddepots bij de Bank of Canada en de Federal Reserve Bank of New York binnen de begroting van het ministerie van

Financiën te verantwoorden. Tot die tijd werd de rekening-courant geadministreerd in de verantwoording van de Rijkshoofdboekhouding. De ultimobedragen 1996 en 1995 zijn f 3,5 mln. resp. f 46,1 mln. De daling is een gevolg van de verkoop in 1996 van een partij gouden munten en baren goud.

In verband met de onderlinge vergelijkbaarheid is het genoemde bedrag van f 46,1 mln. (ultimo 1995) in bovenstaand overzicht verwerkt.

4. Rekening-courant RHB

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd.

Specificatie rekening-courant RHB (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Rekening-courant RHB	248 314 463	235 000 238
Overige posten	10 832 548	11 380 481
	259 147 011	246 380 719

Op de rekening-courant wordt de financiële verhouding met de Rijkshoofdboekhouding (RHB) geadministreerd.

Onder «overige posten» zijn onder meer maandverantwoordingen (inclusief aanvullingen) van december 1996 van het Agentschap en de Belastingdienst opgenomen.

In het bedrag ultimo 1995 van de overige posten is in verband met de onderlinge vergelijkbaarheid van de ultimocijfers 1995 en 1996 een bedrag opgenomen van f 46,1 mln. Dit houdt verband met een aanpassing bij de saldibalanspost uitgaven buiten begrotingsverband (zie toelichting saldibalanspost 3).

5. Uitgaven buiten begrotingsverband (= intra-comptabele vorderingen)

Op deze post zijn de vorderingen opgenomen die zijn ontstaan als gevolg van betalingen die door het ministerie ten behoeve van derden zijn verricht. De betaalde bedragen zijn buiten begrotingsverband geboekt en moeten nog met derden worden verrekend.

Uitgaven buiten begrotingsverband (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Uitgaven buiten begrotingsverband	5 269	4 454

De stand ultimo 1996 heeft voornamelijk betrekking op nog door de Belastingdienst, EKI en Domeinen te ontvangen bedragen.

6. Ontvangsten buiten begrotingsverband (= intra-comptabele schulden)

Op deze post zijn de schulden opgenomen die zijn ontstaan als gevolg van ontvangsten die door het ministerie ten behoeve van derden zijn geïnd. De ontvangen bedragen zijn buiten begrotingsverband geboekt en moeten nog met derden worden verrekend.

Ontvangsten buiten begrotingsverband (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Ontvangsten buiten begrotingsverband	28 132	230 043

De stand ultimo 1996 heeft grotendeels betrekking op de loonheffing die in december 1996 op de salarissen is ingehouden (en in januari 1997 aan de Belastingdienst en sociale fondsen is afgedragen), alsmede bedragen die de Belastingdienst en Domeinen nog moeten verrekenen met derden. De daling ten opzichte van 1995 is onder meer het gevolg van de overboeking van ontvangsten van oude jaren van de periode vòòr 1-1-1993 naar de ontvangsten (artikel 04.27).

7. Openstaande rechten

Rechten zijn vorderingen die niet voortvloeien uit met derden te verrekenen begrotingsuitgaven, zoals bij de extra-comptabele vorderingen het geval is, maar op andere wijze zijn ontstaan. Rechten zijn het voorstadium van de ontvangsten.

Onderstaand zijn de rechten nader gespecificeerd. In dit overzicht (en volgende overzichten) zijn eventuele specificaties van posten cursief weergegeven.

Specificatie van de openstaande rechten (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Belastingvorderingen	23 440 254	26 451 975
NIB	6 601	12 824
Vorderingen Domeinen:	1 350 227	905 353
* <i>Defensiegoederen</i>	<i>1 305 270</i>	<i>843 897</i>
* <i>overige goederen</i>	<i>44 957</i>	<i>61 456</i>
Waardehandhavingsregelingen:	161 400	201 814
* <i>Wereldbank</i>	<i>158 299</i>	<i>183 561</i>
* <i>Reg. Ontw.banken en EIB</i>	<i>3 101</i>	<i>18 253</i>
Indonesië	53 985	61 694
Overige rechten	588	10 085
	25 013 055	27 643 745

*Toelichting openstaande rechten**Belastingvorderingen*

De belastingvorderingen betreffen de openstaande invorderingsopdrachten bestaande uit belastingen (hoofdsom), heffingsrenten en boetes.

De belangrijkste vorderingen hebben betrekking op de vennootschapsbelasting (f 11,2 mld.), inkomstenbelasting/ premies volksverzekeringen (f 6,2 mld.), omzetbelasting (f 3,5 mld.) en loonbelasting/premies volksverzekeringen (f 1,8 mld.).

De openstaande rechten zijn voor 64% ontstaan in 1996, voor 15% in 1995, voor 10% in 1994, voor 4% in 1993 en dateren voor 7% van vóór 1993. Het verloop van de belastingvorderingen in 1996 is in onderstaand overzicht samengevat.

Verloop van de belastingvorderingen (x f 1000)

Stand 1-1-1996	26 451 975
In 1996 ontstane rechten	+ 112 746 511
In 1996 verleende verminderingen en negatieve aanslagen	- 67 909 731
Oninbaarlijdingen en kwijtscheldingen	- 1 488 507
Ontvangsten	- 46 359 994
Stand 31-12-1996	23 440 254

Met betrekking tot de invorderbaarheid wordt opgemerkt dat van het totale te vorderen bedrag uiteindelijk een aanzienlijk gedeelte niet inbaar zal zijn.

Het totale openstaande bedrag bestaat voor f 14,5 mld. uit vorderingen waarvan de betalingstermijnen zijn vervallen.

Hiervan bestaat circa 47% uit betwiste rechten, bijvoorbeeld als gevolg van ingediende bezwaarschriften e.d. Ook van de niet-betwiste rechten met een betalingsachterstand, zal een gedeelte niet of moeilijk inbaar zijn, als gevolg van faillissementen, e.d.

NIB

De post «NIB» betreft twee deposito-rekeningen welke worden aangehouden in verband met jegens de NIB ingestelde claims. Voorts betreft deze post de van de NIB te ontvangen bedragen terzake van door de NIB reeds ontvangen rente en aflossing van afgedekte kredieten.

Vorderingen Domeinen

De vorderingen van Domeinen houden voornamelijk verband met verkopen van Defensiegoederen aan diverse landen.

Onder de debiteuren is de vordering op Peru opgenomen. Ultimo 1996 bedraagt de vordering op Peru afgerond f 277 miljoen (ultimo 1995 f 271 miljoen).

Het bedrag van de vordering op Peru is gebaseerd op het betalings-schema dat begin 1994 via de «Club van Parijs» is overeengekomen. Overeenkomstig dit betalingsschema moet Peru de laatste termijn in het jaar 2009 voldoen. De vordering, oorspronkelijk groot f 80 miljoen, is begin jaren tachtig ontstaan uit de levering van marineschepen. Door cumulatie van rente is de vordering opgelopen.

Op basis van het in 1994 overeengekomen betalingsschema had Peru in 1996 afgerond f 17 967 000 moeten voldoen. Van dit bedrag is in 1996 f 6 260 000 ontvangen.

Op verzoek van Peru heeft de «Club van Parijs» in 1996 met Peru onderhandeld over een aangepast betalingsschema. Momenteel wordt gewerkt aan de nadere uitwerking van de afspraken.

De boeking van de debiteuren uit verkopen van strategische defensiegoederen vindt plaats op het moment dat de contracten worden afgesloten. Ultimo 1996 is onder de debiteuren een bedrag verantwoord van circa f 710 miljoen, waarbij de desbetreffende goederen nog niet zijn geleverd. Meestal omdat het land van oorsprong van de desbetreffende goederen de daarvoor noodzakelijke toestemming nog niet heeft gegeven. Derhalve moet f 710 miljoen van de debiteuren als een geconditioneerde vordering worden aangemerkt.

Onder het bedrag van de debiteuren uit verkopen strategische defensiegoederen zijn vorderingen opgenomen voor een bedrag van afgerond f 25 miljoen waarvan in 1997 de contracten zijn ontbonden. Dit veelal als

gevolg van het feit dat het land van oorsprong geen toestemming geeft voor de levering van de desbetreffende strategische defensiegoederen.

Het verloop van de vorderingen van Domeinen is in onderstaand overzicht samengevat.

Verloop van de vorderingen Domeinen (x f 1000)

Stand 1-1-1996		905 353
In 1996 ontstane rechten	+ 1 755 184	
Ontvangsten	- 1 142 582	
Definitieve buiteninvorderingstellingen	- 1 755	
Overige credit-mutaties	- 165 973	
		+ 444 874
Stand 31-12-1996		1 350 227

Van het totale openstaande bedrag van f 1 350 mln. is f 54 mln. direct opeisbaar en f 1 296 mln. op termijn opeisbaar. Van laatstgenoemd bedrag vervalt f 910 mln. eerst ná 1998.

Een bedrag van ca. f 3 mln. is voorlopig buiten invordering gesteld, dan wel niet inbaar. Het resterende bedrag is vrijwel geheel invorderbaar.

Waardehandhavingsregelingen

De waardehandhavingsregelingen houden verband met de deelnemingen van Nederland in het kapitaal van internationale banken en andere financiële instellingen. Wanneer op de kapitaaldeelname de waardehandhavings- of maintenance of value (MOV)-regeling van toepassing is, betekent dit dat de waarde van het door Nederland gestorte aandeel in het kapitaal van de desbetreffende bank of instelling uitgedrukt in een bepaalde waardestandaard (dollar, SDR, ECU of UA: Unit of Account) constant dient te blijven. Nederland moet derhalve de waarde van zijn aandeel in het kapitaal garanderen in termen van de waardestandaard van de betreffende bank of instelling.

De stand van de rechten uit hoofde van de waardehandhavingsregelingen wordt, naast de omvang van de deelneming (zie saldibalanspost 12. deelnemingen), bepaald door de stand van de wisselkoersen op 31-12-1996.

Indien door waardestijging van het gestorte bedrag door appreciatie (van de valuta van de betreffende storting) ten opzichte van de waardestandaard de feitelijke waarde van het Nederlandse aandeel hoger is dan de boekwaarde van het in de betreffende valuta uitgedrukte aandeel ontstaat een recht op de betreffende bank of instelling. In geval van depreciatie ontstaat een verplichting.

Bij overschrijding en onderschrijding van een bepaalde drempelwaarde vindt met de banken en instellingen verrekening plaats. De waardehandhavingsregelingen kunnen worden beschouwd als geconditioneerde rechten.

Het verloop van de rechten uit hoofde van de waardehandhavingsregelingen in 1996 blijkt uit onderstaand overzicht.

Verloop van de rechten uit hoofde van de waardehandhavingsregelingen (x f 1000)

Stand 1-1-1996	201 814
In 1996 gerealiseerde waardedaling van de valuta waarin gestort is t.o.v. de waardestandaard van banken of instellingen	- 40 414
Stand 31-12-1996	161 400

De daling ten opzichte van ultimo 1995 wordt voornamelijk verklaard door de waardedaling van de gulden ten opzichte van de US-dollar, die met name tot uitdrukking komt bij de Wereldbank (f - 25 mln.). De waardehandhavingsregelingen bij de regionale ontwikkelingsbanken (circa f 7 mln.) zijn opgeschort door verschil van inzicht tussen de aandeelhouders over de te hanteren maatstaf voor waardehandhaving.

Indonesië

De vordering op Indonesië vloeit voort uit de Nederlands-Indonesische overeenkomst van 7-9-1966 inzake de afwikkeling van financiële vraagstukken. De overeenkomst strekt tot afdoening van alle ingevolge politieke gebeurtenissen ontstane financiële aanspraken van de Staat der Nederlanden en van Nederlandse natuurlijke en rechtspersonen op de Republiek Indonesië. Jaarlijks ontvangt het ministerie van Buitenlandse Zaken op grond van de terugbetalingsregeling van Indonesië een bedrag van ca f 20 mln.

Hiervan wordt door het ministerie van Buitenlandse Zaken een bedrag van ca f 13 mln. aan belanghebbenden uitgekeerd. Het restant van de jaartermijn komt toe aan de Staat en wordt door Buitenlandse Zaken aan Financiën overgemaakt. Conform de overeenkomst vindt de laatste betaling door Indonesië in 2002 plaats. De betalingen door Indonesië en de afdracht van Buitenlandse Zaken aan Financiën vinden steeds op tijd plaats.

Overige rechten

Deze post bestaat voornamelijk uit de van de SENS nog te ontvangen afdracht inzake de omzet 1996 en nog te ontvangen rente inzake de rekening-courant DNB-FMS-account.

8. Extra-comptabele vorderingen

Extra-comptabele vorderingen hebben betrekking op in het verleden (binnen begrotingsverband) geboekte uitgaven, waarvan op termijn nog verrekening met derden zal plaatsvinden. Onderstaand is een specificatie van de extra-comptabele vorderingen opgenomen.

Specificatie van de extra-comptabele vorderingen (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Vorderingen uit hoofde van de exportkredietverzekering(EKI)	6 702 091	6 959 661
Leningen u/g	1 633 268	1 673 364
Afdekking BF-regeling (NIB)	831 166	941 562
Internationale Ontwikkelingsassociatie (IDA)	63 747	64 384
Eur. Investeringsbank (Turkije)	23 117	27 320
Eur. Investeringsbank (EOF)	17 461	84 852
Overige	36 628	3 730
	9 307 478	9 754 873

Toelichting extra-comptabele vorderingen

EKI

Verreweg het grootste deel van de EKI-vorderingen ad f 6,7 mld. is opgenomen in consolidatie-overeenkomsten afgesloten in het kader van de Club van Parijs (f 5,9 mld.). Vorderingen begrepen in consolidatieregelingen zijn door landen erkende vorderingen waar een betalingsregeling voor geldt, en kunnen derhalve worden beschouwd als recuperabel. Landen zijn echter niet altijd in staat de betalingsverplichtingen uit hoofde van zo'n regeling na te komen. In die gevallen worden doorgaans herconsolidaties afgesloten. Hierdoor verschuift de geplande ontvangst van proeven verder naar de toekomst. Een kleiner deel van de uitstaande vorderingen (f 0,8 mld.) is (nog) niet begrepen in consolidatie-overeenkomsten.

Het verloop van beide soorten vorderingen is samengevat in onderstaand overzicht.

Verloop van de EKI-vorderingen (x f 1 mln.)

	Consolidatievorderingen	Ov erige vorderingen	Totaal
Stand per 1-1-1996	6 031	929	6 960
In 1996 ontstane vorderingen:			
* schade-uitkeringen, excl. kosten na schadevergoeding		83	83
* heropende zaken		3	3
In consolidatie gegeven vorderingen	71	- 71	0
Schaderestituties	- 240	- 81	- 321
Kwijtscheldingen	- 7		- 7
Buiten invordering gesteld		- 15	- 15
Overige mutaties		- 1	- 1
Stand per 31-12-1996	5 855	847	6 702

Bron: NCM-rapport «financiële verantwoording herverzekering voor rekening en risico van de Staat». De bedragen van de schade-uitkeringen en -restituties in bovenstaand overzicht sluiten niet aan op de cijfers van de rekening IXB 1996, omdat de NCM in tegenstelling tot de Staat geen kas-verplichtingenstelsel hanteert; de NCM verantwoordt de posten op het moment van facturering respectievelijk afhandeling.

De EKI-vorderingen uit hoofde van de exportkredietverzekering vloeien voort uit geleden schade. Zij bestaan uit de over de oorspronkelijke vorderingen uitgekeerde schade, vermeerderd met de schade uit hoofde van meeverzekerde achterstalligheidsrente, verminderd met de binnengekomen schaderestituties (provenuen van de hoofdsom en meeverzekerde achterstalligheidsrente). De rente over de consolidatie en de gekapitaliseerde rente ontstaan uit herconsolidatie zijn niet in de vorderingen begrepen.

Per saldo zijn de uitstaande vorderingen in 1996 gedaald met f 258 mln. Dit wordt verklaard door enerzijds een daling van de uitgekeerde schades en anderzijds door een toename van de schaderestituties.

In onderstaand overzicht wordt een beeld geschetst van de ouderdom van EKI-vorderingen terzake waarvan één of meer consolidatie-overeenkomsten zijn afgesloten. Met betrekking tot de mate van invorderbaarheid kan het volgende opgemerkt worden. Verondersteld kan worden dat de EKI-vorderingen, ongeacht de ouderdom, in principe hard zijn (dat wil zeggen 100% invorderbaar). Bij EKI-vorderingen opgenomen in

consolidatie-regelingen gaat het immers om vorderingen op overheids-debiteuren. Daar staat tegenover dat onverwachte binnenlandse en/of buitenlandse gebeurtenissen ertoe kunnen leiden dat een (nieuwe) regering van een land opeens niet meer wil of kan voldoen aan eertijds overeengekomen betalingsverplichtingen in het kader van de Club van Parijs. Met betrekking tot bepaalde landen kan in het kader van de Club van Parijs tot kwijtschelding worden besloten.

In samenwerking met DNB en NCM is in 1995 een onderzoek gedaan naar de EKI-vorderingen. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van een systematiek om EKI-vorderingen op hun invorderbaarheid te waarderen (op basis van financieel-economische situatie, ouderdom, betalingsgedrag e.d.). Deze nieuwe systematiek wordt medio 1997 operationeel.

Uitstaande bedragen onder afgesloten consolidatieregelingen ultimo 1996 (x f 1 mln.)

Land	Saldo schade Staat	Kwijtschelding	Saldo vorderingen Staat	Oorspronkelijke vervaldata	Aantal overeenkomsten met dit land
Albanië	1,6	0	1,6	1990-1991	1
Algerije	82,5	0	82,5	1991-1998	2
Angola	144,1	0	144,1	1986-1990	2
Argentinië	1 850,9	0	1 850,9	1982-1994	5
Benin	26,0	3,8	22,2	1983-1992	4
Bolivia	71,9	53,9	18,0	1981-1988	6
Brazilië	21,9	0	21,9	1983-1990	4
Bulgarije	32,5	0	32,5	1990-1995	3
Burkina Faso	21,2	7,2	14,0	1984-1993	2
Cuba	10,6	0	10,6	1982-1986	3
Egypte	85,2	25,2	60,0	1985-1995	2
Ethiopië	2,3	1,0	1,3	1991-1993	1
Filippijnen	6,0	0	6,0	1984-1990	4
Gabon	62,4	0	62,4	1978-1995	6
Ghana	13,5	0	13,5	1969-1972	1
Guyana	12,5	0,1	12,4	1981-1988	3
Honduras	25,7	1,1	24,6	1986-1993	2
Indonesië	37,2	0	37,2	1968-1970	1
Irak	57,7	0	57,7	1983-1987	1
Iran	211,7	0	211,7	1992-1994	1
Ivoorkust	133,3	26,7	106,6	1984-1992	7
Joegoslavië Fed.	38,3	0	38,3	1984-1989	4
Kameroen	24,9	0	24,9	1988-1996	4
Kenya	42,1	0	42,1	1988-1993	1
Kroatië	151,4	0	151,4	1984-1992	5
Macedonië	11,2	0	11,2	1984-1988	4
Mali	9,4	5,8	3,6	1987-1993	3
Marokko	9,5	0	9,5	1983-1991	6
Mauretanië	47,0	34,0	13,0	1984-1994	6
Mexico	15,2	0	15,2	1986-1991	2
Nicaragua	16,2	5,7	10,5	1977-1992	1
Nigeria	934,1	0	934,1	1971-1991	3
Noord-Korea	15,1	0	15,1	1974-1977	1
Pakistan	7,0	0	7,0	1971-1980	1
Peru	75,2	0	75,2	1979-1993	5
Polen	663,0	203,2	459,8	1981-1990	6
Rusland	808,5	0	808,5	1989-1995	3
Senegal	11,2	3,5	7,7	1981-1986	9
Sierra Leone	26,8	13,7	13,1	1973-1983	6
Slovenië	15,0	0	15,0	1984-1987	4
Soedan	86,2	0	86,2	1974-1984	4
Somalië	1,8	0	1,8	1981-1984	2
Tanzania	122,3	10,7	111,6	1978-1991	4
Togo	20,8	6,6	14,2	1977-1984	9
Tsjaad	0,7	0	0,7	1971-1975	1
Zaire	194,8	0	194,8	1976-1984	9
Totaal	6 258,4	402,2	5 856,2		

Leningen u/g (uitgegeven gelden)

Uitgegeven leningen zijn in het verleden rechtstreeks uit de schatkist betaald en ten laste van de begroting van het ministerie van Financiën verantwoord. Met de geldnemer is een terugbetalingsregeling getroffen. Ontvangen rente- en aflossingsbedragen worden ten gunste van de begroting geboekt. De nog te ontvangen rente wordt tot de rechten gerekend.

In onderstaand overzicht zijn de leningen nader gespecificeerd. Met betrekking tot de ouderdom is per lening het jaar van aangaan van de overeenkomst vermeld. Voorts is per lening het geldende rentepercentage aangegeven.

Specificatie van de leningen (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995	jaar van aangaan	rente
Postbank N.V.	350 000 950 000	350 000 950 000	1 986 1 986	7,25% 6,625%
N.V. ING	268 987	268 987	1 989	10%
Nationale Investeringsbank N.V.	51 634	74 980	1 987	6,75%
N.V. Nederlands Inkoopcentrum	1 750	18 500	1991	10%
Stichting Exploitatie Nederlandse Staats- loterij	7 550	7 550	1993	7,375%
Rijks Opleidingsinstituut	3 347	3 347	1993	6,85%
	1 633 268	1 673 364		

In bovenstaande specificatie van leningen is de nominale waarde opgenomen. De reële waarde kan hiervan afwijken, afhankelijk van onder meer de leningvoorwaarden.

Het verloop van de leningen in 1996 is in onderstaand overzicht samengevat.

Verloop van de leningen (x f 1000)

Stand 1-1-1996		1 673 364
In 1996 verstrekte leningen	0	
Aflossingen (NIB, NIC)	- 27 461	
Geconverteerd in aandelen	- 12 635	
		- 40 096
Stand 31-12-1996		1 633 268

Afdekking BF-regeling

De rechten van de Staat jegens derden (te weten de kredietnemers van de NIB) terzake van reeds afgedekte kredieten in het kader van de BF-regeling worden beschouwd als geconditioneerde vorderingen. Zodra de ondernemingen weer voldoende liquide zijn, moet het door de Staat afgedekte krediet worden terugbetaald. Het betreft een bedrag van f 831 mln. In het verleden is gebleken dat slechts een gering bedrag uiteindelijk wordt gerestitueerd (vanwege faillissement e.d.).

IDA

De vordering op de Internationale Ontwikkelingsassociatie heeft

betrekking op de IDA Special Action Account. Uit deze faciliteit, waaraan de Staat in 1978 ruim f 68 mln. bijdroeg, werden concessionele leningen verstrekt. Vanaf 1989 worden de aflossingen door de lenende landen conform de overeengekomen terugbetalingsregelingen terugbetaald en via de IDA ontvangen.

EIB(Turkije)

De vordering op de Europese Investeringsbank (EIB) betreft de door deze bank aan Turkije verstrekte leningen in de periode 1967 t/m 1973. Via de EIB wordt jaarlijks door de Staat rente en aflossing, conform de overeengekomen terugbetalingsregeling, van Turkije ontvangen.

EIB (EOF)

Uit de Europese Ontwikkelingsfondsen (EOF's) wordt onder meer risicokapitaal (concessionele middelen) verstrekt ten behoeve van projecten in ACP-landen alsmede Landen en Gebieden Overzee (LGO). De EIB beheert het risicokapitaal namens de Gemeenschap. De interest en aflossingen worden door de EIB geplaatst op zogenaamde speciale EEG-rekeningen van de EU-lidstaten bij de Bank. Een deel van deze rekeningen komt, naar rato van de Nederlandse bijdrage aan de verschillende EOF's, aan Nederland toe. Dit bedrag is direct opeisbaar. Een klein gedeelte dient op de EEG-rekeningen te blijven als tijdelijke buffer voor beheersprovisies die de EIB voor het beheer van het risicokapitaal in rekening brengt.

Overige

Onder deze post zijn onder meer terug te vorderen bedragen van het ministerie van Economische Zaken, de Nederlandse Munt en van (voormalig) personeel opgenomen (salarissen, opleidingskosten, pensioenbijdragen e.d.).

Het verloop van de extra-comptabele vorderingen, excl. de EKI-vorderingen die hiervòr zijn toegelicht, zijn in onderstaand overzicht samengevat.

Verloop van de extra-comptabele vorderingen (excl. EKI; x f 1000)

Stand 1-1-1996	2 795 212
In 1996 ontstaan	+ 2 322 372
Ontvangsten	- 2 511 965
Kwijtscheldingen	- 232
Stand 31-12-1996	2 605 387

Met betrekking tot de niet-EKI vorderingen worden in het algemeen geen problemen betreffende de invorderbaarheid voorzien.

9. Extra-comptabele schulden

Extra-comptabele schulden hebben betrekking op in het verleden (binnen begrotingsverband) geboekte ontvangsten, waarvan op termijn nog verrekening met derden zal plaatsvinden. Deze verrekeningen zijn als schuld geadministreerd en zullen aan deze derden betaald worden en vervolgens als uitgaaf worden geboekt.

Extra-comptabele schulden (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Overig	4 846	37

Het bedrag ultimo 1996 betreft voornamelijk verrekeningen met Gemeentefonds en Provinciefonds.

10. Voorschotten

Op deze post zijn betalingen aan derden opgenomen die aan het einde van het jaar nog niet definitief afgerekend zijn. De voorschotten kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Specificatie van de voorschotten (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Bommenregeling	6 091	4 180
Personeel en Materieel	53 613	5 365
Stichting Kantine	1 152	1 122
Schade-afwikkeling	402	177
	61 258	10 844

*Toelichting voorschotten**Bommenregeling*

De post Bommenregeling betreft voorschotten aan gemeenten inzake bijdragen in de kosten van opsporing en ruiming van explosieven afkomstig uit de Tweede Wereldoorlog. Deze voorschotten worden afgerekend zodra het ministerie van Financiën beschikt over een accountantsverklaring over de gemeenterekening van het jaar waarin het voorschot aan de gemeente is verstrekt. De voorschotten stammen uit 1995 en 1996.

Personeel en Materieel

De post Personeel betreft hoofdzakelijk voorschotten aan ambtenaren van het kernministerie en de Belastingdienst terzake van studiekosten, reis- en verblijfskosten, verhuiskosten, vakantie-uitkeringen e.d. De voorschotten stammen grotendeels uit 1995 en 1996. Voorts betreft het voorschotten inzake materiële uitgaven, die in 1996 zijn ontstaan.

Stichting Kantine

De post Stichting Kantine betreft verstrekte voorschotten inzake subsidie aan de Stichting Kantine ministerie van Financiën. De voorschotten worden afgerekend zodra over het desbetreffende jaar een accountantsverklaring is afgegeven. Het voorschot is verleend in 1996.

Schade-afwikkeling

De post Schade-afwikkeling betreft voorschotten terzake van nog af te wikkelen schades door het Bureau Schade-afwikkeling. Zodra de schuldvraag en het schadebedrag definitief zijn vastgesteld worden de voorschotten afgerekend. De voorschotten stammen uit de jaren 1992–1996.

Gelet op de relatief geringe omvang van de saldibalanspost «voorschotten» is het verloop in 1996 van de totale post in onderstaand totaaloverzicht samengevat.

Verloop van de voorschotten (x f 1000)

Stand 1-1-1996	10 844
In 1996 ontstaan	+ 66 411
In 1996 afgerekend	- 15 997*
Stand 31-12-1996	61 258

* Van de afgerekende voorschotten is 9,528 in 1996 ontstaan. Het resterende gedeelte (6,469) is ontstaan voor 1996.

11. Openstaande verplichtingen

Op deze post zijn de openstaande garantie- en betalingsverplichtingen opgenomen. In onderstaand overzicht is hiervan een specificatie opgenomen.

Gelet op de omvang luiden de bedragen in miljoenen gulden.

Totaaloverzicht van de openstaande verplichtingen (x f 1 mln.)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Garantieverplichtingen	115 137	120 355
Betalingsverplichtingen	2 685	2 261
	117 822	122 616

Zoals uit het overzicht blijkt bestaan de openstaande verplichtingen ultimo 1996 voor 98% uit openstaande garantieverplichtingen en voor 2% uit openstaande betalingsverplichtingen. De garantie- en betalingsverplichtingen kunnen nader naar soort gespecificeerd worden. In onderstaande overzichten zijn de specificaties naar soort en (aflopend) financieel belang samengevat. Na deze overzichten worden de soorten verplichtingen nader toegelicht.

Openstaande garantieverplichtingen naar soort en omvang (x f 1 mln.)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Herverzekeringen:	32 393	36 743
* <i>EKI</i>	31 634	36 002
* <i>WHI</i>	759	741
Kernongevallen (WAKO)	40 000	40 000
Deelnemingen (garantiekapitaal):	28 475	26 990
* <i>IMF</i>	13 403	12 802
* <i>Wereldbank</i>	7 006	6 447
* <i>EIB</i>	6 152	5 959
* <i>Reg.Ontw.banken</i>	1 466	1 349
* <i>EBRD</i>	378	366
* <i>BNG</i>	35	35
* <i>MIGA</i>	33	30
* <i>NWB</i>	2	2
Crediteurengarantie (NWB)	10 603	13 042
Kredietverlening:	1 838	1 775
* <i>BF</i>	1 430	1 338
* <i>FMO</i>	299	336
* <i>EIB-Lomé</i>	109	101
Kredieten EU-betalingsbalanssteun aan lidstaten	1 759	1 704
Participaties (PPM)	54	79

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Exploitatieverlies Hippo Toto (SENS)	14	21
Overige	1	1
	115 137	120 355

Toelichting garantieverplichtingen

Herverzekeringen

** EKI*

De openstaande verplichting betreft het mogelijke risico (obligo) van de Staat uit hoofde van de EKI-regeling inzake de door de NCM onder Staatsgarantie verzekerde kredieten en koersrisico's; het heeft betrekking op een totaalbedrag aan mogelijke schades in verband met het in herverzekering nemen van betalingen verbonden aan het goederen- en dienstenverkeer met het buitenland.

Uit het onderstaande overzicht van de risico-ontwikkeling blijkt dat het totale obligo in 1996 is gedaald van f 36 mld. naar f 32 mld. Deze daling wordt veroorzaakt door een daling van de vraag naar dekking en door vervallen garanties (onder meer als gevolg van schade-uitkeringen). Het aantal en de omvang van dekkingstoezeggingen blijkt echter jaarlijks sterk te fluctueren door incidentele factoren. Het obligo van definitieve polissen blijft stabiel met circa f 24 mld.

Overzicht van de risico-ontwikkeling ultimo 1988 t/m 1996 en aanvaarde nieuwe risico's (x f 1 mld.)

Jaar	Totale obligo (a)	Obligo van definitieve polissen (b)	(b) in % van (a)	Aanvaarde nieuwe risico's
1988	28	22	79	8
1989	27	22	82	8
1990	25	21	84	7
1991	37	22	59	22
1992	38	23	60	10
1993	53	23	43	25
1994	52	25	48	18
1995	36	24	67	8
1996	32	24	75	9

In onderstaande tabel wordt een nadere specificatie gegeven van het uitstaand risico. Landenklasse I is de goedkoopste en landenklasse IV de duurste. De daling van het obligo is redelijk gespreid over alle landenklassen.

Nadere specificatie uitstaand risico ultimo 1991 t/m 1996 (x f 1 mln.)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Export-kredietverzekering						
Landenklasse I	939	660	605	443	255	296
Landenklasse II	13 101	13 462	23 492	26 111	16 314	13 183
Landenklasse III	5 359	6 555	11 405	9 390	4 939	4 993
Landenklasse IV	3 449	3 059	3 235	3 268	3 494	2 342
Omzetpolissen *	13 964	14 272	13 802	12 443	10 631	9 661
Subtotaal	36 812	38 008	52 539	51 655	35 633	30 475

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Koersrisico						
Amerikaanse Dollar	494	551	566	475	384	932
Japane Yen	48					
Hong Kong Dollar	72	45	44	5	5	5
Spaanse peseta						11
Pond Sterling					50	66
Singapore Dollar	66	66	85			
Saoedi Rial	1	1				
V.A.R. Dirham						86
Zweedse Kroon						64
Subtotaal	681	663	695	480	439	1 164
Totaal	37 493	38 671	53 234	52 135	36 072	31 639

* Omzetpolissen omvatten kortlopende risico's op méér dan één landenklasse.

Bovenstaand overzicht is afkomstig van de NCM. Door een andere wijze van verantwoorden is er een klein verschil tussen de door de NCM opgegeven stand ultimo 1996 (f 31 639 mld.) en de door Financiën bepaalde stand (f 31 634 mld.).

** Wet Herverzekering Investerings (WHI)*

Het mogelijke risico betreft de Staatsgarantie in verband met de door de NCM verleende kredieten, die verstrekt zijn in verband met investeringen in ontwikkelingslanden. De stijging van het uitstaand risico ten opzichte van ultimo 1995 is ontstaan doordat het bedrag van verleende garanties f 18 mln. groter was dan de vervallen garanties.

Kernongevallen (WAKO)

Op grond van de Wet aansprakelijkheid kernongevallen (WAKO) staat de Staat, voorzover de vergoedingen uit andere hoofde niet toereikend zijn, voor maximaal f 5 mld. per vergunning garant ten einde schade ten gevolge van een kernongeval te vergoeden.

Deelnemingen (garantiekapitaal)

** Deelneming IMF*

DNB neemt namens de Staat, onder Staatsgarantie, deel in het kapitaal van het Internationale Monetaire Fonds (IMF).

Het garantiekapitaal geeft het maximale verlies aan dat DNB kan lijden uit hoofde van het beheer van de Nederlandse deelneming in het IMF.

De stijging ten opzichte van 1995 is het gevolg van een positieve bijstelling van de oude verplichting door een stijging van de koers van de SDR.

** Deelnemingen Wereldbank, EIB, Regionale Ontwikkelingsbanken, EBRD, BNG, MIGA en NWB*

Dit bedrag betreft het garantiekapitaal (de niet volgestorte aandelen) inzake de deelneming van de Staat in het kapitaal van de betreffende banken. Slechts indien de banken in ernstige financiële problemen komen, kan om storting (vol- of bijstorting) van het garantiekapitaal worden gevraagd.

In tegenstelling tot de IMF-deelneming (via DNB) vinden de overige kapitaalstortingen rechtstreeks plaats ten laste van de begroting IXB. Met de betreffende banken zijn afspraken gemaakt over het te storten deel van de deelneming; vaak komt de deelneming in termijnen over een aantal jaren tot betaling. De nog te betalen termijnen komen tot uitdrukking in de openstaande betalingsverplichtingen (zie hierna).

De stand van de openstaande garantieverplichtingen wordt beïnvloed door de omvang van de niet volgestorte aandelen en de stand van de wisselkoersen op het moment van het opstellen van de saldibalans. De garantieverplichting met betrekking tot de Aziatische Ontwikkelingsbank (AsDB) luidt in US-dollars (de deelnemingen en betalingsverplichtingen echter, als gevolg van de dubbele waardenstandaard, in SDR).

De stijging ten opzichte van ultimo 1995 is het gevolg van aangegane verplichtingen inzake Lomé-overeenkomsten (totaal + f 15 mln.), vervallen garanties Lomé-overeenkomsten (- f 12 mln.) en positieve bijstellingen van aangegane garanties uit eerdere begrotingsjaren (+ f 888 mln.). De positieve bijstellingen betreffen wisselkoersmutaties van de US-dollar (Wereldbank, Regionale Ontwikkelingsbanken en MIGA) en van de ECU (EIB en EBRD).

Crediteurengarantie NWB

Het mogelijke risico vloeit voort uit een door de Staat afgegeven crediteurengarantie voor alle door de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) vòòr 1-7-1989 opgenomen leningen. De Staat garandeert hiermee het nakomen van de betalingsverplichtingen van de NWB. Deze garantie vervalt al naar gelang de NWB de leningen aflost. De daling ten opzichte van ultimo 1995 is een gevolg van aflossingen in 1996.

Kredietverlening:

** Bijzondere Financiering (BF)*

Het mogelijke risico betreft de onder Staatsgarantie door de Nationale Investeringsbank verleende kredieten.

Dit risico is per saldo toegenomen met ca. f 92 mln. ten opzichte van ultimo 1995 als gevolg van verleende garanties (+ f 275 mln.) en vervallen garanties (- f 183 mln., waarvan een deel, f 28 mln., betrekking heeft op betalingen).

** Fin.Mij. voor Ontwikkelingslanden (FMO)*

Het mogelijke risico betreft onderhandse leningen aangegaan door de FMO onder garantie van de Staat (de zogenaamde crediteurengarantie). Deze leningen worden afgelost van 1995 tot en met het jaar 2011. In het kader van de financiële herstructurering van de FMO worden sinds 1-1-1993 geen garanties meer verleend.

De daling van de garanties is het gevolg van aflossing van de leningen. Naast deze crediteurengarantie heeft de Staat tevens een debiteurengarantie verstrekt in het kader van de herstructurering (zie hierna).

** EIB-Lomé*

Het mogelijke risico betreft de Staatsgarantie in verband met de door de EIB verleende kredieten in het kader van de overeenkomst van Lomé. Dit risico is ten opzichte van ultimo 1995 gestegen, doordat de verleende garanties (f 18 mln.) groter waren dan de vervallen garanties (f 12 mln., waarvan betaald f 2,3 mln.).

Kredieten EU-betalingsbalanssteun aan lidstaten

Het EU-mechanisme voor financiële ondersteuning op middellange termijn van de betalingsbalansen van de lidstaten, is in het leven geroepen om bijstand te geven aan EG-partners met betalingsbalansmoeilijkheden. In 1988 is een nieuw geïntegreerd kredietmechanisme ingesteld waarin de Gemeenschapslening en het middellange termijnkredietmechanisme zijn samengevoegd. Leningen uit hoofde van het nieuwe geïntegreerde mechanisme worden in principe conform de oude

Gemeenschapslening op de kapitaalmarkt of bij financiële instellingen gefinancierd. De mogelijkheid van financiering uit de begroting van lidstaten functioneert als vangnet voor het geval marktfinanciering niet op bevredigende voorwaarden mogelijk is. De stijging ten opzichte van ultimo 1995 is het gevolg van een positieve bijstelling van oude verplichtingen als gevolg van koersstijging van de ECU in 1996.

Participaties PPM

Het mogelijke risico betreft de Staatsgarantie aan DNB in verband met de schadedeclaraties van particuliere participatiemaatschappijen (ppm's) uit hoofde van de door de ppm's geleden verliezen op participatieportefeuilles.

Met ingang van 1-1-1992 worden ten laste van de Financienbegroting geen garanties meer verleend. De regeling PPM valt sinds genoemde datum onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken.

De mutatie ten opzichte van 1995 wordt met name verklaard doordat in 1996 garanties zijn vervallen, die vòòr 1-1-1992 zijn verleend.

Exploitatieverlies Hippo Toto B.V. (SENS)

De Staat heeft in 1995 een garantie afgegeven (f 21 mln.) aan de SENS voor eventuele toekomstige verliesresultaten van de Hippo Toto B.V. Na een betaling van f 7 mln. in 1996 resteert een openstaande garantieverplichting van f 14 mln.

Overige

Deze post betreft onder meer een bedrag van f 0,2 mln. in verband met de garantie uit hoofde van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (WAM).

De Staat waarborgt naar rato van de in zijn bezit zijnde motorrijtuigen de verplichtingen van het Waarborgfonds Motorverkeer. Ook waarborgt de Staat de verplichtingen van het fonds, voorzover de van erkende gemoedsbezwaarden ontvangen bedragen niet toereikend zijn voor vergoeding van schade, waartoe door in het bezit van personen uit deze groep zijnde motorrijtuigen aanleiding is gegeven. In beginsel is de verplichting ten aanzien van het Waarborgfonds niet beperkt. De hieruit voortvloeiende garantieverplichting ultimo 1996 kan evenwel worden becijferd op het eerdergenoemde bedrag van f 0,2 mln.

Daarnaast bevat deze post de garantie die verstrekt is voor procesrisico's betreffende faillissementscuratoren en andere kosten (ultimo 1996 f 0,8 mln.).

Verzekeringskamer en Stichting Toezicht Effectenverkeer

Door de Staat zijn in het kader van de verzelfstandigingen van de Verzekeringskamer en de Stichting Toezicht Effectenverkeer vrijwaringen verleend ter zake van schade als gevolg van mogelijk uit de toezichtstaak voortvloeiende aansprakelijkheidsclaims. De vrijwaring aan de Verzekeringskamer geldt uitsluitend voorzover de limiet voor het bestuurdersaansprakelijkheidsrisico ter grootte van f 10 mln. per aanspraak en per jaar of de limiet voor het beroepsaansprakelijkheidsrisico ter grootte van f 30 mln. per aanspraak en per jaar wordt overschreden. Het ligt in de bedoeling met de Stichting Toezicht Effectenverkeer een analoge regeling tot stand te brengen.

FMO

De Staat staat garant voor het risico dat de debiteuren van de FMO niet kunnen voldoen aan hun verplichtingen en het daarvoor bestemde

reservefonds van de FMO onvoldoende is. Deze zogenaamde debiteuren-garantie is een p.m.-post, omdat deze afhankelijk is van de omvang van de door de FMO verstrekte en te verstrekken kredieten.

In onderstaand overzicht zijn de openstaande betalingsverplichtingen samengevat. Gelet op de omvang luiden de bedragen in miljoenen guldens.

Openstaande betalingsverplichtingen (x f 1 mln.)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995
Deelnemingen:	2 531	2 137
* <i>Int.Ontw.Associatie (IDA)</i>	1 819	1 413
* <i>Spec.fondsen Reg.Ontw.banken</i>	646	629
* <i>EBRD</i>	5	16
* <i>EIB</i>	23	34
* <i>Int.Fin.Mij (IFC)</i>	9	16
* <i>MIGA</i>	5	5
* <i>Reg.Ontw.Banken</i>	24	24
Materiële uitgaven:	123	96
* <i>belastingdienst</i>	119	95
* <i>kernministerie</i>	4	1
Overige betalingsverplichtingen:	31	28
* <i>Domeinen</i>	21	21
* <i>Muntwezen</i>	2	3
* <i>Bommenregeling</i>	8	4
* <i>Diverse uitgaven</i>	0	0
	2 685	2 261

Toelichting betalingsverplichtingen

Deelnemingen

Zoals reeds toegelicht bij de garantieverplichtingen zijn met de banken en instellingen regelingen getroffen over de betaling van het zogenaamde paid-in capital (te storten kapitaal). De openstaande betalingsverplichtingen komen volgens de overeengekomen betalingstermijnen gespreid over een aantal jaren tot betaling. Behoudens de EIB en EBRD betreft het OS-verplichtingen. De betalingsverplichting met betrekking tot MIGA is van andere orde dan de reguliere betalingsverplichtingen. Het betreft namelijk gedeponeerde notes die onderdeel zijn van het paid-in capital en waarvan het niet de bedoeling is dat ze uitbetaald worden. MIGA kan echter wel te allen tijde om uitbetaling verzoeken.

De stand van de openstaande betalingsverplichtingen wordt beïnvloed door de aangegane en vervallen verplichtingen en de valutakoersen. De daling ten opzichte van ultimo 1995 is voornamelijk het gevolg van tot betaling gekomen verplichtingen.

Materiële uitgaven

De openstaande verplichtingen hebben betrekking op de materiële uitgaven van de Belastingdienst en het kernministerie.

Overige betalingsverplichtingen

Deze verplichtingen houden met name verband met de exploitatie van Domeinen, uit circulatie ontvangen munten (muntwezen), de bommenregeling en het artikel diverse uitgaven.

Het verloop van de saldibalanspost verplichtingen is in onderstaand overzicht samengevat.

Verloop van de openstaande verplichtingen (x f 1 mln.)

	Garantie- verplich- tingen	Betalings- verplich- tingen	Totaal
Stand 1-1-1996	120 355	2 261	122 616
Aangegane verplichtingen	+ 10 920	+ 2 957	+ 13 877
Vervallen c.q. tot betaling gekomen verpl.	- 16 138	- 2 529	- 18 667
Negatieve bijstellingen van aangegane ver- plichtingen uit eerdere begrotingsjaren	- 4	- 4	
Stand 31-12-1996	115 137	2 685	117 822

De aangegane betalingsverplichtingen welke op grond van de Comptabiliteitswet gelijk moeten worden gesteld aan de kasuitgaven zijn in dit overzicht niet opgenomen.

Voor de specificatie van het verloop van de verplichtingen op artikel-niveau wordt verwezen naar de bijlagen 1 en 2 van deze saldibalans.

12. Deelnemingen

De post deelnemingen bestaat uit de aandelen in Nederlandse ondernemingen en de aandelen in internationale instellingen. De deelnemingen zijn als volgt gewaardeerd:

1. Nederlandse ondernemingen: gestorte kapitaal.

Met uitzondering van de NWB en BNG geldt dat er geen verplichtingen openstaan. Voor de NWB en BNG geldt dat de aandelen B slechts voor 25% volgestort zijn en dat voor de overige 75% een garantieverplichting is verstrekt.

2. Internationale instellingen: gestorte kapitaal en nog te storten kapitaal uit hoofde van een betalingsverplichting (paid-in capital). Voor het restant, dat niet als deelneming is opgenomen, is een garantieverplichting verstrekt (callable capital).

Onderstaand worden de deelnemingen nader gespecificeerd.

Deelnemingen (nominale waarde aandelenkapitaal) (x f 1000)

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995	aandeel in %
<i>Nederlandse ondernemingen¹</i>			
Bank Ned. Gemeenten (BNG)	139 227	139 227	50
Nat. Investeringsbank (NIB)	76 363	62 637	50,3
De Nederlandsche Bank (DNB)	20 000	20 000	100
Ned. Inkoopcentrum (NIC)	20 000	20 000	100
Ned. Fin. Maatsch. voor Ontw. (FMO)	10 200	10 200	51
Int. Nederlanden Groep (ING)	9 480	9 480	1,1
Ned. Waterschapsbank (NWB)	1 135	1 135	17,2
De Nederlandse Munt N.V.	1 300	1 300	100
Haven van Vlissingen	1 100	1 100	35,5
Kon. Ned. Springstoffenfabriek	0	1 000	50
Holl. Signaalapparaten	650	650	1
CF-kant. voor Staatsobligaties	40	40	60
Subtotaal	279 495	266 769	

Omschrijving	ultimo 1996	ultimo 1995	aandeel in %
<i>Internationale instellingen²</i>			
Europese Inv.Bank (EIB)	496 796	481 187	4,90
Wereldbank (IBRD)	461 703	424 843	2,39
Eur.Ontw.Bank voor Wederopb. en Ontw. (EBRD)	161 969	156 880	2,48
Int.Fin.Mij. (IFC)	97 870	90 056	2,47
Aziatische Ontw.bank (AsDB)	53 447	49 180	1,055
Afr.Ontw.bank (AfDB)	26 902	24 755	0,674
Inter-Amer.Ontw.bank (IDB)	25 514	23 477	0,338
Mult.Ag.voor Inv.gar. (MIGA)	8 184	7 530	2,24
Inter-Amer.Invest.Mij (IIC)	5 405	4 974	1,56
Subtotaal	1 337 790	1 262 882	
Deelnemingen totaal	1 617 285	1 529 651	

¹ Berekend op basis van deelname in het gestort kapitaal.

² Berekend op basis van deelname in het paid-in capital.

In de laatste kolom van het overzicht is het deelnemingspercentage ultimo 1996 vermeld.

Toelichting deelnemingen

De mutatie ten opzichte van 1995 betreft de gedeeltelijke conversie van de lening NIB in aandelenkapitaal en uitbreiding van het aandelenkapitaal bij diverse internationale instellingen.

Niet uit de saldibalans blijvende deelnemingen

Hoewel niet in bovenstaand overzicht opgenomen, kan tot de deelnemingen ook de SENS worden gerekend. De relatie tussen het ministerie van Financiën en de SENS is met name financieel van aard.

In onderstaand overzicht wordt een specificatie gegeven van de oorspronkelijke nominale waarde in vreemde valuta van de deelnemingen in internationale instellingen.

Specificatie van de oorspronkelijke nominale waarde in vreemde valuta van de internationale instellingen (x 1000)

Omschrijving	valuta	ultimo 1996	ultimo 1995
Wereldbank	SDR*	219 504	219 504
	US-dollar	264 799	264 799
Eur.Inv.Bank (EIB)	ECU	228 202	228 202
Eur.Bank voor Wederopb. en Ontw. (EBRD)	ECU	74 400	74 400
Int.Fin.Mij (IFC)	US-dollar	56 131	56 131
Az.Ontw.bank (AsDB)	SDR*	25 410	25 410
	US-dollar	30 653	30 653
Afr.Ontw.bank (AfDB)	UA*	12 790	12 790
	US-dollar	15 429	15 429
Inter-Am.Ontw.bank (IDB)	US-dollar	14 633	14 633
Mult.Ag.voor Inv.gar. (MIGA)	US-dollar	4 694	4 694
Inter-Am.Inv.Mij (IIC)	US-dollar	3 100	3 100

* De Wereldbank, AsDB en AfDB hanteren een interne rekeneenheid: de SDR, Special Drawing Right (Wereldbank en AsDB) en de UA, Unit of Account (AfDB). De deelneming is aangegaan in SDR's. De UA is in waarde gelijk aan de SDR.

MINISTERIE VAN FINANCIËN (IXB)

Bijlage 1 saldibalans 31-12-1996

VERLOOP VAN DE OPENSTAANDE GARANTIEVERPLICHTINGEN (bedragen x f 1000)

Art.	Omschrijving	Openstaande garanties 01-01-1996	Verleende garanties in 1996 (excl. positieve bijstellingen)	Positieve bijstellingen in 1996	Vervallen garanties in 1996*	Negatieve bijstellingen van aangegane garanties uit eerdere begrotingsjaren	Openstaande garanties 31-12-1996
02.03	Garanties en waarborgen binnenland	13 100 383			- 2 466 260		10 654 123
	- Garantie inzake deelneming in het kapitaal van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	34 875					34 875
	- Garantie inzake deelneming in het kapitaal van de Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2 500					2 500
	- Waarborg tot het nakomen van de betalingsverplichtingen van de Nederlandse Waterschapsbank N.V.	13 042 008			- 2 439 260		10 602 748
	- Garantie SENS inzake exploitatieverlies Hippo Toto B.V.	21 000			- 7 000		14 000
02.05	(Her)verzekering schade aan derden	40 000 205					40 000 205
	- Vergoeding voor schade aan derden door kernongevallen op grond van de Wet aansprakelijkheid kernongevallen	40 000 000					40 000 000
	- Op grond van artikel 24a van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen gewaarborgde verplichtingen van het Waarborgfonds Motorverkeer	205					205
	- Vrijwaring Stichting Toezicht Effecten verkeer	p.m.					p.m.
	- Vrijwaring Verzekeringskamer	p.m.					p.m.
02.07	Regeling Bijzondere Financiering	1 337 701	275 000		- 182 601		1 430 100
	- AA-kredieten	1 337 701	255 500		- 163 101		1 430 100
	- B-kredieten	0	19 500		- 19 500		0
02.08	Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen	79 064			- 25 264		53 800
03.02	Garanties aan de Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden	336 079			- 36 296		299 783
	- crediteurengarantie	336 079			- 36 296		299 783
	- overeenkomst 1991, artikel 14 en 15	p.m.					p.m.
03.05	Garanties inzake deelneming in het kapitaal van multilaterale ontwikkelingsbanken en garanties aan de EIB	7 927 945	14 920	682 402	- 11 580		8 613 687
	- Garantie inzake deelneming in het kapitaal van de Wereldbank	6 446 668		559 322			7 005 990
	- Garantie inzake deelneming in het kapitaal van het Multilaterale Agentschap voor Investeringsgaranties	30 122		2 614			32 736
	- Garantie inzake deelneming in het kapitaal van de regionale ontwikkelingsbanken	1 349 021		117 043			1 466 064
	- Overeenkomsten van Borgtocht met de Europese Investeringsbank inzake leningen te verstrekken aan de Afrikaanse, Caraïbische en Stille Zuidzeelanden (ACP-landen) en de landen en gebieden overzee (LGO) vallende onder de Overeenkomsten van Lomé	102 134	14 920	3 423	- 11 580		108 897

Art.	Omschrijving	Openstaande garanties 01-01-1996	Verleende garanties in 1996 (excl. positieve bijstellingen)	Positieve bijstellingen in 1996	Vervallen garanties in 1996*	Negatieve bijstellingen van aangegane garanties uit eerdere begrotingsjaren	Openstaande garanties 31-12-1996
03.07	Garanties aan De Nederlandsche Bank	12 801 721	601 345			- 1	13 403 065
	- Uitgaven uit hoofde van de in 1980 gesloten overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en De Nederlandsche Bank N.V. inzake de Nederlandse deelneming in het Internationale Monetair Fonds	12 801 721	601 345			- 1	13 403 065
	- Garantie-overeenkomst met De Nederlandsche Bank N.V. in verband met de bemoeienissen van de Bank in de geschillenbeslechting tussen de Verenigde Staten van Amerika en de Islamitische Republiek Iran	0					0
	- Garantie-overeenkomst tussen de Staat en De Nederlandsche Bank N.V. voor het Nederlandse aandeel in de via de Bank voor Internationale Betalingen te verstrekken krediet-faciliteiten	0					0
	- Garantie-overeenkomst tussen de Staat en De Nederlandsche Bank N.V. in verband met een lening aan Zambia	0					0
03.08	Kredieten EU-betalingsbalanssteun aan lidstaten	1 703 749		55 268			1 759 017
03.10	Exportkredietverzekering						
	- Schade-uitkeringen	36 002 000	8 842 000		- 13 210 000		31 634 000
03.11	Wet Herverzekering Investerings	741 000	244 000		- 226 000		759 000
03.14	Garantie inzake deelneming in het kapitaal van Europese Banken	6 324 446		205 157		- 1	6 529 602
	- EBRD	366 053		11 875		- 1	377 927
	- EIB	5 958 393		193 282			6 151 675
04.06	Garantie procesrisico's	452	662		- 273		841
		120 354 745	9 977 927	942 827	- 16 138 274	- 2	115 137 223

* Onder de vervallen garanties zijn o.m. begrepen de tot betaling gekomen garanties.

MINISTERIE VAN FINANCIËN (IXB)

Bijlage 2 saldibalans 31-12-1996

VERLOOP VAN DE OPENSTAANDE BETALINGSVERPLICHTINGEN (bedragen x f 1 000)

Art.	Omschrijving	Openstaande verplichtingen 01-01-1996	Aangelegene verplichtingen in 1996 (excl. positieve bijstellingen)	Positieve bijstellingen in 1996	Tot betaling gekomen in 1996*	Negatieve bijstellingen van aangelegene verplichtingen uit eerdere begrotingsjaren	Openstaande verplichtingen 31-12-1996
01.01	Personeel en materieel kernministerie	1 450	71 032		- 68 614	- 496	3 372
	- Materieel kernministerie	1 450	71 032		- 68 614	- 496	3 372
01.10	Opsporing en ruiming van explosieven	3 732	8 432		- 3 080	- 612	8 472
01.11	Uitvoering van werken door Domeinen	20 915	26 229		- 25 415	- 279	21 450
	- Onderhoud gronden en gebouwen	20 915	16 869		- 16 081	- 279	21 424
	- Kapitaalinvesterings gronden en gebouwen	0	1 320		- 1 294		26
	- Beheerskosten	0	8 040		- 8 040		0
01.13	Uitgaven Bureau Schade-afwikkeling	0	6 747		- 6 747		0
01.14	Diverse uitgaven	137	16		- 153		0
	- Rentesubsidie OESO-pledge	2			- 2		0
	- Bijdrage St.BOFEB	135	6		- 141		0
	- Instituut voor Onderzoek Overheidsuitgaven		10		- 10		0
02.01	Muntwezen	3 310	22 047		- 21 155	- 2 361	1 841
	- Kosten grondstoffen	817	13 770		- 14 112	- 12	463
	- Overige kosten	144	7 681		- 6 447		1 378
	- Muntmuseum	0	596		- 596		0
	- Afname munten in circulatie (niet relevant)	2 349				- 2 349	0
02.02	Nominale waarde ontmunte munten	0					0
02.04	Deelneming in het kapitaal van banken	0					0
02.09	Kosten betalingsverkeer rijksoverheid	0	1 096		- 1 096		0
02.10	Verwerving vermogenstitels	0					0
03.03	Tijdelijke financiering van de liquiditeiten van de Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden	0					0
03.04	Deelnemingen in het kapitaal van multilaterale ontwikkelingsbanken	2 086 700	874 546	87 785	- 546 982	- 1	2 502 048
	- Deelneming in het kapitaal van de Intern. Financieringsmaatschappij	15 662		922	- 8 073		8 511
	- Deelneming in het kapitaal van de Wereldbank	0					0
	- Deelneming in het kapitaal van het Multilaterale Agentschap voor Investeringsgaranties	4 839		14			4 853
	- Deelneming in het kapitaal van Regionale Ontwikkelingsbanken	24 082		1 507	- 2 028		23 561
	- Deelneming in speciale fondsen van Regionale Ontwikkelingsbanken	629 058	95 932		- 78 504	- 1	646 485
	- Bijdrage in de middelen van de Internationale Ontwikkelingsassociatie	1 413 059	778 614	85 342	- 458 377		1 818 638

Art.	Omschrijving	Openstaande verplichtingen 01-01-1996	Aangegane verplichtingen in 1996 (excl. positieve bijstellingen)	Positieve bijstellingen in 1996	Tot betaling gekomen in 1996*	Negatieve bijstellingen van aangegane verplichtingen uit eerdere begrotingsjaren	Openstaande verplichtingen 31-12-1996
03.10	Exportkredietverzekering – Kostenvergoeding NCM	0	30 190		– 30 190		0
03.13	Deelneming in het kapitaal van Europese banken	49 227	7 371	1 079	– 29 193		28 484
	– Deelneming kapitaal EBRD	15 688		207	– 10 496		5 399
	– Deelneming kapitaal EIB	33 539	7 371	872	– 18 697		23 085
04.01	Personeel en materieel Belastingdienst – Materieel Belastingdienst	95 374 95 374	1 166 670 1 166 670		– 1 141 941 – 1 141 941	– 686 – 686	119 417 119 417
04.03	Bijdragen en staatsprijs betreffende fiscale zaken	0	365		– 365		0
	– Staatsprijs voor fiscaal-wetenschappelijke publicaties	0	6		– 6		0
	– Internationaal Belasting Documentatie Bureau te Amsterdam	0	3		– 3		0
	– Internationale Douaneraad	0	356		– 356		0
04.04	Vergoeding bij onterecht verzoek om bijstand bij invordering EU-heffingen	0					0
04.05	Uitgaven heffings- en invorderingsrente	0	650 260		– 650 260		0
	– Uitgaven invorderingsrente	0	173 127		– 173 127		0
	– Uitgaven heffingsrente	0	477 133		– 477 133		0
04.08	Vergoeding proceskosten	0	3 845		– 3 845		0
		2 260 845	2 868 846	88 864	– 2 529 036	– 4 435	2 685 084